

چیمه‌ن و چیا

دیوانی شیّعری

سه یید عه بدولقادر سه یادهت

موته خه لیس به سه یید

فارسی — کوردی

۱۴/۵

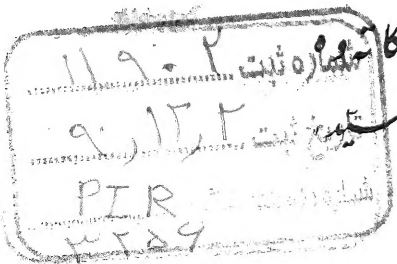
بسم الله الرحمن الرحيم

۱۸۰

قد نه شوخ و نه بده دینکی دل ده رمان بکا

خه زنه خو ویزانه کی خوی ناوه دان ناکا

ناوی کتیب: چیمه ن و چیا

شاعیر: سهید عه بدولقادر سه یادهت

بلاوکه ره وه: ناوه ندی بلاو کردنه وهی فرههنگ و نه ده بی کوردی

« نیئتشاراتی سه لاهه دینی نه ییووبی »

تیراژ: ۲۰۰۰

چاپی یه که م: سالی ۱۳۷۶ ی هه تاوی

پیرست

۱	تاریفی پیغه مبه ر
۲	ئیسلام
۳	جیژنی مه ولوود
۴	روو له خودا که
۵	تیکراری نوور
۶	پارانه وه
۸	به یادی ولات
۸	ئاوایی تورجان
۱۱	ئاوایی قاقلاوا
۱۱	خانه قای زه نییل
۱۲	ئاوایی جه میان
۱۶	ته یاره شکاو
۱۹	عه سای پیری
۲۰	په روانه
۲۱	من و به هار
۲۳	کوستان
۲۴	گولی ئاوات
۲۶	گروگال
۲۷	به هار
۳۰	قه سیده ی به هار
۳۲	چوونه وه ی دی
۳۴	چوله چرا
۳۵	پوول و پاره
۳۸	پاییز
۳۹	په رچه م
۴۰	تال و شیرین
۴۱	بو خاله مین

۴۲	.....	بۆ کاك سه يید کامیلی ئیمامی
۴۳	.....	جوابی ئاوات بۆ سه يید
۴۴	.....	له جوابی حاجی سه يید موحه ممه دی نوورانی غالب
۴۵	.....	شیعری حاجی سه يید موحه ممه دی نوورانی غالب (بو سه يید)
۴۶	.....	بۆ غالب و ئاوات
۴۷	.....	بۆ ماموستا سه يید کامیلی ئیمامی
۴۸	.....	بۆ چله ی ئاوات
۴۹	.....	عیشقی وه ته ن
۵۰	.....	شیننی هه ژار
۵۱	.....	فرمیسکی رژاو
۵۲	.....	بۆ نه خوشی حه قیقی
۵۳	.....	سه مه رقه ند
۵۴	.....	بۆ ماموستا حه قیقی
۵۵	.....	جوابی حه قیقی بۆ سه يید
۵۶	.....	بۆ حه قیقی
۵۷	.....	جوابی حه قیقی
۵۸	.....	دوو باره له جوابی حه قیقی دا
۶۰	.....	یاری خه مخۆر
۶۱	.....	زستانی خه م
۶۲	.....	یادیك له ته های دوور ولّات
۶۳	.....	یادیك له هیمن
۶۴	.....	له سه ر گلکووی هیمن
۶۶	.....	له جوابی راوچی دا
۶۷	.....	بۆ کاك موحه ممه دی قزلجی
۶۸	.....	بو کاك جه عفهری قزلجی
۶۹	.....	بۆ کوره دوور ولّاته کهم ته ها (تاقانه)
۷۱	.....	بۆ برایانی دیهاتی (ئاموژگاری)
۷۱	.....	دوو به یتی
۷۲	.....	شنه ی بای شنۆ
۷۳	.....	به هار له به همه ن دا

۷۵	..... به‌همه‌ن به‌هاری ئازادی
۷۷	..... هه‌له‌بجه
۷۹	..... زه‌نجیر
۸۰	..... ته‌ناف
۸۱	..... جامی جه‌م
۸۲	..... به‌شه گوشت
۸۳	..... ئەم دنیا حیزه
۸۳	..... له تاو بی نانی
۸۴	..... شاری شنۆ
۸۵	..... که‌وی مالی
۸۶	..... زمانی یه‌کگر توو
۸۷	..... به‌یوونی خه‌ت خه‌تی
۸۸	..... داری ته‌قله
۸۹	..... له زمان سروه‌وه
۹۰	..... ریبازی ئەوین
۹۱	..... خه‌ویکی خوش
۹۳	..... که‌وی کولاو
۹۴	..... دۆستی کۆن و ئاشنای تازه
۹۵	..... مندالی نا‌عاملاو
۹۶	..... ماته‌م
۹۷	..... کورپۆ ته‌نگانان
۹۸	..... سه‌فه‌ر به‌ خێر
۹۹	..... ئەهلی شاری
۱۰۰	..... ته‌م
۱۰۱	..... چه‌قه‌ساو
۱۰۲	..... برینداره‌ دل‌م
۱۰۳	..... زمانی ماده‌ری
۱۰۴	..... سه‌رمه‌ستی ئەوین
۱۰۵	..... ده‌نگی ماملی
۱۰۶	..... ته‌رجه‌مه‌ی شیعرێک له‌ مه‌ستووره

۱۰۷	چیمهن و نه سیم
۱۰۸	دهنگی دوور
۱۱۰	ریسوا
۱۱۱	گولې مه جیووبی شهو
۱۱۲	شه معی مه زار
۱۱۳	توبه
۱۱۴	ئاورگه
۱۱۵	هه وای به هار
۱۱۶	هه وری ره حمه ت
۱۱۷	کیژی دیهاتی
۱۱۸	تیر و کهوان
۱۱۹	په روانه
۱۲۰	کازیوه
۱۲۱	په یک
۱۲۲	له جوابی که مالدا
۱۲۳	ده هوئی دوژمن
۱۲۴	به هار
۱۲۵	دوو به یتی (بو حافزی مه هابادی)
۱۲۵	ته خمیسی مه لا غه فوور
۱۲۶	له جوابی ده رده....
۱۲۶	دوو به یتی
۱۲۹	تاک به یتی
۱۳۳	ئه سیر
۱۳۵	جه فای زه مانه
۱۳۶	ده عوه ت
۱۳۷	عیرفانی وه فایی
۱۴۰	بو تازادی خو شه ویستم
۱۴۱	بو حاجی سه ید جه میل هاشمی
۱۴۲	جه فای زه مانه
۱۴۳	پاوه

اشعار فارسی سید :

۱۴۷	توحید
۱۴۸	عید قربان
۱۵۰	اتحاد
۱۵۱	شوخی با یک همکار ثبتي
۱۵۳	تهران سال ۳۲
۱۵۴	چادر عفت
۱۵۵	نان و آب
۱۵۶	برق
۱۵۸	دانشگاه آزاد اسلامی مهاباد
۱۵۹	دانشگاه پیام نور مهاباد
۱۶۰	در عزای هیمن
۱۶۱	بیاد هیمن خرداد ۶۷
۱۶۲	حلیچه
۱۶۳	صله
۱۶۴	گربه عابد نماز کرد
۱۶۵	فتنه
۱۶۶	عید در بهاران
۱۶۷	نوروز در بهمن
۱۶۸	عید
۱۶۹	اجل - گل قهری - گل محبوب شب
۱۷۰	گذشت عمر
۱۷۱	دیدار عید ح - ب
۱۷۲	هم نفس
۱۷۳	شرار
۱۷۴	سودای وصال
۱۷۵	قلب ثریا
۱۷۶	حاصل عمر
۱۷۷	حدیث دل

۱۷۸	دام و دانه
۱۷۹	بیگانه
۱۸۰	شمع انجمن
۱۸۱	بت در خانقاه
۱۸۲	قصه مریم
۱۸۳	خط باطل
۱۸۴	سیلاب
۱۸۵	خاکستر
۱۸۶	سلام بر صهبا
۱۸۷	تقدیم به رهی معیری
۱۸۸	موج سرشک
۱۹۰	آرزو
۱۹۱	درد بی دوا
۱۹۲	گریه
۱۹۳	یتیم
۱۹۴	مرگ نرگس
۱۹۷	شمع بزم
۱۹۸	مونس جان
۱۹۹	گذشت عمر
۲۰۰	مهر و مه
۲۰۱	رمز خلقت
۲۰۳	اشک
۲۰۴	ساز خموش
۲۰۵	اسیر
۲۰۶	سیه بخت
۲۰۷	آتش خاموش
۲۰۸	کوزه بدست
۲۰۹	یخبندان
۲۱۰	پرستار
۲۱۱	بامداد گل

۲۱۲	پای شکسته
۲۱۳	قطعات رباعیات دوبیتی
۲۱۵	خودساخته
۲۱۶	حسن اقبال
۲۱۷	تک بیتی‌ها
۲۱۸	گله دوستانه
۲۱۹	ماه و ماهواره
۲۲۰	قصه ناگفته
۲۲۱	دختر ترسا
۲۲۲	شب وصال
۲۲۳	در تلاش معاش
۲۲۵	خسته دلان
۲۲۷	عرفان مستوره
۲۲۹	معلم
۲۳۰	سر بی سامان
۱۳۱	گذشت عمر
۲۳۲	شهر ایلام و ارکوازی
۲۳۳	حمیده
۲۳۴	خوشه‌چین
۲۳۵	محرم راز

چولہ چا

به عهدي خم نه من شرت بني ده فاکم
 نه که رپوژم نه بوکه س ناشام نین
 که سیکلی می عه بام ناخاته س شان
 نه وهی دهک کوی دهی کایه گشتی
 له به پوانه ده وره چول نه بوت
 ده انی چه نڈ چاک بوم من که کلدو
 نه کونه ویا ره که رد بکری دلی نسیم
 که چی نیستاکه به رنه و نابرایه
 ده لیم ته رکي به بوکه س که م له داخا
 له ناوی چا و مانعه رقم لبیس چي
 نه که رپوژم نه بوروی لیم نییه که س
 ده با به ربني وه فانی ناشناکه م
 به مونا ناشان کاکه و براکه م
 نه که رتوزمی دپاشانی که واکم
 که بیم چه زمانه که م کاتی به با که م
 به ناشوقیلی بوچوله چله که م
 که چی نیستانه خوم چاکم نه چاکم
 ده بوکیش و مالیش فیداکم
 ده لی نه م دیوی نات نسیم براکه م
 به تاهه جهور نه بم به ریم وراکه م
 له خوم خکاوتره خو ناخودا که م
 سید، وهک رپوژیه پسته ناشناکه م

قەت نەبوو شیعەر و ئەدەب دەردیگی دل دەرمان بکا
خەز نە خو ویرانە کە ی خو ی ئاوەدان ناکاتەو
«سید»

به ناوی خودا

تاوئک لیكدانه وه و به راورد کردنی دیوانی سهد عهبدولقادی سیادهت
(موتەخەلیس) به کاک سهد به هوئی گرنگی بابەتەکانی ئەم دیوانە نموونەیه ک
لیکۆلێنه وهی هەر دوو بهشی کوردی و فارسی به کهی وه بهر چاو ده خهین .

ئەم شیعرانه به تیکرایی روباعی، دوو بهیتی ، غەزەل ، قەتەعە، قەسیدە،
موخەممەس، فەرد و ..... دەستی بالایان ههیه له وریا کردنه وهی ئەدیب و خوێنده وار.
بابەتی هیندی له مەبەستی شیعرەکانی بریتین له باسی هونەر و عیلم و زانست و
ئەدەب، وەرزیتری و ئابووری ، دلداری ، پیاھەلدان ، لاواندن (عیرفان و تەسەووف ،
دیانەت)، سروشت ، بیری ولات ، وەسفی بەھار، له خودا پارێزێ و ستایشی (حەزەرەتی
رەسوول (ص) ، تەنگ و چەلەمە و گیرەکانی خەلک و بە تاییەت رەنجکیشان و هیندی
شیعیریش بۆ شەوچەلە و دۆستان و ئاشنایانە .

شیعرەکانی تینیکی باش دەدەن بە گیان و گپی دەروون به هوئی ئەو که له گەل
راستی هەست و سەرچاوهی ئیلهام و سروشت پێوەندیان ههیه . هیندی له شیعرەکان
غەزەلن و پەپوولە و دلداران به دەوریاندا بال لیدەدەن، به چاو تەماشای دەکەن و به زبان
دەیلێن و به دل پێوه دەبن، وەک دەستە شیعی تهناف که شیعی هه وهلی ئەو هیه :

له وهموو زولفە رهشە تۆبەسه ته نیا داوی

بۆ مهلی بی پەر و پۆی دل که ته نافی ناوی

له چەن شیعیکی دەرده کهوئ که له تەمەنی رابردووی خویدا به شارەزایی و
کارامەیی یه وه تال و سوپری زۆر چیشتووه و بواری تاقی کردۆتووه و له باره ی فەرھەنگ
و ئابووری و قازانج و زەرەری جۆر به جۆری خەلک و جیاوازی چینیایەتی له نیویاندا
تەجرەبه ی وەرگرتووه و شیعرەکانی کردۆتە ئاوێنه بۆ دیتنی زۆر مەبەست له نیو قەرینی
ئاخردا و وێنە ی دل پر له پەرۆش و داخی خوشی له بابەت هیندی شتی ناحەز که دیوبه،

تیدا دیاره و ههروه ها خوشحالیشی له پیروزی و سه‌رکه‌وتنی مرووف له نیواندا ده‌بینری
که ده‌لی :

به تهران مردمان صاحب علم و هنر دیدم
کز اینان ملک ایران سربلند و مفتخر دیدم
اگرچه شهر تهران مظهر نور و صفا باشد
ولی بس تیرگی را در میانش مستتر دیدم
بزیر آن عمارت کاسمانش زیر پا دارد
هزاران بی کلاه و کفش را از پا و سر دیدم
بهر جا خسته نالان یتیمی بی نواگریان
زسوزش آتشم برجان زاشکش دیده‌تر دیدم
له کاتی خویندنه‌وه‌ی شیعره‌کان ده‌بینری ئهم دیوانه رووباریکی سه‌رسام ئاوهره و
باس و بیر و رایه جوړ به جوړه‌کانی هه‌ریه‌که جوگه‌یه‌کی زانست و پیوستی زوره،
جاری و ابووه کاک سه‌یید ته‌ماشای ده‌ور و به‌ری خوئی کردووه و به‌رگی میژووی
هه‌لداوه‌ته‌وه بو ئه‌وه بزانی له هه‌وه‌له‌وه خانووی ئینسان له کوئی بووه و چۆن له غاره‌وه
گه‌یشته‌کوره‌ی مانگ و ئه‌ستیره به‌رزه‌کان‌جا که وتۆته فکری ئایه‌ی :
((هل یتوی الذین یعلمون والذین لایعلمون)) و له‌و رووه‌وه بوئی روون بووه که
خوینده‌واری سه‌رفه‌رازی و سه‌ریه‌رزی تیدا‌یه و هیچ ئینسان و گه‌لیک به‌پله‌ی به‌رز و
مه‌رام ناگات و ناتوانی بال لیدا به‌سه‌رزه‌وی و ده‌ریا و کوراتی ئاسماندا مه‌گه‌ر به‌هوی
عیلم و زانسته‌وه.

بال دانش گر نباشد فکر را پرواز نیست
شعله‌کی برخیزد از با یک دمی دمساز نیست
گرچه دانشگاه بسیار است در عالم ولی
همچون دانشگاه اسلامی که انسان ساز نیست
جاری‌کیش له ته‌لان و به‌ریال و ده‌شت و مه‌زرا و جووت و گاو تراکتور و کمپانی ورد

بۆتەوۋە و ئايەى : ((افرايتم ما تحرقون ائتم تزرعونه ام نحن الزارعون)) ى وهبىر كهوتۆتەوۋە
 جا لىرەدا ھۆشى داۋەتە سەر باسى خەرىك بوۋنى كاروبارى ئابوورى، سەنعت و
 كەشاۋەرزى كه مایهیی رابووردنیى باش و خوشبەختى ھەر گەلىك له دنیادا و ئا لهو
 روۋەوۋە جا به زبانی شیعر ئەم مەبەستە گرینگە به خەلك را دەگەیه نئى
 كه من قازانجى خۆم لهو شوغله دا دەبینم به ھومیدی خودا و ئیۆەیش بیری
 لی بکەنەوۋە.

بە ھومیدی خودا و پیغەمبەر

گەر تەمەن مابى رۆژى دیتەوۋە باو

دەبمە جووتیری کشت و کالى زەوى

دەبمە ۋەرزیری دەست و پەل قەلەشاو

دەستى ماندوو له سەر زگی تیرم

دادەنیم جا دەلیم براله سلاو

دیوانى کاک سەید لە بارەى عىلمى بە لاغە و سەناىى ئەدەبىیەوۋە لىپاۋلیپ و پەرە و
 بە شیۆەیه کى ریکخراوى جوان و پتەو دارىزراۋە و بە راستى لە شیعرە پیشکەوتوۋە کان
 دەژمىردرین و لە دواړوژدا رووناکییرانى نەتەوۋە کهمان کهلکى زۆرى لى ۋەردە گرن ئەمە
 چەن نمونە:

مەجازى عەقلى - له مەسرەعى دووهم و حەقیقەتى عەقلى له مەسرەعى
 ئەوەل دا

هست امید در این مرحله کز لطف خدا

گوشه چشمی بما داشته باشد دوران

مەجازى مورسەل - در سبزه و گل تسمیه سبب به اسم مسبب

ابر رحمت چو ببارد بچمن سبزه و گل

خشک هرگز نشود از غضب باد خزان

تەشبیە:

من که وه ستاوم وه کوو کیوئیک له بهر دهر د و خه ما

کیو و کوئستان قهت سه ری نابئی به هه و ر و ته م نه بئی

له م شیعره دا چه ن ته شبیه هه یه:

۱ - ته شبیه ی موتله ق له مه سره عی هه وه ل

۲ - ته شبیه ی مه لفوفه دهر د و خه م هه ر یه ک موشبه هن و هه و ر و ته م موشبه بیهن.

۳ - ته شبیه ی موجهله چونکه وه جهی شبیهی له و دا نه کوتراوه.

۴ - ته شبیه ی مورسله به هوئی ئه وه که ئه داتی ته شبیه له رسته دا هه یه. ئیستعاره ی مه کینه:

چه مه ن خه ملیوه کوئستان سه وزه دار هاتوته گول کردن

به هاره پیی بلین با ئاله کوئیش پرچی هه لپاچی

ئا له کوک موشبه و چاوه به خومارئک موشبه به قرتا و پرچی هه لپاچی قهرینه و له م هونراوه دا سه نعه تی تجاهل العارفیش هه یه جوانیانی که په یه وندیان به مه عناوه هه یه. ئیهام:

هه ره که سه ی ده هات نانی ده دایه

هه ره به من نأ دا سه ی زاده خانم

تجاهل عارف:

چه مه ن خه ملیوه کوئستان سه وزه دار هاتوته گول کردن

به هاره پیی بلین با ئاله کوئیش پرچی هه لپاچی

جوانیانی که په یه وندیان به وشه وه هه یه.

ته زمین:

یه هو ی لا ته قنه طو من دنلیا بووم

له شک دانیم به عه هدی تو وه فای تو

له خۆم نه زديک تری بۆ من بلیم چی
چلون ناله ی دلم ناگاته لای تو

تهجنیس :

شه ویش بی ههر ده پۆم من روو به ئاسۆ
ئه گهر ئه ستیره یه ک هه لێ له ئاسۆم

ئه گهر رۆژم نه بوو رووی لیم نیه کهس
سه یید وه ک رۆژ پهرسته ئاشناکه م

له کۆتاییدا به کورتی ئه وی شایانی باسه و پێویسته بکوتر ئه وه یه که له باره ی
پێوه ندی کۆمه لایه تی یه وه به هه ست و بیر شاعیرانه ی کلاسیکی له عل و مرواری و
جه واهێراتی وشه ی ره سه نی زبانی شیرینی ناوچه ی مه هاباد، بۆکان، جمیان و تورجانی
به هه ودا ی هه لبه ست هۆنیویه ته وه

کاک سه یید وشه و رسته ی بهرز و جوانی له قالب و چوارچێوه ی شیعر خستوه و به
جه واهێراتی ره وانبیژی و سه نایعی ئه ده بی رازاندویه ته وه بۆ ئه وه که له وقاب و دفره دا
ئاوی حه یاتی مه عانی به که لکی رزگاری و دروستکاری تیدا بدا به ده ست بی به شان و
زه حمه تکی شان و لاوانی گه لی خۆی تا له توونییه تی نه جاتی یان بی و له هه ورازی ژباندا
بتوانن سه رکه ون و به خۆشی و تیز و پری و سه ربڵندی بژین.

مه به ستیکی تر، حه قیقه ت ئه وه یه ئه هلی فه ن و زانا و ئه دیب بیر و برویان وایه که
قه سیده کامل و ته واه یار به جوړیکه ته شیه و ته خه لوس و شه ریه ی تیدا چاوه دیڤی
کرا بی ئه وه نیشان ده دا که ههر شاعیری له پله ی هونه ری شیعر و شاعیریدا بتوانی
قه سیده یه کی وا بیتیته سه ر کاغه ز ده بی به ئه ستیره ی پرشنگذاری ئاسمانی ئه ده بیات
نیوی بردری و قه سیده ی ئاوا کامل له دیوانی کاک سه یید دا وه بهر چاوه ده که وی وه کوو
قه سیده ی به هار که هه وه ل شیعره که ی ئه مه یه :

به هاره کاتی گول و فه سلێ چوونی سه حرایه
ولات به هاری به هه شته که جیی ته ماشایه

وه هه روه هاكاك سه ييد ته گه رچى به شى زۆرى شيعره كانى له سه بكي كلاسيك
دايه به لام وه بهر چاو ده كه وي كه له م راستايه ش ههنگاوى زياتر ناوه و ده توانين بليين
ئيبتكاري به خه رج داوه و شيوه يه كي تازه ي له شيعر دا به كار هيناوه وه ك شيعرى گولي
ئاوات كه مومكينه بيسته رچه بو داها توو.

والسلام - محه ممه د سه عيد ئيبراھيمي

پيشه‌كى

من كه سيك نيم كه به سه رها ت و سه رگوزه شتى من بو كه سانى ديكه جاليب و سرنج راكيش بين، مه گهر بو ته وانه‌ي كه به تاييه تى ده يانه وئ بزائن سه ييد كي يه و چي به سه رها توه، ره نكه من به سه رها تى خوّم بو خوّم بنووسم باشتري به له وه ي كه سيكي دى بينووسي. چونكه من خوّم باشتري ده ناسم له هه موو كه س و مه ترسي ته وه شم نيه كه ته گهر دوستيك بينووسي و مني زور خوش بوي له وه ي كه هه م زياترم هه لكيشي كه ييم نه گاته عه رزي . يا خوا نه خواسته ييم بلين «ماموستا»، چونكه به راستي زور كه مترم له وه ي ييم بلين «ماموستا» ماموستايي پله يه كي زور به رزه. شاني من بو ته و عابايه نابي. ته گهر چي له ديها ته خوشه كاني خو مان به هه ر دارتاشيك، كه ته نيا بزاني نير و ئامووري برا جووتيره كان داكوتي و دروست بكا، ييي ده لين ماموستا!

من نيوم سه يد عه بدولقادر، شورتم سه ياده ته، كوري ئاونجي مه رحوومي حاجي بابيه شيخم، له سالي ۱۳۸۸ هه تاوي له دي يه كي پردار و دره خت به نيوي (جه ميان) كه له مه لبه ندي تورجاندايه له دايك بووم. تا ته مه ني هه شت ئو سالي له وي بووم و له پاشان مالمان چوته دين تورجان. ته وه ي له م ته مه نه دا بيستوومه، ليم ده گير نه وه و بو خوشم بريم له بيره، ته وه يه: زور بزور و به عه رزه وه نه وه ستاو بووم. جاريك لاقيكم سووتاوه. بو ماوه يه ك به هه نگله شه لي روشتبووم. له وه وه ييان كوتووم، ته ياره شكاو . نازانم كه ته وه خته نه ته ياره ي ساغيان ديوه و نه شكاو يا هه ر نيويان بيستووه، ته ياره ي شكاويان

چۆن هاتوته بهر چاو و من چۆن له تياره‌ی شكاو چووم؟!

له مه‌دره‌سه‌ی علوومی دینی تورجان كه‌ ئه‌و وه‌خته‌ زانسگایه‌ك بووه‌ له‌ كوردستانه‌، ده‌ستم كردووه‌ به‌ خوێندن، چه‌ند سالی‌ك سوخته‌فه‌قی بووم. له‌ پاشان كه‌ بوومه‌ موسته‌عید له‌ خزمه‌ت باوكم و له‌ خزمه‌ت چه‌ند مامۆستای به‌ ناویانگی دئی‌یه‌كه‌ كه‌ له‌ مه‌دره‌سه‌ی تورجان ده‌رسیان ده‌كوته‌وه‌، ده‌رسم خوێندووه‌ و له‌ دوا‌ی سالی‌ئێكی دی له‌ تاران له‌ خزمه‌ت مامۆستای گه‌وره‌ و به‌رێز، جه‌نابی حاجی (شیخه‌ئێسلامی) كوردستانی كه‌ ئه‌و سه‌رده‌مه‌ مامۆستای دانشكه‌ده‌ی مه‌عقوول و مه‌نقوول بوو له‌ تاران ئیجازه‌نامه‌ی عیلمیم وه‌رگرتووه‌.

له‌ ماوه‌ی لاویمدا كه‌ زۆر هه‌ڵده‌سوورام و هه‌دا دانم نه‌بوو، لاقی چه‌په‌م تووشی نه‌خۆشی‌یه‌ك هاتووه‌، چونكه‌ دوكتۆره‌كانی ئه‌و سه‌رده‌مه‌ نه‌خۆشینه‌كه‌یان نه‌ناسی تا ده‌رمانی بکه‌ن، دوو سێ سال‌ هه‌ر كه‌وتوو ره‌وتوو بووم. له‌ پاشان چوومه‌ ته‌ورێز، به‌نی‌ك مو‌داوام كرد به‌ داخه‌وه‌ له‌ وێش نه‌خۆشینه‌كه‌یان نه‌ناسی و به‌ هه‌ڵه‌ چوون، پێیان وابوو لاقم له‌ جێ چووه‌. له‌ رووی ئه‌م فكه‌ره‌و دوكتۆر موجدیری مه‌وله‌وی كه‌ ئه‌و سه‌رده‌مه‌ ره‌ئێسی نه‌خۆشخانه‌ی شێروخورشیدی ئه‌وده‌م بوو له‌ گه‌ڵ پیاوێکی شكسته‌به‌ندی مه‌حه‌لی دین و بێ هوشم ده‌كه‌ن و به‌ خه‌یالی خۆیان لاقم دێننه‌وه‌ جیی خۆی. به‌لام بۆ به‌ده‌ختی من به‌شێکی جومگه‌ی لاقم ده‌شكێن و به‌ جارێك گرده‌نشینان كردم. ئه‌م به‌ هه‌ڵه‌ چوونی مو‌عاله‌جه‌یه‌ بوو به‌ هۆی ئه‌وه‌ی كه‌ چه‌ند جاری دی له‌ سه‌ر لاقم عه‌مه‌لی جه‌راحی بکړی و جار له‌ گه‌ڵ جار خراپتریان ده‌کرد تا له‌ سالی ٥٦ ی هه‌تاوی له‌ تاران بۆ ئاخ‌رین جار له‌ بیمارستانی ئاریا عه‌مه‌لیان کرده‌وه‌، له‌ دوا‌ی ئه‌م عه‌مه‌له‌ ئیستا، كه‌مێ باشترم. به‌م به‌مجۆره‌ ئه‌گه‌ر بیه‌خه‌مه‌وه‌ سه‌ر یه‌ك زیاتر له‌ پازده‌ سال‌ باشترین و به‌ ترخ‌ترین ته‌مه‌نی جوانیم له‌ نه‌خۆشخانه‌ن دا رابواردووه‌ و له‌ به‌ر ئه‌وه‌ی كه‌ له‌م مه‌ودایه‌دا گرده‌نشین بووم و جم و جۆلم كه‌متر بووه‌ تووشی نه‌خۆشینی دیکه‌ش هاتووم كه‌ به‌ به‌ر نه‌خۆشی لاقمه‌وه‌ داو و ده‌رمانم کردوون و تا ئیستاش هه‌ر ده‌یکه‌م. به‌لام به‌خته‌وه‌رانه‌ تووشی نه‌خۆشی واگیردار واته‌ (لێگرتنه‌وه‌) نه‌بووم كه‌ له‌ به‌ر چاوان بپێزیم. له‌م ته‌مه‌نه‌دا كه‌ نه‌خۆش و ده‌رده‌دار بووم، سه‌ره‌پای ئه‌وه‌ش تووشی ته‌نگ و چه‌له‌مه‌ی زۆر و مه‌ترسی گیانی‌ش

هاتووم که لازم ناکا سه‌ری ئیوه‌ی پیوه ییشینم .

ماوه‌ی پیریشم ئه‌مه‌یه که هه‌مه. به‌شی زۆری ناخۆشیه‌کانی کاتی جوانیم هه‌ر ماوه و ده‌ردی پیریشی لی زیاد بووه به‌لکه شتیکیش زیاتره ئه‌ویش ئه‌وه‌یه که له‌م سالانی دوایدا له‌گه‌ڵ چه‌ند هاوړی تووشی زیندان و مه‌یدانیش هاتم که ئیستا و ئیستاش نه‌ من زانیم و نه‌ که‌س زانی که هۆی ئه‌م زیندان و مه‌یدانه‌م چ بووه .

له‌ ده‌ورانی ناخۆشینه‌کانمدا ژنم هیناوه یان باشر بلیم ژنیان بۆ هیناوم. به‌م کاره‌ باریان لی قورستر کردووم و کردمیانه‌ باره‌به‌رو به‌رئوه به‌ری مال و مندالیش. به‌م جوړه‌ زه‌حمه‌تی به‌ خۆ کردنی مال و مندالیش بوو به‌ ریشه‌وه که ئیستا ریشم به‌ ته‌واوی نه‌هاتووه .

به‌م جوړه‌ ته‌مه‌نی لاویم رۆیوه و ته‌نیا بیره‌وه‌ری به‌کی تال و دلته‌زینم بۆ ماوه‌ته‌وه ئه‌و وه‌خته‌ کوتوومه :

با درد و غمم عمر جوانی گذرد

یا رب نشود چو من جوانی ناکام

این است در ایام جوانی حالم

تا چون گذرد بدرد پیری ایام

ئیس‌تا له‌ دوا‌ی سی و چه‌ند سال که ئه‌و شیعره‌م کوتووه ده‌لیم براله‌ خراپ ده‌گوزهری له‌ مه‌و لاوه‌ش نازانم چۆن ده‌بی . ئه‌و هه‌موو مه‌ینه‌ت و چاره‌ره‌شی به‌ بۆته‌ هۆی ئه‌وه‌ی نه‌متوانیوه‌ هه‌لبه‌سته‌کانم به‌ جوانی کۆ که‌مه‌وه به‌شی زۆری ئه‌و سه‌رده‌مه‌ کوتوومه‌ له‌ ناو چووه‌.

له‌ بیرمه‌ ره‌فیه‌ فه‌قینکانم و دۆسته‌کانم ئه‌وانه‌ی که ئه‌هلی زه‌وق بوون و شیعریان پی‌خوش بوو ده‌هاته‌نه‌ لام و ده‌یانگوت: تاگۆر به‌ گۆر نه‌بووی چی تازه‌ت کوتووه‌ بمانده‌یه. منیش که درێخ‌م لی نه‌ده‌کردن به‌لام ئه‌و وه‌خته‌ نه‌ من عه‌قلی ئه‌وه‌م هه‌بوو نوسخه‌یه‌ک له‌ شیعره‌ که بۆ خۆم رابگرم، نه‌ ئه‌وان ئینسافی ئه‌وه‌یان هه‌بوو روونووسی بکه‌ن و نووسراوه‌ که‌م بده‌نه‌وه. به‌و جوړه‌ زوویه‌ی شیعر و هه‌لبه‌سته‌کانم له‌ ناو چوون. له‌وانه‌ تا ئیس‌تا چه‌ند هه‌لبه‌ستیکم ده‌ست که‌وتۆته‌وه، چه‌ند شیعریک له‌وانه‌ برای ئازیزم کاک

خ

(نه‌جهمه‌دین ئه‌نیسی) له ئیو دیوانه‌که‌ی جه‌نابی گه‌وره‌م (سه‌ید کامیلی ئیمامی) که خه‌ریکی ریک و پیک کردنیان و چاپ کردنیان بوو به‌رچاوی هاتبوو، مالی ئاوا، نوسخه‌یه‌کی له‌وانه دامه‌وه. ئه‌مه‌ش بلیین ئه‌و شیعرانه‌که‌که‌وتبوونه ده‌ست ماموستا ئاوات له‌ به‌ر باشی شیعره‌کان نه‌بووه که راگیرابوون، له‌ به‌ر ئه‌وه‌ بوو که ئه‌و پیاوه‌ گه‌وره‌یه‌ منی خوش ده‌ویست و زۆریش به‌ بیر و هۆش بوو. وه‌کوو ده‌لین گیا هه‌ر به‌ جیی سه‌خته‌وه ده‌میینی.

شیعر کوتن هه‌میشه‌ بۆ من بۆته‌ هۆی ده‌ردی سه‌ری و ته‌نگ و چه‌له‌مه‌. چونکه‌ به‌شی زۆریان ئینتیقادی، ئیجتیماعی بوون و له‌ ئاکاریکی دژی کۆمه‌ڵ بوو بۆ به‌ جوړیک ره‌خنه‌م لیگرتوه. جا ئه‌وانه‌ی مه‌به‌سته‌که‌ پیی ئه‌وانی گرتۆته‌وه‌ لیم ره‌نجاون و له‌ هه‌ر فرسه‌تیکدا بۆیان هه‌لکه‌وتی هه‌ولیان داوه‌ کۆسپیک به‌خه‌نه‌ سه‌ر ریم.

بۆ وینه‌ هه‌وه‌ڵ جار که‌ بۆ مو‌عاله‌جه‌ چوومه‌ تاران و تارانم له‌ پێشدا نه‌دیوو، شارێکی گه‌وره‌ و خوشم هاته‌ به‌رچاو. چه‌ند رۆژیک که‌ تێدا مامه‌وه‌ زانیم ئه‌و شاره‌ بۆ زوربه‌ی دانیشتوانی ناخۆشی زۆرت‌ره‌ له‌ خوشی، و له‌ بن دیواری ئه‌و کۆشکه‌ گه‌ورانه‌دا هه‌زاران رووت و قووت و پێخواس و هه‌ناسه‌ ساردی لی که‌وتوه‌ و که‌س نه‌ ده‌ردیکیان ده‌رمان بکا. ئه‌مه‌ بوو به‌ هۆی ئه‌وه‌ شیعریکم کوت و وام له‌ بیره‌ دام به‌ گوواری (امید ایران) که‌ ئه‌و سه‌رده‌مه‌ له‌ تاران ده‌رده‌چوو. یه‌کێ له‌ به‌یته‌کانی ئه‌مه‌ بوو:

بزیڕ آن عمارت کاسمانش زیر پا دارد

هزاران بی کلاه و کفش را از پا و سر دیدم

ئهم شیعره‌ کاتێ له‌ گوواره‌که‌دا چاپ و بلاو بووه‌، وا دیار بوو له‌ ئه‌فکاری عموومی ئه‌و سه‌رده‌مه‌ی دانیشتوانی تاراندا شوینی زۆری هه‌بووه‌ و به‌ دلخوازی خۆیان مانایان لێداوه‌ته‌وه‌، ئه‌وه‌ش به‌ جیا بوو به‌ هۆی گرفتاری و ناره‌حه‌تی یه‌کی زۆر بۆ من.

من هه‌ر له‌ تاران یووم، له‌ نه‌خۆشخانه‌ی (دوکتور عه‌بدوللا واسیعی) که‌ ئه‌و ده‌مه‌ له‌ شه‌قامی ژاله‌ بوو که‌وتبووم و لاقم له‌ گه‌ج گیرا بوو. پیاوه‌کانی ساواک به‌ شویندا هاتن و له‌ دوا‌ی لیپرسین و بازجویی یه‌کی زۆر به‌ تکی دوکتور واسیعی ئه‌و کاته‌ ده‌ستیان لی هه‌لگرتم. به‌لام له‌ پاشان بۆ ماوه‌ی چه‌ند سال هه‌ر به‌ دوامه‌وه‌ بوون و سه‌ریان له‌ سه‌ر

هه لئه ده گرتم، تا خوا له ناوی بردن .

له گهل ئه م هه موو نه خووشی و تهنگ و چه له مه یه به ینا به ین هه ر ده مخویند و موتا لام ده کرد، به لام چونکه خویندن و موتا لام ته گه ره ی زور تیده که وت، ده بی بلیم زورم خویند و که م فیڕ بووم.

هه ر له و هه وه لی لاوی و فه قی یه تی یه وه ، عه لاقه م به شیعر و ئه ده بیات زور بوو شیعی حافیز و سه عدیم ده خوینده وه . ئه گه رچی که متر له مانایان حالئ ده بووم، به لام عاشقی شیعی نالی و مه حوی بووم. به زه حمه تیکی زور ئه م وه خسته دیوانه که یانم وه ده ست هینا له هه ر فرسه تی کدا به دزی و فزی له کون و کارێران ده مخوینده وه و چونکه به زمانی خۆم بوون پی م خووش بوون و له ماناشیان ده گه یشتم.

ئیسـتا خه ریکم ئه وانه ی کو توومن له کۆن و تازه خـریان که مه وه . ئه گه ر به خـت یاریـم بکا له چاپیان بدهم. ئه گه ر ئه مجاریش لیم له ناو نه چن ، چونکه جاریکی دیش به شیکی زور له و هه لبه ستانه و هیندی کتیب و په رتوکی دیشم که زور له لام به نرخ بوون به ته رف چون. ده سه لاتم نه بوو پرێکیان بو گریام و کوتبم :

خه رمانه که م که روئی به سیلاوی حادیسات

ئیسـتا که خۆل وه سه ر ده که م و کا به با ده که م

ئیسـتا که پیر و شکستم و ته یاره ی ساغ و شکاویشم دیوه، ده زانم ته یاره ی شکاو مانای چیه . شوغلی ئیسـتام سه رده فته ری یه و ته نیا وه سیله ی ژینی خۆم و مال و منداله کانمه . خوا نه بیڕی باشه .

٦٤/٩/١٠ مه هاباد سه یید عه بد و لقادر سه یاده ت

تاریفی پیغه مبه‌ر

ئە‌ی داوهره‌که‌ی رۆژی جه‌زا ئە‌حمەدی موختار
 ئە‌ی مەخزەنی ئە‌سپاری خودا سەرورەر و سەردار
 ئە‌ی نووری خودا شەمسی هودا مەزھەری لە‌ولاک
 پەروانەیی رووی تۆیە هەموو سابت و سەیار
 تۆ مەتلە‌عی وا بە‌دری مونیریکی بە‌عالەم
 شایستە‌یە بۆت بێهەموو مەتلە‌عی ئە‌قمار
 ئە‌ی کە‌عبە ئە‌تۆ بوتکە‌دە‌یە ک بووی و موحه‌ممەد
 تۆی کردە سەفاخانە‌یی دل، قیبلە‌یی ئە‌حرار
 سایە‌ی نە‌بوو خۆ قە‌د و بالایی موحه‌ممەد
 مە‌هتابە بە‌رووناکی‌یە سایە‌ی بە‌شە‌وی تار
 هەر کە‌س کە‌ لە‌ ژێر سایە‌یی تۆ دا بێ خە‌لیلە
 چارە‌ی چیه‌ ئاور کە‌ نە‌ییتە گۆل و ئە‌زھار
 بە‌حری کەرە‌می تۆ نە‌بێ غە‌رقم لە‌ گوناھا
 نایشواتە‌وه‌ گریانێ من و جۆششی جۆبار
 بە‌م باری گوناھانە‌وه‌ هاتوو مە‌وه‌ دەرگات
 ترسم نیە گەر رۆژی جه‌زا تۆ بی تکا‌کار
 بۆ خە‌زمە‌ت ئە‌مجارە دلم ناردوو قوربان
 تاکە‌نگی خودا پێمی دە‌دا نۆبە‌تی دیدار
 بۆنی پەرە دە‌ستینێ وە‌کوو میسکی موکەرپرەر
 نیوت کە‌ دە‌با سە‌بیدی دل خە‌ستە بە‌تیک‌رار

ئیسلاام

ئیسلاامه جیلوه کە ی که له دلدا بدا قەرار
ئاوینە یی جەلا دەبی قەت ناگری غوبار
و هک رۆژ بووه مه داری جیهان ئەو کەسە ی که بوو
دەورانی جاھیلی دلە کە ی رهش وه کوو دەوار
ئیسلاام دەلی که مافی من و تو وه کوو یه که
تەقوایه ئیمتیاز و تەقەلایه ئیعتیار
لهو دینەدا به حوکمی عەدالەت به رابەر
هەر میللەت و نەژاد و ره گەز عەشرەت و تەبار
هەر قودرەت و شکۆیه له خزمەت گەلانی
بی قەدر و بی به هایه وه کوو پووشی بی شه زار
ئیسلاامی راستین ئەگەر ئەورۆ پیاده بی
سوار و پیاده یه ک دەکەون دەبنه هاو قەتار
سفره ییکی پر غەزایه له ئەرزایه راخراو
بی بهش نیه له خوار دنی ئەو خوانه موورومار
هەنگوینی شیرنه که به تەبعی هەموو کەسە
بهو شه رته تی که لاوی نەبووی له مار ژار
لهو دینەدا میلاکی عەمەل کار و کۆششە
زالم زەلیله زۆر نیه هەر موخته خۆره خوار
رۆژی دەبی نەمامی عەدالەت چرۆ بکا
شین بیته وه وه کوو له به هارا چلی چنار
ئەو داره ریشه داره که ئیسلاامی پیدەلین
ئەو جوړه یه شیاویه دوو باره بیته بار
سهید هومیدی وایه که کم کم بگاته جی
هەر چەندە خۆی پیاده یه یاران هەموو سوار

جیژنی مەولوود

شەوی جیژنە و سەرم سەودائییه و سەودا سەرم ئەوشۆ
 ئەمن غەرقى سەفا و عیشقی رەسوولی سەروەرم ئەوشۆ
 لە پێی کەوتووم و دەستیشم بە داوینی حەرەم ناگا
 لە بەختی خۆم برا تەیریکی بێ بال و پەرەم ئەوشۆ
 شەوی جیژنە و هەموو کەس هەڵدەگیرسێتی شەمێک و من
 لە سایەى ئاوری دل شەو چرای سەد ئەختەرم ئەوشۆ
 دلێ برژاو و فرمیسکی رژاوو جەرگی هەلقەرچاو
 دەبێ فریام کەون زوو ببە یار و یاوەرم ئەوشۆ
 بە ئاوی زەمزه میس حوکمی تەهارەت نادری بو من
 مەگەر ئەشکی گەشی چاوم بییته داوەرم ئەوشۆ
 شەوی جیژنە و بەلام هیچم نیە بیکەم بە قوربانی
 بەلێ خۆم و دلەم بو گاوو گەردوون حازرن ئەوشۆ
 برا ریگەى وەفام گرتۆتە پیش باریم نەکا بێشم
 لە ریی ئەودا دەبێ برۆا لە باتی پێی سەرم ئەوشۆ
 لە چاوما وینە کەى زەوزە ئەگەر نەخشی نیە بو چی
 لە هەر لایە دەبینم دیتەو بەر مەنزهرم ئەوشۆ
 نەسیم هەستە برۆ بوو جێیە ماچکە مەقەمی و بیژە
 لە لایەن سەیدەووە من قاسیدی نامەبەرم ئەوشۆ

روو له خودا که

تۆزی ههسه د و کینه له رووی سینه جیا که
 بهم ویننه یه ئاوینه یی دل کاکه جه لا که
 وه ک سه رو ئه گهر بهرگ و بهر یکت نیه بو که س
 بی پیچ و په نا راست و رهوان روو له سه ماکه
 دل رهش مه به بوغزی ئهم و ئه و مه گره له دلدا
 وه ک باخی به هه شته دلی بی کینه برا که
 ئه و عه هده که به ستووته له گه ل خۆت و خودای خۆت
 سه د جار که شکاندووته یه که م جار ه وه فاکه
 گهر چاکه برا خزمه تی ئهم خه لقی خودایه
 خۆت خه لقی خودای چاکه له گه ل خۆت بکه چاکه
 داوین مه ته کینه له بهر ئه سرینی دوو چاوم
 ههر چه نده به خوین سووره به لام گه وه هری پاکه
 دنیا که شکاندی دل که م پشتی له من کرد
 بو جه بری هه موو که سری سەید روو له خودا که

تیکراری نوور

وه ک روژی روونه شه و مه و ئه ختەر موحه ممه ده
 تیکراری نووره یا خو موکه پرپر موحه ممه ده
 ئه و که هکه شانی نووره که ده خولینه وه هه موو
 له و نیوه دا مه داری مونه وهر موحه ممه ده
 به و نووره لاچوو په رده یی زولمهت له سهر دلان
 ئه مشو تلوووعی مه زه هری ئه نوهر موحه ممه ده
 ئه و نووره وا قه وامی به شهر پیی ده بی قه وی
 ئیسلامی راستینه که رابه ر موحه ممه ده
 بو (ئینتیزامی) عاله می ههستی زه رووره ته
 نوقتیکی ئیتیکا که موقه ده ر موحه ممه ده
 پیغه مبه ران ئه گهرچی وه کوو سه نگی قیমে تین
 سه نگین تره له وان وه کوو گه وه ره موحه ممه ده
 ئه و حهلقه یه ی مه داری نیزامی له سهر سهره
 له ودا نگی نی خاته می ئاخر موحه ممه ده
 بی یار و یاوه رم ئه گهر ئه ورۆ له سهر زه وی
 جیی غه م نیه که یارم و یاوه ر موحه ممه ده
 سه یید مه تر سه گهرچی به باری گونا هه وه ی
 له و دادگای عه داله ته داوه ر موحه ممه ده

پارانەو

خودا چ بلییم له وهسفت دا وههای تو
 به هەرچیت من بشوبهینم جیای تو
 له گهر ههر زه رپه یه کدا تیکه لاوه
 ئیراده و قودرەت و خەلق و به قای تو
 هه موو مه دحت ده کهن هه ریه ک به جوړی
 ئه وی مه وجود له سه ر ئه رز و سه مای تو
 به لام قهت ناگه نه چوونی سورشت
 که ده ریای بی بنه جیلوه و جه لای تو
 له وه زیاتر له مه دحت دا بلییم چی
 که من مه خلووقی تووم یاره ب خودای تو
 نه ئیشیک بی ئیشارهت دیته بهر له ش
 نه هیچ ده ردیک شفای دی بی ده وای تو
 ئه گهر دهر د و به لات پیخوشه بو من
 له گیانی من که وی دهر د و به لای تو
 به هووی (لاتقنطوا) من دلنیا بووم
 له شک دا نیم به عه دی توو وه فای تو
 من وباری گوناها ن و خه تای زور
 ئه تو و ده ریایی به خشین و عه تای تو
 به لای باری گرانه سووچ و تاوان
 به لام لی بووردنم هاسانه لای تو

خودا ره حمی بکهی بۆ دَل په شیوان
 هه موو هاتوونه ژیر سایه و په نای تۆ
 له ئاسۆی به رزی سه برم تیپه ریوه
 سکا لایه ده کهم بۆ باره گای تۆ
 به قه تریک شین ده بی تۆوی ته مه ننام
 له ده ریای ره حمه تی بی ئینتیهای تۆ
 به تۆفانی ژیان که شتی شکاوم
 له هه ر گیژاوه یه ک دا نا خودای تۆ
 برینداره دلی شه و زینده داران
 هه ناسهی ساردیان گه یه له قای تۆ
 له خۆم نه زدیک تری بۆ من بلیم چی
 چلوَن ناله ی دَلَم ناگاته لای تۆ
 شهوی رهش په رده کهی لاچی له سه رمان
 سه به ینیمان بگاته شه وچرای تۆ
 له وه زیاتر قه له م یاری نه کردم
 به سه یید نا کرئ همد و سه نای تۆ

به یادی ولات

که و ته وه بیرم یادی ولاتم
 یانه ی ئامانجم جیگهی ئاواتم
 سر وه ی نه سیمی هو ی هاناومه
 توژیک لهو خاکه سورمه ی چاومه
 وه تن ئه ی جیگهی راز و نیازم
 سه ر به رزیه که ی تو له خوا ئه خوازم
 دنیای رابوردووم ئه هاته بهرچاو
 مهوجی خه یالات وه ک شه پۆلی ئاو
 له ریڤدا لامدا مالی بوداقی
 له بنه مالی کون ئاساریک باقی
 قه لای قه دیمی چول و ویرانه
 «کونده بوو تییدا کردوویه لانه»
 چاوم روون بووه دلم گه شاهه
 که دیم دوسته کهم سه ر زیندوو ماوه
 پیای بنه مال بشبی ئاواره
 نه جابهت هه روا له سیمای دیاره
 یاخوا بنه مال نه کهویه زهوی
 جهوری زهمانه نه تکا سه ر نهوی
 ئاواپی تورجان
 که و تمه ری و رویم به ره و رووی تورجان
 سه رم سه ودایی دلم په ریشان
 دهشت و که ژ و کیو سه وز و ره نگینه
 ده لپی به هه شتی سه ر رووی زهمینه

چیا هیئند جوانه سهر سور دهمینئ
 هه لاله و به بیوون با دهیشه کینئ
 له قه راخ ریگا بهردی گه وره و زل
 «که چه رخی چه پگهرد پیی نه داوه تل»
 له که نار جاده گیای شلک و که وتوو
 پی پی پیشیلی ریبار و ماندوو
 دل خه یالاوی دهروون پر له خه م
 نازانی ریگا زور رویوی یاکه م
 ئاخر گه بیستمه نیو ئاواپی دی
 به خه یال بروی ری زوو دواپی دی
 کولانه کانی پر له پیر و جوان
 شان ده سوئ له بهر هاتوچوی ئینسان
 کانی قونگرهش هر وهک خوئی ماوه
 سه رچاوهی ئاوی لی نه شله قاوه
 کچه تورجانی مالیان بی ئاوا
 له کانی روژیان لی نابی ئاوا
 وهک ئاسکی کیوی به جیلوه و جوانی
 هر له وان جوانه هاتوچوی کانی
 ده چووه سهر کانی زور ده مایه وه
 هر گیژی ئه خوارد ئاو به لایه وه
 هه وشه ی مزگه وتی و بهرده نویژه کان
 بانک ده کا بو نویژ پیای موسولمان
 جه مات دانیشتون له و سهر بهردانه
 نویژی خویان کرد بووه به هانه

پیران له گهل یه ک جحیلان به جوی
 ههر کهس به هه وای دلی خوی ئه دوی
 پیران به یادی رۆژی رابوردوو
 لاوان به فکری کاتی نه هاتوو
 له هه موو جوړیک خه لکی تیډا بوو
 ههر مه لا و فه قی تیډا نه مابوو
 مه دره سهی تورجان خوی له زه مانا
 زانسگایه ک بوو له کوردستانا
 مه دره سه کانی چول و نائاوا
 بریا کویر بووبام نه مدیا ئاوا
 به لام سه د شوکر کاک عه بدولعه زیز
 زانای ئایینی و ماموستای ئازیز
 به ههر جوړ نه یه هشت چول بی ئه و جی یه
 شیخ و قزلجی هیوایان پی یه
 ههر چهند ئه م چه رخه چه پ خولایه وه
 به خوینی جهرگی ژیا و مایه وه
 گهرچی زه مانه دهستی ویشی به ست
 ئه و سه نگره ری خوی به رنه دا له ده ست
 ته نیا ئه ستیره ی ئاسمان له و ناوه
 روونا کایه کی بیی ئه و ماوه
 گه وه هری ده ریای عیلم و غیر فانه
 ده بی هه روا بی جیگا که ی کانه
 یاخوا بمینی تا دیر زه مانئ
 ههر چهند زه مانه قه دری نازانی

ئاوایی قاقلاوا

چووومه قاقلاوا مالى ئىمامى
 دەر دە دارىك چوو بو دەر وای زامى
 مامۆستای گەورە و بەرێز و زانا
 وینەى كەم ماوه لە موكرىانا
 ئەستێرە گەشەى بەرى بە يانە
 بە جى ماوه لە رىى شەوى ژيانە
 ھەر چەن جىگاکەى چۆل و كەنارە
 مانگ لە ھەر لایەك ھەلبى ديارە
 ماوه لە و دى يە ئەو زانای نامى
 قاقلاوا جامە و ئىمامىش جامى

خانەقاي زەنبیل

خانەقاي زەنبیل جى عىشق و ئاوات
 بوونی بە ھەشتى خواى لى ئەھات
 كابەى ئامالە ئەو بارە گایە
 جى راز و نیاز لە گەل خوايە
 دەنگى تەھلىلەى سوڤى شەوانە
 عەرشى خوايان دینا جۆلانە
 لە خانەقادا گەلى دەرویشان
 سەریان شوریدە دلیان پەریشان
 لە وەختى زىکرا دەرویش دل ریش
 پرچى وەك دلى پەریشان دەرویش

دهر ویش و سوؤفی زوار و خوئی
 ههر کهس سهری خوئی هه لگرت و روئی
 نه وهی به وهفا و خاوهن که رهم بوون
 ههر کوتره کانی دهره ی حهرهم بوون
 نه وانیش فرین روو به ههوا بوون
 نه وانیش وهک من سهر به ههوا بوون
 له دؤسته کانی خوا کهس نه ما
 خوا خوئی ماوه به تاقی ته نیا
 چ جی یه ک بچم دل لی به جی بی
 من بچمه کوئی دی بوئی وی لی بی

ئاوایی جه میان

چوومه وه جه میان مه وتهنی کوئه
 تا کوو بزانه م ئیستا چلوئه
 دهر و دۆل هه موو گول و شینایی
 پی روون ده بووه هیزی بینایی
 له ههر لاخری خوره ی ئاو زوون
 زه مزه مه ی عیشقی له یلی بو مه جنوون
 دیتم ناو دیکه وهک خوئی نه ماوه
 مالیک ئاوه دان مالیک که لاوه
 نه و دی یه ی باغات دهره ی لیدا بوو
 وهک باغیک دهره ی په رژین کرا بوو
 باغ و دی ههر دوو رووبه ویرانی
 شوینیک نه مابوو له جیلوه و جوانی

یه‌کی له یاران یاری قه‌دیمی
 دلّی گه‌شاهه ئه‌وساته‌ی دیمی
 ئه‌منی دی و کوتی دنیا هه‌ر وایه
 هه‌ر رۆژه له ده‌س خاوه‌نی دایه
 خه‌م مه‌خۆ دنیا زۆرت‌ری ماوه
 ئه‌م‌پۆ که ده‌روا سبه‌ینیش باوه
 هه‌موو ئاشنا ئه‌هلی ئاوا‌یی
 سه‌رخۆش و روو خۆش به‌مه‌رحه‌بایی
 به‌عزیکیان نه‌بی له نیو واند بوون
 من نه‌مده‌ناسین له ئاشناش ده‌چوون
 له پاشان زانیم ئه‌مانه‌ی ده‌مدین
 کورپی ئه‌وانه‌ن که زوو ده‌مناسین
 چوومه‌ مزگه‌وتی گشت لاخرا بوو
 وه‌ک ماله‌که‌ی من بی خاوه‌ن مابوو
 بی بانگ و سه‌لا چۆل و وێرانه
 بوته‌ مه‌کوگه‌ی گورگی شه‌وانه
 نه‌عوز و بیلا له‌و رۆژ و کاته
 خوداش هه‌ر وه‌ک من بی ده‌سه‌لاته
 خودا ئه‌فه‌رموی مزگه‌وت ئی منه
 خۆم ده‌یپارێزم له شه‌ر و فیتنه
 به‌لام کی‌توه‌کان هه‌روا گه‌ردن که‌ش
 «ئاسمانی شینیان گرتوته‌ باوه‌ش»
 سه‌ر لوتکه‌ی کی‌وی عاسمان بو لاغی
 هه‌روه‌ک خۆی سه‌رکه‌ش له خودایا‌غی

رووته ههر وهک خوئی بلند و بهرزه
 به بائی حه وادیس نایه ته له رزه
 رووتهم پوخته دی له گول و سه مه ندا
 ههر دهلیی سهروه له نیو چه مه ندا
 ههر شت وه کوو کیو پته و بمینی
 جهوری زه مانه تیکی ناشکینی
 باغی بهر مالان چول و ویرانه
 کونده بوش ناکا تییدا هیلانه
 نه و باغهی چاوی پی روون ده بووه
 ههر ده بوو گولی بکهی به بووه
 ئیستا له وه موو گول و سونبوله
 وه دهس هیئانی گولیک موشکوله
 ههر جوره میویک دل بیویستایه
 له وی بوو نه گهر له ئیره م نه بوايه
 داره تووه کهی قهراخ ئاوايي
 وهک داری تووبا به نرخ و بايي
 سه ر و لقشکا و کوته ره ی ماوه
 ئافهت لی داوه له هه موو لاوه
 به لام ریشه کهی له دلی نه رزایه
 به زوری ئافهت له ریشه نایه
 روژی دهییینی ده بوو ژیته وه
 لق و پوپه کهی شین ده بیته وه
 دار یاسه مه نی ناو باخچه کهی من
 ته نیا نه و مابوو نه هاتبوو له بن

ئەویش مام رەشید وەک مالی زەوتی
 لە بەر خاتری خوئی پارازتووویەتی
 ئەهلی ئاوازی مشت و مریانە
 لە سەر لیفەکە ی مەلا شەریانە
 پیرە پیاوێکە ی لە دەست و دووچوو
 لە قەراخ باخی وەک کەلاک کەوتوو
 هەناسە ی سارد و دووکی قلیان
 وەک مژ لە سەری چین چین هەستان
 ئەوێش نیشانە ی جەوری زەمانە
 روژی رەش ئیستاش ماویە نیشانە

تە یارە شکاو

بە مندالی دایە پیریک
 بە خییوی کردم بە جوانی
 هەزار زەحمەتی بوو کیشام
 بە شەو هەتا مەلا بانگدان
 بە روژدا هەتا ئیوارە
 قسە دەخستە سەر زمان
 وردە وردە سەر پی کەوتم
 چل و فل و شیت و بیعار
 هەر ئەوێ برسیم نەبوایە
 لە پاشان لە گەڵ فەقییان
 دەرسم دەخویند دادەنیشتم
 کووتریکم بوو خونچیلانە
 هیندەم لە دار و بەرد دابوو
 دایە پیرە بە قاوێ قەو
 پی دەکوتم کوتری بال قرتاو
 ئیستاش نەمزانی بە تەواو
 تە یارە خۆ قەت نەدیوو
 ئیستا کە زل بووم دەزانم
 تا لاو بووم قەدرم نەزانی
 ئیستا کە زل بووم بوومە پیاو
 بوومە هۆنەر بوومە نووسەر
 لاتان وایە زۆر تەواوم
 پیر و ژیریک روژن بیریک
 تا نەمرد قەدرم نەزانی
 هەزار مەینەتی بوو چیشام
 شەو و نخوونی، هەدا نەدان
 خستیمە سەر دارە دارە
 تا زمانم گەرت بە قسان
 بوو خۆم رویم و ریکەوتم
 دەس بریندار پی بریندار
 چم نەدەویست لەو دنیایە
 لە حوجرە شاران لە دییان
 زۆرم خویند کەم تیگە بیشتم
 دەرم دیان لە هیلانە
 کووتر بالیک شکا بوو
 لە دووم دەهات هەنگاو هەنگاو
 توند مەرۆ تە یارە شکاو
 چۆنی من هاتبوو بەرچاو
 هۆی ئەم نیو لیئانە چی بوو
 چۆن بە سەر دەچوو ژیانم
 سوودی چیه پەشیمانی
 پیاویکی سەر بە خۆ و تەواو
 بوومە خاوەن کتیب و دەفتەر
 نەک نیو پیاو تەواو پیاوم

بەلام نەخێر نەبوومە پیاو
 بوومە نۆکەری ھەموو کەس
 ئەو پڕۆ ژیان زۆری دەوێ
 من بۆ خاتری ژیان مردووم
 سەرمايە ی ژینم لە دەس چوو
 بۆ ئەوێ ژیان بەرمە سەر
 عەسای دەستی ئەم و ئەوم
 چۆلە چرای شەوی ژینم
 پێیلیکانی سەر کەوتنم
 پێی لە سەر سەرم دادەنێ
 ئاوا نۆکەری ھەمووانم
 وا دیارە ئەو دایە پیرە
 دەیزانی چم لێ بە سەر دی
 بە پیری گرفتار دەبم
 ئیستا کۆتری بال قرتاوم
 لە ئارەزووی نەماو دەچم
 لە پەپوولە ی سووتاو دەچم
 لە مالتی تێک تەپاو دەچم
 لە گەلکۆی کەس نەماو دەچم
 حالتی ئیستای من ئاوا یە
 ئیستا پیر بووم دل شکستەم
 یا خوا پیر بن ئەوێ جوانن
 بریا قەت گەورە نەبووبام
 چم لە دنیا نەزانیا
 گەوریک زەحمەتی بۆ دیبام

پیاویکی سەربە خۆ و تەواو
 نۆکەری ھەر کەس و ناکەس
 رەنجی جۆر بە جۆری دەوێ
 دەبێ بمرم ھەتا زیندووم
 لە دەس چوو ھەر چی بوو نەبوو
 خراپ کەوتوومە دەردی سەر
 ھەر سەرە تەقەمەو ناسرەوم
 بەلام بەر پێی خۆم نابینم
 پێشیلی دۆست و دوژمنم
 جا خۆی بە منەو رادەنێ
 بۆ خۆشم بە خۆم نازانم
 ئەو رۆشن دلە بە بیرە
 دەیان خەتەرم وەبەر دی
 لەش بە بار و بیمار دەبم
 راستە تەیارە ی شکاوم
 لە شینایی بێ ئاو دەچم
 لە شەمی ھەلگیرساو دەچم
 لە خانووی لار و خاو دەچم
 لە جەرگی ھەلقراو دەچم
 چی دیش دەبینم لە دوا یە
 بۆ قەفەس باشم پەر بەستم
 تا دەردی پیری بزانی
 ھەر مندالی دەورە ی زووبام
 ھیندەم مەینەتی نەدیا
 بۆ خۆم ھەر نەدیو بدی بام

ئىستاش گويىم دەزرنگىتتەۋە قسەي دايەم بىر دىتتەۋە
كە دەيگوت كۆتري بال قرتاۋ توند مەرۆ تە يارە شكاۋ

عه‌سای پیری

پیرو نه‌خۆش و خه‌سته، عه‌سام‌گرت به ده‌سته‌وه
 جوانی له‌کۆی‌یه پیم‌بلی (سه‌ید) هه‌لسته‌وه
 هه‌ستانه‌وه‌م به‌لوتفی عه‌سای زولفی یارمه
 تایه‌ک ئه‌گهر له‌زولفی که‌چی، بی به ده‌سته‌وه
 هه‌ر چه‌نده دل که به‌سته به زنجیره‌ی په‌رچه‌مه
 به‌ندی دلی پساوی به‌تالی نه‌به‌سته‌وه
 من‌وا له‌بیری خزم و که‌سان چوومه‌وه‌برا
 پیریش منی وه‌بیری که‌سانم نه‌خسته‌وه
 باری دلم ئه‌گهر چی‌گرانه به‌ده‌رد و خه‌م
 هاسان به‌موویه‌کی سه‌ری زولفیم ده‌به‌سته‌وه
 ده‌رمانی ده‌رده‌که‌م به‌که‌می توژی پییه‌وه
 گهر یته‌لام به‌عیشه‌وه به‌دوو‌چاوی مه‌سته‌وه
 ده‌ردی دلم سه‌یید به‌دروستی له‌گوئی نه‌گرت
 ئیستا که‌ماومه‌وه به‌دلیکی شکسته‌وه

پەروانە

دلا تاكەى خول/و/ ريسوات بىينم
 ھەمووى ھەر شىت/و/ ھەر شەيدات بىينم
 لە دەورى شەمعی رووی ئەو دڵستانە
 ۋە کوو پەروانە بى پەروات بىينم
 ھەموو ئاوات و ئومیدم ئەتۆ بووی
 ئەمن قەت نەمدەویست ئاوات بىينم
 نەدلا گەرمی نە چاوسۆمایى ماوہ
 بە دلا گەرمی ھەتا سیمات بىينم
 گولم ھەر شین و واوہ یلامە بوۆ تۆ
 ھەتاكەى شین و واوہ یلات بىينم
 گولم من تۆم دەوی ئازاد و سەربەست
 شەنەى لەرزانەوہى بالات بىينم
 سەرم سەودائىیە ئەو پۆكە سەید
 چ خوشە گەر سەرى سەودات بىينم

من و به‌هار

ئەو کاته بای وه‌عه‌ده کزه‌ی شه‌مالی
پوش و پوار له‌ رووی چه‌مه‌ن ده‌مالی
وه‌ده‌ر ده‌خا خونه‌چه‌ له‌ یاسه‌مه‌ندا
شه‌به‌ق ده‌دا شه‌ونم له‌ نیو چه‌مه‌ندا
پیم خۆشه‌ هه‌ر له‌ دوور بالای بینم

وه‌ختیک نه‌سیم ده‌ستیک به‌ دلدا دینی
بو ساتیک دل خه‌می تیدا نامینی
راناوه‌ستی فرمیسکی گه‌ش له‌ چاودا
داهاتی دل هه‌موو ده‌دا به‌ ئاودا
پیم خۆشه‌ هه‌ر له‌ دوور بالای بینم

به‌هار بو من شه‌وی ره‌شه‌ و به‌ختی ره‌ش
شه‌ونم بو من خوینی دل و ئەشکی گه‌ش
به‌هار بو من خیر و خۆشی ناهینی
هه‌ر ئاره‌زووی دوور و درێژ پیک دینی
پیم خۆشه‌ هه‌ر له‌ دوور بالای بینم

ئاخر به‌هار روژیک به‌شی منیش دی
روژیک دواپی شه‌وی ره‌شی منیش دی
بۆم ده‌خوینی به‌ دل به‌ بی قه‌راری
روو به‌ رووی من بولبول قومری قه‌ناری
پیم خۆشه‌ هه‌ر له‌ دوور بالای بینم

خۆ من ئیستا ئەو نازدارەم نەدیو
 لەو باخەدا ئیستا گولم نەچنیو
 خۆ نازانم گولی سوور و خونچە ی ئال
 چۆن دەنوینێ لە پستی پەردە ی دەسمال
 پیم خۆشە هەر لە دوور بالای بیینم

مەگەر شەمال داوین بکا بە لادا
 هەوری رەشی لە سەر رووی رۆژی لادا
 وەلا بەرێ دەسره ی لە مل هالای
 وەدەر کەوێ خال و خەتی نەخشاوی
 پیم خۆشە هەر لە دوور بالای بیینم

خەیاڵ ئەوی خستۆتە بیر و هەستم
 من بەو مەیه ی نەمخواردوو پێی مەستم
 ترسم هەیه ئەوێ دلم دەیخوازێ
 وا جوان نەبێ لە گەڵ دلم نەسازێ
 پیم خۆشە هەر لە دوور بالای بیینم

ئەستێرە یەک هەلدێ لە ئاسۆی ژینم
 بەلام سەید من پیر بووم و نایینم
 ئەستێرە ی ژین و ئاواتم بە جارێ
 ئەو هەلدێ ئەم لە گەڵ دەچیتە خوارێ
 پیم خۆشە هەر لە دوور بالای بیینم
 با کۆن نەبێ هیوای تازە ی ئەوینم

کویستان

ئەو چیا سەر بەرزە گەر گوشتیکی کوردستان نەبێ
 نەمدەویست خیری نەبوو بۆ من ژبانی ژان نەبێ
 ئەو وەتەن تۆی و دلم زنجیری دەستوو پێی من
 مەرگە بۆ من گەر ژبانی من لە کوردستان نەبێ
 من لە مەیدانی حەوادیسدا سەرم دانا برا
 گۆلە مەیدان ناچتە دەر وەک مەوجی سەرگەردان نەبێ
 دەشتی کوردستان بەهەشتە بۆو کەسانە لێی دەژین
 لالە و بەییوون بەلام شین نابێ تا کویستان نەبێ
 کەس نەبوو فرمیسکی بۆ من هەلۆەرینی جار و بار
 بۆ شەوانی بێ کەسی من شەمعی سبەحینان نەبێ
 بەو پەڕیشان حالێیە بووم سەد گریشم کەوتە دل
 خاترم جەم نابێ شانە زولفی ئاویزان نەبێ
 کەس نەبوو دەردیک لە من دەرمان بکا لەم روژەدا
 هەر ئەوەندەش باشە بۆ خۆی دەردی بێ دەرمان نەبێ
 ئەو کەسە وەک گیان نزیکم بوو لە من دووری دەکا
 رەنگە پێی وا بێ هەموو شتیکم هەیه هەر گیان نەبێ
 حاسلی ئەم سالا شەم وەک سالا کانی دی نەبوو
 غەیری رەنجی بێ نەتیجە و ئیشی دەست و شان نەبێ
 میننەتی دنیا بە پووشتیک ناگرم لەم کاتەدا
 من کە خەرمانم هەموو کا بیت و دەخل و دان نەبێ
 هەر بەلاییکی لە ئاسمان دێتە خواری بۆ منە
 هەر دەلیی عەرزێ خودای لێ قات بوو جەمیان نەبێ
 رەسمی کۆنەیی ئەم زەمانە زالمە وایە (سەید)
 کە بەلادی غەیری بۆ بێ سووچ و بێ تاوان نەبێ

گولئی ئاوات

گولیکم بوو که عومریک خزمه تم کرد و به هیوای بووم
که رۆژیک شین بییت و سهر له خاکی تیره دهرهینی
ئه من ههر چاو له دواى ئه و بووم

هه وهن جار دهنکه تووێک بوو به سه د ئاوات له چالم نا
به ئاوی چاوی خوم دهمداشت به پیی ئاوو هه وای ئه و بووم
هه موو رۆژ هه له دای ئه و بووم

ئه وه ندنم تی روانی بوو روا له و جیگه یه چاوم
هه تا ئه و دهنکه تووه ئاخری شین بوو سهری دهرخست
من ئه مجار دلنیای ئه و بووم

هه موو رۆژیک له گه ل ئه و شین بووه راز و نیازم بوو
ئه من هاو رازی ئه و بووم یاری ئه و بووم با وه فای ئه و بووم
ئه من په رژینی ئه و بووم و په نای ئه و بووم

وه کوو مندالی پی رۆ داره داره ی کرد و راوه ستا
هه موو کاتیک به رۆژدا شاهیدی نه شوو نمای ئه و بووم
به شه ودا شه وچرای ئه و بووم

به لئ هه ر چاوه ری بووم ئاکوو خونچه ی کرد و گول پشکووت
کوتم ئاواتی من وا هاته دی با تیڕ تماشای که م
که عومریک من فیدای ئه و بووم

بەلام ئەو رۆژە گەردوون وەك هەموو جار كەوتە سەر سەختی
 منیش هەر چاوە پوانی هاتنی فیتنە و بەلای ئەو بووم
 ئەمەن خۆم مـووبتەلای ئەو بووم

لە پەرھە وریکی دل رەش ئاسمانی گرتە ناو باوەش
 برووسكەى داو بە توندی هاتە خواری رێژنە یەك تەرزه
 ئەمەن ئەو كاتە لای ئەو بووم

گۆلی ئاواتی جوانی تێك شكاند و كەوتە سەر ئەرزى
 ئەوى عومریك بە هیوای خۆنچە و بەرگ و گەلای ئەو بووم
 بە داخ دارى عەزای ئەو بووم

دەبێ تاوانی چی بووی كە وا بەم جۆرە پەر پەری
 گۆلیكى وا بە شەونم تازە لیوی ناسكى تەر بێ
 دەلێ گەردوون؟ خۆداگیری خۆدای ئەو بووم

بەلام ریشەى لە ئەرزایە گۆلی من بو ژیان ئامادە بە دیسان
 لە ریشە نایە بەم تەرزه دوبارە گۆل دەكا رۆژی
 دەزانم ئاشنای ئەو بووم

ئەمەن ئەمجارە بو خۆم دەبمە چەتری سایەبانی ئەو
 لە باوەش خۆمى دەگرم تاكوو سینگى من سپەر بێ بۆى
 ئەگەر سەد جارى دیکەش من فیدای ئەو بووم

گروگان

ده‌میکه زه‌مزده‌می شی‌عری تۆم له‌گو‌ی نایه
 له‌گو‌لشنه‌نی دله‌که‌م نادرئ شنه‌ی بایه
 نه‌سیم‌ی سو‌وب‌جده‌می پی‌ده‌وئ دلی ته‌نگم
 که‌خونچه‌یی مه‌ده‌دی ئه‌وده‌می بزه‌ی نایه
 مه‌سافی شی‌عره‌ نه‌مه‌یدانی به‌زم و لاف و گ‌زاف
 قسه‌م له‌باسی سه‌ره‌ نه‌ک له‌بی سه‌ر و پایه
 هه‌چی ده‌بینم بابۆله‌که‌ی له‌هه‌لبه‌سته
 برا‌چ باسه‌مه‌گه‌ر شی‌عر نان و هه‌لوایه
 هه‌تا‌کوو کاله‌ له‌پی‌م دا‌نه‌بوو به‌سه‌د له‌ته‌وه
 له‌ری‌ی گه‌یشتنی ئامانج نه‌گه‌یمه‌ ئه‌م پایه
 که‌سی نیه‌ که‌ له‌بازاری عیشق سه‌ر بکه‌وئ
 که‌دانه‌نی سه‌ر و تا‌دل نه‌کاته‌ سه‌رمایه
 هه‌زار کو‌یره‌وه‌ری دی‌ته‌رئ برا‌مه‌جنوون
 هه‌تا‌کوو ئه‌شکی ده‌ر‌یژئ به‌یادی له‌یلایه
 له‌باخی ته‌بعی هه‌تا‌لاله‌شین ده‌کا‌هۆنه‌ر
 هه‌زار داخی دل و ده‌ردی دی‌ته‌ر‌یگایه
 به‌شی‌عری خو‌ش دله‌که‌م خو‌ش ده‌بی و ده‌کا‌گروگان
 به‌ده‌نگی زه‌نگوله‌مندال له‌خه‌و ده‌کا‌دایه
 به‌هار دی‌ته‌وه‌ زستان‌ی ماوه‌که‌م ماوه
 که‌ئاله‌کو‌ک له‌رنوو به‌فری بی‌ته‌حاشایه
 هه‌لاله‌ سو‌یسنه‌ مو‌ژده‌ی به‌هاری دی‌ننه‌وه
 به‌داخی لاله‌وه‌ بولبول ده‌چی‌ته‌ سه‌حرایه

به ئاوی چاوی ده‌دیرم برا له هه‌ر لاوه
 گوئیکی بو دلی من شین ببی له هه‌ر لایه
 به یادی تووه وه‌ها من هه‌میشه مه‌شغوولم
 به بی سه‌دا له دلمدا هه‌رایه هوریايه
 بنای وه‌فا پته‌وه چون هه‌قیقیه میعمار
 (سه‌بید) ئه‌گه‌ر چی که شاگرد هه‌نیمچه وه‌ستایه

بەھار

بەھارە تازە نەما فەسلێ سارد و سەرمايە
 ھەموو پەژارە دەرۆن کاتی خوۆشی لە دوايە
 لە قاسپە قاسپی کەوان دەنگ ئەداتەووە کەژ و کو
 لە ھاژە ھاژی خێران دەنگی دی لە گوێ نایە
 لە داخی دوووری زستان نیە رنوو دەگری
 لە حەیفی کاتی بەھارە لە گەل وی پئی نایە
 لە دەنگی قاز و قورینگان لە نیو چەمەنزاران
 ئەوێندی گوێ دەگری ھەر ھەرایە ھوریايە
 نەما بە بولبولی شەیدا قەرار و ئارامی
 دەرەونەووە لە فەری بالی ئاسکی سەحرايە
 لە سەر چەمەن گۆلێ نەسرین و لالە دەستەملان
 دەلێنی لە کوۆشکی مرادان و بووک و زاوايە
 لە بەر بناری چیاکان لە کیژ و کور پۆل پۆل
 دەلێنی فریشتەن و ھاتوونە سەیری دنیايە
 بە ئارەزووی بەھاران بە سەر دەچی زستان
 بەھار ئەگەرچی ھەزار ئارەزووی لە گەل دایە
 بەھار ھاتەووە بیری دەرۆنە مەر دۆشین
 جەیلەکان بە گەمە دینەووە لە مەزرایە
 چ خوۆشە کاتی بەھاران دەمی وەنەوشە چنن
 بە چەپکە بیخە یە ریبازی سەر و بالایە
 بیریژی ئەشک بە داوینیا ھەلیرێژی
 لە دەرد و مەینەتی دوووری ئەووی لە دلتایە

به هار هاته وه ئه مپو له من به تاقه گولیک
 به زه رده یه ک به گولیک کئی ده لئی به هار نایه
 ئه وهی که مردووه دلیان به سۆزی زستانی
 په نا به گول بیهن ئاخر ده می مه سیحایه
 به هار هاته وه ئه وپو ده که ونه وه سه ر بال
 له بازو قومری و قاز و قورینگ و دورنایه
 ده که ونه نه غمه و ئاهه نگ و به زم و گورانی
 ئه وهی که ئه هلی دل و شیعو نه غمه و نایه
 به چاوی مه سته وه نه رگس له لاله ده پروانی
 مه تاع یوسفه چون موشته ری زوله یخایه
 (سه یید) که قه تعی هومیدی له خوی نه کردووه قه ت
 که پیره داره به زه بری زه مانه دانایه

قه سیده ی به هار

به هاره کاتی گول و فه سلی چوونی سه حرایه
 ولات به هاری به هه شته که جیی تماشایه
 نیشانی هاتنی نه ورور و کاتی باغ و گوله
 که ئاله کوک له رنوو به فری دیتته حاشایه
 چیا و چه من هه موو شین بوونه وه به بای وه عده
 ثیانه وه له نوی به و ده می مه سیحایه
 هه لاله سوئسنه به بیوون وه نه وشه و لاله ی سوور
 ده یانسه کینی له نیو گیا و گزا شنه ی بایه
 له قاسپه قاسپی که وان ده نگ ئه داته وه که ژ وکیو
 نه وای بولبول و قومری نه بی له گوئی نایه
 له بهر بناری چیاکان له کیژ و کور پؤل پؤل
 ده لپی فریشتن و هاتوونه سه یری دنیا یه
 من و دلش به هومیدی گول و وه نه وشه چینین
 به داخی لاله وه هه ستاین و چووینه سه حرایه
 له هه ر گولیکی نمونه م چنیو له باخه ل خست
 به لام نه حه جمی دلّم به و هه موو گول و گیایه
 هه تا گه بیم به وه نه وشه که ده مچنی زانیم
 به رهنگ و بون و رواله ت له وانی دی جیایه
 کوتم وه نه وشه ده زانی له نیو گه لانی گولان
 چ ریژ و بایی به تو داوه لوتفی ئه و خودایه
 وتی ده زانی چیه هوئی ئه وه ی که وا جوانم
 چ ره مز و رازه ته بیعه ت له گه ل منا وایه
 ئه وه ی که شه ونمی گه ش رووی جوانی من ئه شوا
 له قه تره قه تره یی ئه سرینی چاوی شه هالیه

نه سیمی کاتی به یانان که ئاره قم ئه سږی
 هه ناسه ییکی به سۆزی دلیکی شهیدایه
 شهویکی باوهشی من تا کوو رۆژ نه کا به سه رین
 گزنگی تاو له سه ران ناکه ویت و هه لایه
 وه کوو شه مامه به رۆژا له دهستی دلدارم
 شهویش که جیگه یی من چینی زولفی تاتایه
 قسه ی له زولفی رهشی یاری دل به ری من کرد
 ئه وهی که دین و دلی من له داوی ئه و دایه
 به وه عده دهستی شکاوی دلی منه چینی
 وه بالی گهر دنی بی سووچه ههر له ملیایه
 چیه که خواره وه کوو مالی لامه بی مه یله
 ئه وهی که که چره وه که چ خولقه پی ده لاین لایه
 خه یالی موبه مه می وه سه له که بی سه ر ئه نجامه
 شهوی در یژ ی فیراقه که ئاخری نایه
 دیاره عاشقی تاوانه بۆیه زولفی که چیش
 ته نافی گهر دنه زنجیری سه ر هه تا پایه
 هه زار گری له دلّم خست به چینی داویکی
 هه زار داوی له ری مدا چنی به هه ودایه
 به زولفی رهش چ بلیم رۆژی رووی له من پۆشی
 به لّی که رۆژی رهشی بی که سان ههر ئاوابه
 ته مام بوو تایه کی ئه و زولفه خاوه ده ستۆ که م
 خه یالی خاوه که دیم ئه و ته مایه له و تایه
 ئه گهر چی سایه یی ئه و زولفه قهت نه که وته سه رم
 (سه یید) خودا نه بری قهت له سه ر من ئه و سایه

چوونه‌وهی دئی

تازه به‌بینکه چوومه‌وه «جه‌میان*»
 دئی‌یه مه‌لّه‌ندی خۆشی بیره‌وه‌ریم
 دلّ خه‌فه‌تبار له شاری بی‌ده‌رمان
 که‌س نیه ده‌ردی دۆستی ده‌رمان کا
 شوینه‌واری ته‌مه‌ددونی شاری
 شار ئه‌وه‌نده‌ی له جوانییا ماوه
 گهر ده‌پرسی له حالّی دیش چۆنه
 ههر که‌ دیم ئه‌وه‌موو که‌لاوه‌ی دئی
 باخ و مالّیک بوو جئ هه‌وارگه‌ی دلّ
 کیوه‌کان سه‌وز و سه‌ر که‌شن ئیستاش
 خۆشه‌سه‌یرانی دهم رنووی کیوان
 لای ئیواران و کاره‌کارِ مه‌ری
 به‌هومییدی خودا و پیغه‌مبه‌ر
 ده‌بمه‌جووتیری کشت و کالّ زه‌وی
 زه‌وی‌یه‌کانم به‌ئاوی کانیاوان
 ده‌بمه‌وه‌خواه‌نی خه‌له و خه‌رمان
 ده‌ستی ماندوو له سه‌ر زگی تیرم
 لی‌ی ده‌نیژم له باغه‌کانی نه‌مام
 تا بسیته نه‌مام دوا روژم

به‌هه‌وای ژینی تازه به‌دلّ و داو
 که‌وه‌دلّ دینئ تین و هیژ و هه‌ناو
 شاری بی‌شوور و پر شهر و شیواو
 هه‌موو لیک زیزن و له‌یه‌ک توراو
 دووکه‌لّی بینه‌کۆن و جیهه‌شکاو
 لاوی سه‌رمه‌ست و کیژی مل به‌دراو
 گشتی ویرانه‌پاکی لاروو خاو
 کردی خوینی دلّم له‌سینه‌که‌لاو
 مالّی رووخواو و باغی شین لی‌براو
 دهر و ده‌شت و چیا به‌گولّ خه‌ملاو
 ئاوی هه‌لدیژ و قه‌لپه‌زه‌ی به‌فراو
 ده‌نگی بلویری‌شوانی چیشته‌نگاو
 گهر ته‌مه‌ن مابئ روژئ دیته‌وه‌باو
 ده‌بمه‌وه‌رزیری ده‌ست وپه‌ل قه‌له‌شاو
 کاتی خۆی پاکی شین ده‌که‌م به‌که‌شاو
 گهرچی خه‌رمانه‌که‌م درا دهم ئاو
 داده‌نییم جا ده‌لییم براله‌سلاو
 خوینی جه‌رگیشی لی‌ده‌نییم به‌شه‌واو
 بو منالان که‌ده‌بنه‌گه‌وره‌پیاو

*- گوندیکه له نیوان بۆکان و سه‌قزدا و سه‌یید خاوه‌نی به‌شیک له‌و گونده‌یه.

بهر به یانان به قاسپه قاسپی کهو	راوچیان ده‌چنه بهر بنار و شه‌تاو
کهو و که‌رویشک و سی و مراوی و قاز	له چیاو و چۆمه‌کان ده‌که‌ونه‌وه داو
پاییزان کاتی راوه که‌رویشکه	خه‌م ره‌وینه له بهر بناران راو
ئه‌سپی سواریش وه‌کوو شه‌مال بفری	بو‌ه‌موو جی به سهر ره و پر‌تاو
تاژی خوش به ز وه‌کوو هه‌لو و شاهین	بو‌نچیر بی به هه‌لمه‌ت و شالّاو
سه‌نگه سیریکی ساز بکه‌م وه‌کوو زوو	قووتی روّح بیّت و قووه‌تی هاناو
زه‌حه‌تیکی ده‌ویت و داخی دلّیک	دپته‌وه دوّخی خوئی هه‌موو به ته‌واو

چۆله چرا

به عه هدى خۆم ئەمن شەرت بىي وه فاكەم
 دەبا هەر بىي وه فا بىي ئاشناكەم
 ئەگەر رۆژم نەبوو كەس ئاشنام نین
 هەموو نا ئاشنان كاكە و براكەم
 كەس يكي دى عەبام ناخاتە سەر شان
 ئەگەر تۆزى دریا شانى كەواكەم
 ئەوهى وهك كۆى دەبىنى كایە گشتى
 كە بىم خەرمانەكەم كاتى به باكەم
 لە بهر پەروانە دەورەم چۆل نەبوو قەت
 هەتا شوقىكى بوو چۆله چراكەم
 دەزانی چەندە چاك بووم من لە گەل دۆست
 كە چى ئىستانە خۆم چاكەم نە چاكەم
 نەكوو ئەو یارە گەرد بگرى دلى لىم
 دەبوو گيانیش و مالیشى فیداكەم
 كە چى ئىستا كە هەر ئەو نابرايه
 دەلى نەمدیوى ناتناسم براكەم
 دەلىم تەركى هەموو كەس كەم لە داخا
 هەتا مەجىوور نەبم هەر بىم و راكەم
 لە ئاوى چاوما غەر قەم بلىم چى
 لە خۆم خەنكاوترە خو ناخوداكەم
 ئەگەر رۆژم نەبوو رووى لىم نیه كەس
 (سەید) وهك رۆژ پەرستە ئاشناكەم

پوول و پاره

له دواى بيسمىلا و سهلات و سهلام
 هه ر له پوول جوانه سهردیږى كهلام
 هه وهل و ئاخري هه ر قسكى جوان
 پووله و پووله و پوول باقى وهسهلام

***

به پوول ده توانى وهدهستى بىنى
 له قىامه تيشدا بهههشتى باقى
 له رىى خودا دا خه رجى كه پاره
 خودا ده تداى كه وسه ر و ساقى

***

پوول له بهر چاوى كه سى زاهير بين
 هه ر جاره ده كا جيلوه به جوړى
 تو جل و بهرى ئه سى عه ره بى
 له كه رىكى كه رهنگى ده گوړى

***

پاكه تى پووستى ته مرى دوو رىالى
 شاره و شار ده يبا به پرى و خالى
 قه تارى ئاسن به و سهنگى نه
 چه نده سووك ده كا بو پوول هه ممالى

***

وهه سى ته بو تو باش لىى به خالى
 قهت مه چوو مه يدان به دهستى خالى

ئەگەر پوول هەبێ دەباتە دواوە
ئەو قسەى مەشهور بە چەکین دالێ

***

فکری لێ مەکە قسەت لە پێشە
هەر لە مشتای بێ دوو قەران بۆ کێشە
ئەگەر بێ پوولێ لە سەرى مەرۆ
مەودا کورتیش بێ زۆرى مەکێشە

***

عاشقە رووتەى بێ پوول و کارى
لێت ناشیرینە عیشق و دلدارى
ئەو بەزانە هەرگیز چۆل نابێ
جێ ژوانى عاشقى بە دەست و دیارى

***

ئەگەر یارەکت بە قەر و ئەدایە
یا زۆر خۆگرە یا بێ پەرەوایە
بە تۆقى تەل پوولێ لە مل کە
ملى کەچ دەبێ و سەرى هەلنایە

***

بێ پوول لە جێیان بە دەنگ دەیناسن
ئەوانەى وریا و ئاکار شناسن
بۆ کارێکی چووک دەتەینن و دەتەن
دەبێ هەلبەستى بۆى کالەى ئاسن

***

ئەى پارە روژی هیممەتە سادەى
بێ میهرى تا چەند بێ مەیلی تاکەى

لە دەس هەر کەس و ناکەسیک دا هەی
خۆ نات خۆم بۆ چی روو لە من ناکە ی

***

هەر مەرگە بە پوول عیلاجی نایە
چون پوولیش بۆ خۆی مەرگی لە دوا یە
هەر بە پوول دەکرێ دەرمانی دەردان
بۆ هەموو دەردیک هەر پوول شیفایە

***

رەنگە پیم بلی چەند پوول پەرستە
(سەید) هەموو شتیکی لە پوولدا دیو ه
ئیشتیبا ه مە کە لە خۆی مەگۆر ه
من پوولم لە نیو هەموو شتا دیو ه

***

پاییز

پاییزه هه موو دهشت و چیاى گرتوو ه ماتهم
 داوینى چه مهن تاره سهرى به رزى چیا ته م
 له و باخه گولم چه پکه دهوئ له و ده مه ماچئ
 زه ربول مه سه له راسته له زور زور و له که م که م
 کورتى مه که وه زولفى دريژ مه بره وه گیانه
 یاخوا نه بئ ئه و سایه یه کو تا له سهرم که م
 ئه گریجه له سهر روومه تى جوانى چه مه نه و گول
 رووى جوانى له نیو په رچه مى ره شدایه وه کوو شه م
 داویکی به سه ته یری دلی بی په رو بالم
 لازم نیه زه نجیری بکه ی کاکول و په رچه م
 وا خو شه به خه لو هت که سکووتى نه شکینى
 دهنگى نه فه سی گهرم له سینه و له ده ماوده م
 له کوئیه ره قیب تاکوو له مه يدانى ئه ده بدا
 (سه یید) وه کوو تو ییت و بلئ کاکه منیش هه م

پەرچەم

سینگە کەت دەر خە گولستان سەفایێکی دەوێ
 رەحمی ئاخر بە دلی من کە وەفایێکی دەوێ
 پەرچەمت جوانە پەڕیشانە بە شانەی مە کە وە
 هەر لە چادور وە دەریخە شەنە بایێکی دەوێ
 هەیکەلت جوانە بە کۆلوانە دەرازیته وە باش
 گول برازینیە وە بەرگ و گەلایێکی دەوێ
 دلە کەم مات و خەفەت بارە لە شاری وە پەرە
 تەیری تیژ بالە بەلێ بەرزە چیا یێکی دەوێ
 زولفی تاتات مە کە سەرباری پەڕیشانی دلم
 تا بی ئەو بارە گرانە ی نیه تاییکی دەوێ
 خەمە کە ی تۆ بە چراوە لە دلی من دە گەڕی
 چاکە ئەو کاو لە یە تاریکە چرایێکی دەوێ
 بۆیە من زۆر دە گریم تا گولێ ئاوات شین بی
 دانە یە ک تا دەروێ هەور و هەلایێکی دەوێ
 وە عەدە یێکی بە دە یە تۆ دلی (سەبید) خوش کە
 گولێ ژاکاوە دلم ئاو و هەواییکی دەوێ

بۆ مامۆستا سەید کامیلی ئیمامی

تال و شیرین

ژيانى من بە دەرد و داخ و ژانە ھەر بە نۆ ژینە
 کەسێ نە یچیشتی ئەم تالی یە لای وایە شیرینە
 لە مێژە دەنگی تۆ نایە تە گوی کامیل چ قەوماوە
 ئە تۆ لای بووی زمانم لال بێ یا گوی ئیمە سەنگینە
 براکەم شیعی تۆ نالە دڵ ھەر دڵ دەلاوین
 بە لێ بۆ دەردە داران لایە لایە دەنگی نالینە
 زەمانی بولبولی دەنگ خوشی ئەم گولزارە بووی ئیستا
 نە دەنگی نالە و نایە نە رەنگی جوانی نە سرینە
 ھەچی دەنگی دەییستم دلم دینیتە ژان ئە ورۆ
 سکالای مل بە کوینە ھەر سەدای رۆرۆیە یا شینە
 بە سەرما ھیندە گریاوە مژۆلی پی نە ما چاوم
 لە باخچە و باخی بێ خواوەن دەچی بێ ھەژگ و پەرژینە
 لە سەر چۆم و شەتان فینکایی ئاویکم نەدی کاکە
 ھەمووی خویناوی جەرگی لەت لەتە لیلای ئە سرینە
 لە باتی قاسپە قاسپی کە و پەپوو دەخوینی لەم ھەردە
 لە باتی لالە و سونبول لە باخان ھەر دروو، شینە
 ئە من بۆ خۆم کە خەمبارم دەلیم ھەروەک منە (سەید)
 لە چاوی لالە ھەروە کەس دلی داخیکێ خوینینە

بۆ خالەمین

ھەيچ دەزانی خالی من ئەي بولبولی باغی وەتەن
 ھاوئشینان بئی نەوای تۆ بئی نیشان و بئی نەشەن
 موددەتئی تۆ بولبولی خوڤخوانی ئەم گولزارە بووی
 لالە دل سووتاوە بئی تۆ خوئچە ناکا یاسەمەن
 بولبول و قومری لە باخا نین بە گولدا ھەلبێلین
 ئیستە پی شیلی دەکەن باخ و چەمەن زاغ و زەغەن
 کەس نیە چەپکئی گولئی تازەم بداتئی گول چنیش
 ھەر دەزانن پاشەرۆکی وشکە بەرگی گول بکەن
 تیری تیراویژئی ناییکئی دلم چونکە نیە
 ژئی لە زولفی خاتوو زین، تیرو کەوانیش دارەبەن
 دیتەوہ بیرت کە دەتگوت چاو لە خەو ھەستن لە خەو
 سواری دەس بە جلەولەمەیدان بن بە کەس مەیدان مەدەن
 نایەلئی دایکی وەتەن باری لە ئەستۆ دارئی
 گەر لە پیت داکۆت و زنجیر بئی لە گەردندا رەسەن
 گیژ و ویژم کوپە کەم ھەر کایە ھەيچ دەخلئی نیە
 ھەرچی دەییژم بە وردی یا ھەلیداویم بەشەن
 (سەید) ئەوڕۆکە بە تۆ و خالە جلیتین ناکرئی
 چونکە مەیدان بەردەلانی و ئەسپی سواریش نارەسەن

بو کاکه سەید کامیلی ئیمامی

وەر نه سەر سەرچاوه کهی چاوم که سەیرانی هەیه
 روون و لیلە جار به جارە حالی سیروانی هەیه
 گەرچی باریکه مژۆل بو پرده بازی ریگه تان
 کۆلکه داری ئاوه سووی من تاقهت و توانی هەیه
 ماله کهم کۆن و بچوو که لایه قی ئیوهش نه بی
 مالی دل ئاوا ههراوه جیی هه مووتانی هەیه
 گەرچی ویرانه وه کوو جه میان دلم ئاو و هه وای
 زۆر له تیغه وه ک قه ریحه م ته بهی جه میانی هەیه
 گەر تراکتۆر پیک هه بی مه زرای دلی من شیو بکا
 له م چیا سەر سه وزه دا مه ودا و مهیدانی هەیه
 شین ده بی تووی مراد ئاخر له مه زرای ئاره زوو
 ئاسمان ئه وەرۆکه مه یلی تاوه بارانی هەیه
 (سەید) ئه وەرۆ ئیمتیحانی شانس و به ختی خووی ده کا
 تا بزانی کاکه کامیل لوتفی جارانی هەیه

جوابی ئاوات بۆ سەید

ھۆنەرپەری پیری ۋەک من کوا وتەى جوانى ھەيە
 کوا گور و تین و توانای جاری جارانی ھەيە
 گویم خەریکە گوئ نەداتە بەند و باو چاویش ئەوا
 کەم کەمە بئى نوور دەبیئت و حالى بوحرانى ھەيە
 ھەر کە بیستم مالا کەت ھاتۆتە ۋە جەمیان کوتم
 سەد شوکور وا ھەوری رەحمت مەیلی بارانی ھەيە
 ھاتیە ۋە بۆ خانەقای پیرۆزی بابی گەورەمان
 ئاوەدان بئى زۆر ھەراوە جیئى ھەموومانی ھەيە
 گەرچی ھەر ۋەک مۆتە کە سەر سینگى گرتەم پیاوە کەت
 رۆژوووان بۆ خوت دەزانی رۆژ و شەو ژانی ھەيە
 خۆ بەلام چونکە لە لایەن تۆ ۋە بوو پێی سەرسەرە
 رۆژوووانیش کاتی ئیوارانە دەرمانى ھەيە
 تیرۆ پر دەخوا ھەتا تیر تیر نەبئى ناکشیتە ۋە
 جەرت و فەرتى لئى پەیا بئى جا وچان دانى ھەيە
 بۆ تپراکتۆر ناردبووت سەید ئەوا پێشکەش کرا
 پیاوە کەت دەیگوت کە رۆژیک کارى کێلانی ھەيە
 گیانە ئاوات برسى ھە و بئى ھیز دەنا بۆ خزمەت
 حازرە بئى چاوە دەگێرئى داخۆ کئى نانى ھەيە

له جوابی حاجی سه یید موحه ممه دی نوورانی غالب

دلّ له پئی که وتووّه بۆ لای توّ که خستوو مه ته ری
 گهر درهنگ بئی مه که لۆمه ی که به سه ری ده پری
 دلّ به چه رخ و خولی ئەم ده وره له ری لانا دا
 نابئی پیّت وایی که لاری بووه لای داوه له ری
 خه به ری خوشه که دوو باره وه بهر چاو که وتووم
 چونکه بئی جی نیه چاوم که به توندی ده پری
 هیئنده موشتاقه ده ترسم که گلینه ی چاوم
 بۆ تماشای گولی رووت په رده یی چاوم بدری
 توّقی ئەستۆمه وه فا چوونی له مل دامالم
 تا کوو تیغی ئەجه لم دی و ره گی ئەستوم ده پری
 وه کوو په روانه له ده وری شه می رووی توّیه دلّم
 بۆ فیدا کردنی گیانه ده گریت و ده گه پری
 یادی ئەو سه رده مه غالب بوو شه می ئەنجومه نم
 دلی (سه یید) وه کوو په روانه ده سووتی و ده گری

شیعری حاجی سه‌یید موحه‌ممه‌دی نووران‌ی غالب

بو سه‌یید

وا له ره‌قس و له سه‌ما دایه دلم هه‌لده‌په‌رئ
 چاوه‌چاویه به ته‌مای چاوته چاوی ده‌گه‌رئ
 یار له مه‌یخانه له‌گه‌ل ده‌وری من و باده هه‌یه
 فیتنه‌یه بو دلی من چاوی ده‌گیرئ و ده‌گه‌رئ
 رووت که وا ناسکه دوور بی له هه‌ناسه‌ن چاکه
 تینی ئه‌و ئاگره‌ لیی دا، وه‌کوو شیر هه‌لده‌گه‌رئ
 دل له ری عیشقی ئه‌تو دایه به بی تو ماوه
 زووکه فریای که وه پیی خستوو داماوه له ری
 دل له که‌شتی خه‌می تو دایه له به‌حری مه‌ینه‌ت
 نا خوداش غالبه‌ ئه‌مما نه‌گه‌یه‌ی وه‌رده‌گه‌رئ

بوّ غالب و ئاوات

غالب و ئاوات دوو شه م بوون و دلم په روانه يه ک
 ههرده مه دوو جار ده سوو تام من به بئ په روانه يه ک
 جارئ ئه و ده يبرد دلم ئه و جارئ ده يه نايه وه
 دوو ته ناف بوون بوّ دلي ته نيام که کردبو ويانه يه ک
 ده ست و پي دلي به ستر اوه تاي زه نجيري نيه
 تاقه هه ودا يه ک به سه بوّ ده ست و پي ديوانه يه ک
 بوّ يه دوو ساقی به دوو جام دينه سهر ئاسوي دلم
 دياره بوّ مه ستیک که مه يه ک ساقی و مه يخانه يه ک
 ره مزی عيشقه وا به دوو سه يياد به دووی سه يدیک که ون
 گهر نه ته يری دلي ئه سير نايي به داوو دانه يه ک
 من له گه ل خوّم و خودای خوّم عه هد و په يمانم هه يه
 بچمه سهر که وسهر به بئ وان نامه وي په يمانه يه ک
 غالب و ئاوات دوو جانانه ي منن دلي پيم ده لي
 توش دوو جار بمره (سه يد) ههر جاره بوّ جانانه يه ک

بۆ مامۆستا سەید کامیلی ئیمامی

دەمیکە زەمەمەى شیعریکی. تۆم کاکە لە گوێ نایە
 لە کوێستان و چیا سەر سەوزەکان قاسپەى کەوێ نایە
 گولێ باخى ئەدەب گەر تۆ نەبى من بچمە کام گولشەن
 کە هیچ باخ و گولیک ئەو بۆنە خووشەى خۆتى لێ نایە
 ھەموو سەرچاوەیەک کوێر بێتەوہ خو ئاوى نامینێ
 کە چى سەر چاوەکەى چاوم دەبوو وشکایی بێ نایە
 لە ناخى سینەوہ ھاسان ھەناسەم نایەت و ناچێ
 کزەى باى وەعدەکەى خۆمە، دەمى دى، سەردەمى نایە
 لە ھەر لا دل بە جێ دێلم بحەجمى و بگرێ ئارامى
 لە هیچ لایىکى دى لای تۆ نەبى خو دل بە جێ نایە
 نەخۆشى دەست و پێى بەستووم و دەنگیشم بەکەس ناگا
 خپەى زەنجیر و دەسبەندى کەسێ بێ دەست و پێ نایە
 دلێ ناردۆتە لات (سەید) کە نەیتوانیوہ بۆ خوێ بێ
 درەنگى پێ دەچێ ئاخر بە سەردى خۆبە پێ نایە

بۆ چلهی ئاوات

كاكە لە دواى تۆ نەما تىن و گىرو ھاناوہ كەم
 ھىندم ئەسرىن رشتووہ سۆماى نەماوہ چاوہ كەم
 سارد و گەرمى رۆژگارم من كە زۆر ديوہ بەلام
 قەت نەبوو وەك ئاھى سەرد و جەرگە ھەلقراوہ كەم
 من ئەو ھەندەم ژىن دەوئى بئى تۆ كە بۆ تۆ شىن بكەم
 گەر نە ژىنم ژانە بئى تۆ مردنە ژىناوہ كەم
 رۆژ بە رۆژ زياتر دەبئى ئەسرىنى چاو گەرچى دەبوو
 ئاوى كانياوئى وشك بئى چون نەما سەرچاوہ كەم
 بۆ چلەت چل سال ئەگەر ماوہم ببئى شىوہن بكەم
 ئىستە ھەر دەرد و پەژارەم زۆر ترە تا ماوہ كەم
 باسى دل ئەورۆ كە چاو بە زمانى ئەسرىن پىم دەلئى
 بوونە ئاوينەى دەروون چاو و دل و زاراوہ كەم
 كامىل ئەى شاسوارى مەيدانى ئەدەب كئى بئى بلئى
 گۆلە مەيدان دەردەكەم ئەمنىش ئەگەر بئى باوہ كەم
 كەس نىە ئەورۆ لە دواى تۆ لىم پىرسئى دا خودا
 چى بە سەر ھات يارە لىقە و ماوہ دل سووتاوہ كەم
 ئارەزووى دىدارى تۆ كەوتە قىامەت كامىلا
 زووبە ئاواتى دەگا (سەيىد) دل سووتاوہ كەم

عیشقی وه تهن

ئه وکسه ی روونه دل و میشکی به عیشقی وه تهنی
 به خه تا چوئی ده دا خاکی به موشکی خوته نی
 جی هه وارگهی دلی یارانی ئه وین داره وه تهن
 دیمه نی باغی به هه شتی هه یه دار و ده وه نی
 کاتی بای وه عده له هه ورازی رنوو سه ر ده که وئی
 سه وز و سوور ده بنه وه داوینی چیا و چه مه نی
 نیشتمان قه دری له سه رچاوه له به ر چاوی مه خه
 به فریوئکی قسه ی دوژمنی زوژدار و ده نی
 مه به سیپالی هه موو که س به لیبا سکی نوئی
 نو که ری خۆت بکه شانازی یه رووت و ره به نی
 عه بیی خۆت کاکه به پارچه ی وه تهنی داپۆشه
 رانک و چۆخه ی مه ره زی مه یده به بوردی یه مه نی
 پی به پیی کورت و دریژی به ره که ت راکیشه
 فهرشی کاشان نییه تی تابی هه سیری جه گه نی
 دهنگی بلویری شوانی شه و قاسپه ی که وی روژ
 به فیدای بی هه موو زی و به می سازی ده هه نی
 تار و پۆی پاکی که هه وریشمه خۆ ئه م غه زه له
 کی ده لی جوان نیه وه ک خاریجه پارچه ی وه تهنی
 جاری واش هه لده که وئی ده س کری شاگرد جوان بی
 من که شاگردم ئه تۆش خالی من ئوستادی منی
 پارچه شیعریکی که کردوو مه ته پینشکه ش بو تو
 که س وه کوو (سه بید) ی ئه م پارچه یه وا جوان نه تهنی

شینى ھەژار

گەر لە دنیای ئیمە ئەرۆ شین و واوەیلا نەبێ
 دل دەلێ لە خوا دەخوایم ھەر نەبێ دنیا نەبێ
 عاسمان بۆ ھیچ ھەژاریک قەت نەگریاوە بە دل
 ھەر لە ئەو دەل رۆژەوہ بۆ شینی مامۆستا نەبێ
 گۆری مامۆستا ھەژار شەمعی مەزاری بۆ چیه
 مانگ و رۆژ لەو جیگە دەورەى داوە شەمعی با نەبێ
 رۆژ لە من ئاوا بووہ بۆ من چ تۆفیری ھەیه
 رۆژی خەلکی شەو ھەلێ ئاوا بێ یا ئاوا نەبێ
 کەس نیە بۆ شینی مامۆستا ھەژار لەم رۆژەدا
 چاوی ئەسەرین بار و لەش بیمار و دل شەیدا نەبێ
 مەرگی تۆ بۆتە گری پووچکەى دلی گولشەن ھەژار
 خونچە با نەکریتەوہ و عوقدەى دلی گول وا نەبێ
 ھیندم ئەسەرین رشتووہ سۆمای نەماوە چاوەکەم
 من کە لیم تاریک بوو دنیا چاکە چاوم چا نەبێ
 گفتوگۆی دل دانەمرکا ھەرچی گریام دوی شەوی
 جۆگەلێک چۆن بەش دەکا بۆ و ئاورە دەریا نەبێ
 کەس نەسووتاوەک (سەبید) ئەرۆکە پەروانەى دلی
 شەم وەخۆی ناکا ئەگەر پەروانە، بێ پەرۋا نەبێ

فرمیسکی رڙاو

فرمیسکم هیئند رشت له ریگهی تۆدا
 هەر وهک فرمیسکیک له بهرچاو که و تم
 ده میکم خوۆشی له دنیا نه دی
 عومریک هه ولّم دا ساتیک نه سره و تم
 ئه ستیره ی ئامانج رهش و تاریکه
 ئه ویش هەر وه کوو به ختی سه ر چه و تم
 به دووی دیداری زولف و رووی تۆدا
 به رۆژ نه سره و تم به شه و نه خه و تم
 به لام نه گه یمه سه ر ئاسو ی ئاوات
 تا هه نگاو ییک چووم دوان وه دوا که و تم
 عه سا به ده ست و پیر و نه خو شم
 له ریگهی ژیندا هەر که و توو ره و تم

بۆ نەخۆشی حەقیقی

حەقیقی نەمری یا خوا بەم زووانە
 بە بئ تۆ حەستەمە ئەمجارە ژین کەم
 لە پاش تۆ دوور لە بالات تالە ژینم
 مەگەر هەر دەس بە خۆ کوشت و برین کەم
 نە دل گەرمی نەچاو سۆمایى ماوہ
 لە دوای تۆ من بە چى بگریم و شین کەم
 وەکوو جارەن کە خەمخانەش نەماوہ
 ھەتا سۆرانى و دەسرۆکە شین کەم
 گولێ باخى ئەدەب گەر تۆ نەمینی
 لە کام گولزار گولێکی دیکە شین کەم
 لە پاش تۆ دەردى دل بۆ کێ بکەم من
 بە کام مەرھەم دەواى زام و برین کەم
 (سەید) برۆا حەقیقی تازە ئەمنیش
 دەبێ ئەسپى سەفەر ئامادە زین کەم

سەمەرقەند

دلّی شەیدا لە خۆی بێزارە بۆ تۆ
 لە گەلّ خۆی غەیرە تا کوو یارە بۆ تۆ
 بە گولزارێک گولێک سەودا دەکەم من
 ئەتۆ بۆ من هە چى گولزارە بۆ تۆ
 من و دەرد و دلّیکى پارە پارە
 کتیبی عیشقە ئەم سى پارە بۆ تۆ
 لە دەورەت عاشقانی تۆ وەخە بوون
 بە تەنیا هەر منم ئاوارە بۆ تۆ
 دلّم نازى خەمى تۆى زۆر لە لایە
 کە خۆى بى نازە یا نازدارە بۆ تۆ
 خەوى بردووم خەيالّی زولفی خاوت
 چەلەى چاوانە بەو شەوگەرە بۆ تۆ
 ئەمەش بۆ من خەمىکی تازە دینى
 کە بۆ تەنیا دلّم خەمبارە بۆ تۆ
 سەمەرقەندى منە شارى مەهاباد
 بە ماچى لایى تۆ ئەو شارە بۆ تۆ
 بە تەنیا هەر ئەوینى تۆم لە دلّدا
 دلّی (سەبید) گولّی بى خارە بۆ تۆ

بو ماموستا چه قیقی

وه کوو بیستوومه کاکه فهرمووته
 وه ک مریشکی له هیلکه چوومه ته وه
 گهر ده پرسی له من لهت و په ته دل
 چاکه جاری که می دروومه ته وه
 گهرچی دنیا له کۆلی خۆی دانام
 من به زۆری له کۆل نه بوومه ته وه
 پیم له سهر ئاره زووی دلم دانا
 وه ک نهد ته خته هینده سوومه ته وه
 مودده تیکه که لیم نه پرسیوی
 لیم ببوره خراب بزوومه ته وه
 تو له دلای و خو له بیر ناچی
 قهت مه فهرموو له بیری چوومه ته وه
 ناوه که ی توّم وه کوو چه قهی* سه قزی
 ههر له سهر زاره هینده جوومه ته وه

---

*- چه قه: به زاراوهی سه قز به مانای بنیشته، بنیشتیکه تایبه ته که له داری مازووبه رههم دی.

جوابی حەقیقی بۆ سەید

عوزروو موزرت قەبوول نیه سەید
 قافیەت بۆ نەهیشتوومەتەوه
 زۆر شوکر جار و بارە دیمەوه بیر
 بە چەلیکی لە بیر نەچوومەتەوه
 لە نەزەر شاعیرانی هاوچەرخم
 ھەر حەقیقەت مەحوو نەبوومەتەوه
 حاسلی شیعرەکانی سالانم
 تازە ئەو سال بپرێک دروومەتەوه
 پاییزە کاتی راوە سالی قەدیم
 بە نچیرێک و دوو نەچوومەتەوه
 راوکەرێ کوانی یێنی کەرۆشکی
 تانە برشاو* کەشکی سوومەتەوه
 قافیەت ھێندە سەخت و ناجۆرە
 چی و توووتە منیش و توومەتەوه
 جالە بەروەی بە قەولی توو ئەمنیش
 ھەر بنیشتیکی جووتە جوومەتەوه
 من و توو تەبعمان وەکوو مەتەو
 دەسمین شیعرێ رەق بە دوومەتەوه

---

*- نەبرشاو: یەعنی خراب نەبوو و رەنگی نەگۆراو .

بۆ حەقیقی

حەقیقی شاعیری شوخ و ھونەرور
 گۆلی باغچەي ئەدەب ئەي نوکتە پەرور
 ئەگەر جەوھەر خریداریکی بووبا
 دەبوو ئەشعاری تۆ بکرن بە گەوھەر
 لە بەر چاوی ھەمیشە جیي سەرنجە
 کە جیي تۆیا لە دلدا یا لە سەر سەر
 لە گەل من گەرچی دنیا وشکە تەبعی
 بە خوینی جەرگی خۆم وەک لالە دل تەر
 بە پیری شیعەرەکانی من دەکەن گۆل
 ئەگەر چی پیرە دار ناییتە موسمەر
 دەبریا عومرەکەم وەک شیعەرەکەم با
 بە عومریک خونچەییکی ھاتبا بەر
 وەکوو شیعری نەوہ ئەم حالە (سەید)
 بە بی وەجھي شەبە شیعری موعەتتەر

جوابی حه قیقی

سه یادهت سه ییدی پاکیزه گه وهه
 دوری دوردانه یی زه هراو حه یدهر
 گولی بی خاری سووری باخ و چیمهن
 دوری سهر سه وزی بن ده ریای ئه حمهر
 هه میسان نامه و شیعت گه یشتن
 که پیی روون بووه چاوم نامه سهر سهر
 ده زانم شاعیریکی چاکی ئه ماما
 برستی لی بریوی کاری ده فتهر
 له حالی موخلیسی خوت گهر ده پرسی
 له نه ردی پیریا که وتوومه شه شدهر
 ئه تو خزمی له میژو دوستی تازه ی
 که وا زورتر بووه لوتفت له مه و بهر
 جه نابی حاجی بابا شه یخی بابت
 له گهر دوونی فه زیلهت دابوو ئه ختهر
 چه لیکی ئیمتیحانی شیعی کردم
 به روو سووری له عودهی هاتمه دهه
 ئه تو چونی له گهل دنیا به قوربان
 هه تن یارانی دیندار و به جه وهه
 ئه ری باز دیدی کردی کاک موحه ممه
 ئه ری بوی ناردی گولدان کاکه جه عفه
 دریژهی ناده می چی دی، بللی بو
 مه گهر و شتر دهنایا کهر و مهر
 حه قیقی موخلیسی خوتانه سهید
 دوعا گو به هه تاکوو روژی مه حشه

سهید ته دوو شیعره‌ی خواره‌وه‌ی له داویننی نامه‌که‌ی حه‌قیقی نووسیوه و
نوسخه‌یه‌کیشی بو حه‌قیقی ناردووه.

نه‌خیر ئیستا نه‌هاتووه کاک موحه‌مه‌د
ئه‌ویش وا دیاره قه‌ولی ناچی تا به‌ر
قه‌رار بوو بۆم به‌یننی بارئ گولدان
نه‌خو‌ی هات و نه‌گولدان و نه‌جه‌عفر

دوو باره‌ له‌ جوابی حه‌قیقی دا

حه‌قیقی شیعره‌ی دوایی تۆش گه‌یشتن
وه‌کوو چه‌پکیک وه‌نه‌وشه‌ی تازه‌و ته‌ر
له‌ حاجی باب‌ه شیخت کرد بوو یاد
مه‌شامی گیان و دل پیی بوو موعه‌تته‌ر
له‌ دنیا دا ئه‌تۆش نه‌تبوو دلی خو‌ش
دلّت خو‌ش کا خودا ئه‌مجار له‌ مه‌وبه‌ر
به‌ لوتفی تووه‌ هه‌مده‌م زۆره‌ ئه‌مما
ئه‌گه‌ر دینداری جه‌وه‌ردار بی که‌مته‌ر
که‌سی دینی هه‌بی خو‌ی جه‌وه‌ریکه
دروسته پیی بلیی پیاوی به‌ جه‌وه‌ر
به‌لام من ئیمتیحانت ناکه‌م ئوستاد
موچه‌پرهب ته‌جروبه‌ی ناگری موکه‌پرهر
به‌یانیکی حه‌قیقه‌ت بوو که‌ فهرمووت
برستی لی برپوم کاری ده‌فته‌ر
ئه‌گه‌رچی ده‌ست و پیی به‌ستووم به‌ جو‌ری
به‌ جاری لی نه‌گرتووم مالی شه‌شده‌ر

زمانی خامه‌که‌م ئازاده هیشتا
 بلیی جیگهی نه‌مابی نووکی نه‌شته‌ر
 ئه‌ری تو بو له قافییه‌ی ته‌نگ ئه‌نالی
 قولینچکی کافیه بو تو سه‌ر و به‌ر
 قسه‌ی توّم هینده پیخوشه که نایده‌م
 پیالیکی به جوکیک ئاوی که‌وسه‌ر
 له سایه‌ی دیده ده‌ریایه دلی من
 به ره‌شجیکی قه‌له‌م نابیی موکه‌دده‌ر
 نه‌خیر هیشتا نه‌هاتووّه کاک محه‌مه‌د
 ئه‌ویش وا دیاره قه‌ولی ناچی تا سه‌ر
 قه‌رار بووبۆم به‌یئی باری گولدان
 وه‌نه‌وشه و سوێسنه و لاله‌ی موعه‌تته‌ر
 منه‌ت بارم بکا جه‌عفه‌ر به‌ گولدان
 نه‌ خوئی هات و نه‌ گولدان و نه‌ جه‌عفه‌ر

یاری خه مخوږ

تا به که ی شاعیر ده لیبی من چاوی به خومارم دهوی
 من مه یی نابم دهوی من باخ و گولزارم دهوی
 بهس نیه مهستی و مهی و مهدهوشی و بهد حاله تی
 من که سیکی ژیر و وریا و پیاوی هوشیارم دهوی
 چاره یی دهر دم به نووکی خه نجه ری موژگان نه بوو
 کار ساز خاوهن قه له م تیژیکی پر کارم دهوی
 چاوی به خومار و وه فای یار و گولی گولزار چیه
 من دلی سووتاو و چاویکی شه شکارم دهوی
 لاوی نازا زوره قهت سه نگر له من ناگری ره قیب
 پیاوی عاقل مهند و دلسوز و زماندارم دهوی
 هر قسه ی زل کردن و بافیش چ سوودیکی هه یه
 نوکته یی ورد و پته و وهک دوری ئابدارم دهوی
 من سه ری کم بو چیه پیچراو له پیچی میزه را
 یا ده بی ژیر خاک بچی یا بچته سه ردارم دهوی
 قافله وه دوا که وتوووه ریگام وه دوور که وتوتوه وه
 پیاده ناگاتی شه من سواری جله ودارم دهوی
 من به ته نیا ناتوانم هه لگرم باری خه مم
 من ره فیقیکی سه میمی و یاری غه مخوارم دهوی

زستانی خہم

زستانی خہمہ باخ و چہمہن ریئی نیہ گولّ کا
 بای وہعدہ مہ گہر رہحمیّ بہ شیواویںی دلّ کا
 چہن خوّشہ بہ ہار بیتہوہ تا لالہ و نہرگس
 تہو خالّ و خہتی دابنیّ تہم چاوی بہ کلّ کا
 داوینیّ چیا و کہڑ لہ گولّی ژالہ و بہ یبوون
 وہک قہوس و قہزہج دہسرہ و ملوانکہ لہ ملّ کا
 با بولبولی ئاوارہ لہ نیو باخ و چہمہندا
 ہیلا نہ لہ نیو بہرگی گولّ و سہر لقی چلّ کا
 بولبول بفریّ بو گولّی سوور تہم سہر و تہو سہر
 ئاسک لہ چہمہندا بہفرہی بالی یوہ سلّ کا
 شہونم کہ لہ سہر بہرگی گولانّ عہینی گولّاوہ
 برژیتہ سہر تہو خاک و گلّہ و گلّ بہ سملّ کا
 تہو وہختہ (سہید) دہس بہ عہسا بیتہوہ ناو باخ
 داوینیّ لہ تہسریں پر و پر باخہلیّ گولّ کا

یادیك له ته‌های دوور ولات

هەر منم ته‌نیا له نیوتانا که نیمه چاره‌یه
 چوَن دَلَم له دواي هه‌مووتان ویله‌ یا ئاواره‌یه
 سه‌دکه‌ر هت ده‌شکی دَلَم که س‌نالی ئاخ‌رده‌فعه‌یه ک
 هینده با نه‌شکی دلی چرژاوی ئه‌و بیچاره‌یه
 بی سه‌دا ده‌شکیت و ده‌نگیشی به که س‌ناگاته‌وه
 من ده‌بی بگریم و مه‌ی برژی که شیشه‌ی پاره‌یه
 ئه‌و دله‌ گهر دوور ولاتی خو‌ی له دل ده‌رخا ته‌ها
 دل نیه‌ گهرمی نیه‌ یه‌ک پاره‌ سه‌نگی خاره‌یه
 تا له کالان ده‌رنه‌یه تیغ جه‌وه‌ه‌ری مه‌علووم نیه
 ئیسته‌ بو‌ تو‌ وه‌ک هه‌موو جار ئیمتیحان ئه‌مجاره‌یه
 هات و خویندت بوویه‌ پیاو ئه‌مجاره‌ تاريفت ده‌که‌ن
 گهر نه‌رازی به‌ بلین یا شیته‌ یا په‌تیاره‌یه
 خوینده‌وار بن تا بزائن بو‌ وه‌ته‌ن کاری بکه‌ن
 نیشتمان چ بکا له‌ گه‌ل تو‌ و ئه‌و هه‌موو بیکاره‌یه
 لاوی دلسۆز و موسلمان قه‌ت له‌ بیر نا‌کا وه‌ته‌ن
 ئه‌سلی ئیمانه‌ ئه‌گهر ئیمانتان به‌و کاره‌یه
 په‌ندی من له‌ گو‌ی گره‌ تادوور له‌رووی تو‌ پیت نه‌لین
 خو‌ نه‌سیحه‌ت بو‌و که‌ره‌ وه‌ک گو‌یز و ئه‌و دیواره‌یه

یادیك له هیمن

به یادی هیمن ئەوڕۆ سروەیه ک دئی لئی گهرین با بئی
 نەسیم بوونی بەهەشتی پیوهیه ئەوڕۆ له هەر لابی
 شهو و روژ رادهبووری دڵ خەمی تووی قەت له بیر ناچئی
 دلم دەتلیتەوه بهو دەردهوه زۆر عەستەمه چا بئی
 هەتا کووتەر دەبئی یادوارهکە ی دەردم دەبئی تازه
 برینی کۆنە ناسووری بە ئیشەکە ی بلیی چا بئی
 خەمی ئەو زەرپەرە زەرپەرە روچ و گیانی گرتووم ئیستە
 خەمی عالەم چ تووفیری هەیه بو من نەیه یا بئی
 له دنیای ئیمەدا مانگیك هەلات و روویی ئاوا بوو
 به من چی گەر تەواوی عاسمان عەقدی سورەیا بئی
 له ئاسوگی هومید ئەستێرەیه ک ئاوا بووه ئەوڕۆ
 ئەگەر روژیک لهوی هەلبی به زەحمەت شووی ئاوا بئی
 ئەگەر چی خۆنچە زۆر پشکووتوو له م باخ و گولزاره
 له گولزاری ئەدەب بهم شیوهیه گول تازه شین نابئی
 دلی تاریکی من روونه به یارانی هونەرپەرور
 دەلین ریتبازەکە ی دەگرینه بهر چاویا خودا وا بئی
 خودایا لئی ببووهره رهنجی زۆر دیوه له دنیا دا
 ئەویش با موستەحەقی رەحمەتی باری تەعالا بئی
 خەمی دنیای له بیر وێرانەکە ی دڵ بردەوه (سەبید)
 خەمی هیمن به خێرەتات بو دلی من مالی ئاوا بئی

لە سەر گەلکۆی هیمن

ئەم مامۆستای پایە بەرز و زانای کورد
 خەبات گێڕی نە وەستاوی زانای کورد
 لە گێژاوی کەند و کوۆسپی ژياندا
 تۆ ھەلکە و تەووی لە درێژایی زەماندا
 تۆ سەر رشتەیی ھەودای ئالۆزی ژینی
 بێرە وەری رۆژی تال و شیرینی
 دنیا ھەموو لە گەل تۆی کرد سەرچەوتی
 تەنیا تۆ بووی لە دەست و دوو نە کەوتی
 ئە گەر زەمان بەستی زمان و دەستت
 بەلام سستی نەخستە بیر و ھەستت
 ئە من ئە وەرۆ ئە سەری بۆ تۆ نارێژم
 بێرە وەری ئە دلێ خۆمدا دەنێژم
 بۆ من بەسە ھەستت، بێرت، ھۆنراوەت
 بۆ من بەسە شیعرت، نەسرت، نووسراوەت
 ئە گەر چیمەن بێ تۆ بێ جیلۆ و نازە
 ھەر بە یتیکت بۆ من گولێکە تازە
 تۆ ئاشنای دەردی دلێ گەلان بووی
 لە دلدا بووی هیمن لە بەر دلان بووی
 شیعرت چرای رێگەیی ژین و ژیانە
 نەسرت پەرژینی فەرھەنگ و زمانە

هیمهن هەر توۆ به دهردی دلت زانی
دل چى دهویست له خوۆ له دنیای جوانی
هیمهن بی توۆ من و خەم و تەنیایی
من و دل و دهرد و نالهۆ جودایی
تاریک و روونی توۆیه خوۆشهویستم
تاریک و روونی ری مه به ست وههستم
هیوادارم که یارانى دل سووتاو
(سەید) ری یازە که ی بگرن له بهر چاو

له جوابی راوچی دا

براكهـم كاكي راوچي شيعرهـكانت
 كه ديم روون بوونهـوه چاوم كه كويـر بووم
 وهـبـيرت ديـ به دهـوراني جـيـلي
 نهـمن چـهـند چوست و چالاك و دليـر بووم
 هـهـتا من راوچي هـهـر دوو چيا بووم
 له كه رويشك وله كه وهـكهـي بي نيچير بووم
 بهـلام ئيـستا له بهـرپيري و نهـخوشي
 وهـكوو داري عهـسام و لار و ويـر بووم
 دهـبيني ئيـسته من ريـوي تهـواو نيم
 له پيشيش دا هـلـويهـك بووم و شيـر بووم
 زهـمانه گهـرچي بـو من شوـر و شهـر بوو
 بهـلام من بـو هـهـموو كهـس خيـر و يـر بووم
 فهـلهـك وا دهـست و پيـي بهـستووم كه ئيـستا
 له چوارچيـوهـي قهـفهـسدا مام و قيـر بووم
 نهـمن جوانيم بهـ پيري دا بهـ سهـودا
 وهـره بمينهـ فـيري ئالـ و ويـر بووم
 شهـوي پرسيـم له چاو بـو چ ليـل و ويـلي
 دهـليـ من غهـرقـي دهـريـاي سووروسويـر بووم
 نهـوهـندهـم غهـم له ريـي روژي رهـشم خوارد
 له ژين و زيندهـگاني هـهـر دوو تيـر بووم
 سهـيد ناكا له دؤـستي تازه شكوه
 له ياراني قهـديم زيـر و زويـر بووم

بۆكاك موحه ممه دى قز لجى

ده زانى كاك موحه ممه د بهم خه زانه
 گولې ناو باخچه كه م گشت بۆته سهر پۆت
 له ههر لايه تماشا كه وه ريوه
 هه موو خونچه و گولې تا دېته ئه ژنۆت
 ئه گهر بېت و نه يه ي فكري نه كه ي بۆي
 وه بالې ئه و هه موو خونچه به ئه ستۆت
 له گه ل خۆت جه عفهر يش بېنه به خۆشى
 به زۆر بيهينه گهر هه روا نه هات بۆت
 نيه عوزرى قه بوول حه تمهن ده بى بى
 له مليا گهر ته ناف بېت و له پيى كوۆت

بۆكاك جه عفهرى قزجى

باخچه كهى جه عفهره يا گولشهنى باخى ئيره مه
 كه سهرى ههر لقه دارىكى گولّى خونچه ده مه
 گولّى نه رگس له هه موو لايه كه وه ده پروانى
 ههر ده لىنى چاوى نيگابانى هه رىمى هه ره مه
 گهرچى ته نيا گولّى بو عاشقى دلدار زوره
 گولّى لى زياد بكه گول كاكه هه تا زور بى كه مه
 جوگه لىكى هه يه ئه و باخچه له ئاوى بۆكان
 به سهرى تو له سه قز بايه ده يانگوت كه چه مه
 چ سه فايىكى هه يه سىبه رى بن دار تو وه كهى
 دارى تو و بايه ده با زوو له دلان هه رچى خه مه
 جه عفهرم دى كه له نيو باخچه كه يا ديت و ده چى
 بولبولى قه يره يه يا له كه كه كه و تىوته گه مه
 من له نيو ئه و هه موو گولزاره گوليكم لى ويست
 پى نه دام گهرچى ده لىن ئه و كوربه خاوهن كه ره مه

بۆ کورە دوور ولاتە کەم (تەها)

تاقانە

تەها ئەی رۆلەى دوور لە ولاتم
 تائاخى عومرم ھەر بە ھىواتم
 غەریبایەتى بارى گرانە
 بارى گرانى ھەر لە سەر شانە
 تۆ تاقانە نى بۆ تاق بوویەو
 بۆ چى پىت وایە لە بیر چوویەو
 من بۆ دەرد و خەم تاقانە و تەنیام
 تەنیا تاقانەى رۆلەى سەر دنیام
 لە بیرت ماوہ ئەو شەوہى داھات
 بەو سەرماوسۆلە چم لى بەسەر ھات
 ئیستا نەخۆشم بىمارم خەستم
 ئەمن شکستى دەستى ئەو وەختەم
 نامە کەت گەیی ئەمجارەش بە جى
 بۆنى کراسەکەى یوسفى لى دى
 بە نامەکەى تۆ دى فەرماوۆشیم
 رەنگە بەو نامە چا بى نەخۆشیم
 من ھىوادارم بىتینم ئەمجار
 پیاویکی تەواو و ژیر و خویندەوار

مندال بووى رۆيى پياو بى بىتەو
پىياوانە بىژى و بگەرپتەو
بە فيرۆ نەدەي هيچ وەخت و کاتت
تا بە جى دىنى ھەموو ئاواتت
ھەر شتتى بىرۋا دەكرى بىتەو
ھەر عومرە بىرۋا ناگەرپتەو
بە زايەي نەدەي رەنج و جەزاي من
با شاد بى دوستت با کويتر بى دوژمن

بو برایانی دیهاتی

ناموژگاری

ئیمه کوردین و یهک زمان یهک دین
 با برادره بژین برای یهک دین
 یهک کهوین و برایهتی خوش بی
 با له روومان هلی بلین کوردین
 کاخی فیرعهونه یا خو کوخی فهقیر
 له تله و زیوه یا گله و بهردین
 ههر به جی هیشتنه له ئاخیدا
 تهختی شایی بی تهخته یهک نمه دین
 ئهوی پیمان ده مینی تهقوایه
 ئهوی کهلکی هه بی له دنیا و دین
 ئهم چوار روژه ژینه پیی ناوی
 وه کوو ئه و جوړه ئیمه بووی مردین
 کوکه مان قهت له کایه دهر نایه
 چونکه گیروده بی گهش و وهر دین
 دوژمنی ئیمه نه فسی خو مانه
 دل برینداری دهستی نامهردین
 پهندی سهید له گوئی گره که دهلی
 دهر د و دهرمان یه کیکه هاو دهر دین

دوو بهیتی

جیژن و پیروژ بی کاکی دیهاتی
 ئه هلی کویتانی یا خو شاماتی
 سهیدیش چونکه ههر له خوتانه
 ده بلین کاکه توش به خیرهاتی

شنه‌ی بای شنۆ

به‌هار ئه‌مجاره‌ وای دياره‌ شنه‌ی له‌ شنۆ وه‌دی ئه‌ورۆ
 له‌ لای کویستانه‌وه‌ بای وه‌عه‌ده‌ دی زۆریش به‌ جی ئه‌ورۆ
 ئه‌گه‌ر چی بولبول و قومری له‌ گولزاری شنۆ زۆرن
 ئه‌مین ئوشنۆیی جیت خالی له‌ باخی شار و دی ئه‌ورۆ
 هه‌موو رۆژ شین ده‌بی گول تازه‌ روو، بۆن خوش به‌لام داخم
 گولیکی وه‌ک ئه‌مین ئوشنۆیی قه‌ت ناپشکوی ئه‌ورۆ
 وه‌خه‌ر بوون عاشقانی داخ له‌ دل وه‌ک لاله‌ له‌م شاره‌
 به‌لێ موژده‌ی به‌هاری پییه‌ بای وه‌عه‌ده‌ که‌ بی ئه‌ورۆ
 وه‌بالێ ئه‌و هه‌موو خونه‌چی نه‌پشکووتوه‌ به‌ ئه‌ستۆی تۆ
 ئه‌من لیڤه‌م ده‌ویی ئه‌ی بای شه‌مال تۆ ده‌چیه‌ کوی ئه‌ورۆ
 له‌ هه‌ر لایه‌ گولیکی تازه‌ شین بی سه‌وزه‌ سه‌ر ده‌رخا
 به‌ چاوان ده‌بمه‌ ئاودیڤری به‌ سه‌ر چاو ده‌چمه‌ وی ئه‌ورۆ
 به‌ ته‌نیا چاوی من ماوه‌ که‌ ئاودیڤری گولان مابی
 هه‌ر ئه‌م سه‌ر چاوه‌یه‌ وشکایی نایه‌ ئاوی دی ئه‌ورۆ
 ئه‌گه‌ر خۆم ریم نیه‌ تا بچمه‌ پیشوازی به‌هار و گول
 به‌ جیی خۆم جوگه‌لیک فرمیسکی گه‌ش خستۆته‌ ری ئه‌ورۆ
 له‌ پی که‌وتووم و ده‌ستیشم به‌ داوینی فه‌له‌ک ناگا
 فه‌له‌ک تۆ چت ده‌وی له‌ منیکی وای بی ده‌ست و پی ئه‌ورۆ
 له‌ هه‌ر لایه‌ی یه‌ و جیژنه‌ که‌ سه‌رچۆپی به‌ من ناده‌ن
 برا با ده‌ستی گاوانی‌ش به‌ من بی هه‌ر نه‌بی ئه‌ورۆ
 (سه‌ید) تۆ رووبه‌رووی هیمن ده‌لینی چی به‌سکه‌ چون تووتی
 له‌ رووی ئاوینه‌دا زوو لال ده‌بی گه‌ر زۆر بلێ ئه‌ورۆ

به هار له به همهن دا

ئه ورۆکه جیژنی به همهنه یا خاکه لیۆهیه
 وا دهر ده کهن چرو گول و خونچهش به ریۆهیه
 تینیک ده دا به گیان و تهوانیک ده دا به دل
 به همهن که ئیش و کاری به سه رما و کریۆهیه
 بای وه عده هات و به همهنی هیئا له جیی به هار
 جیگهی هومیده ئه و کزه بایه له ویۆهیه
 کوستانه کان که خال و به له ک بوون هه وه له به هار
 وا دیاره جی هه واری من ئه و ههر د و کیۆهیه
 سور و سپی هه لاله و به ییوون که شین ده بن
 خه زنه ی دلم خه نی ده بی به و زیر و زیۆهیه
 وا ئاله کوکه پرچی وه ده م با ده دات و دی
 بووکی به هاره گهرچی په شیۆه به م شیۆهیه
 ئه م جیژنه تیکه لاله له شیعر و نه ی و نه وا
 ملوانکه بۆیه جوانه هه مووی نیۆه نیۆهیه
 ده نگیکی دل رفین و به سۆزم ده گاته گوئ
 دل پیم ده لی بزانه له کوپی و له کیۆهیه
 عاشق ده خاته ره قس و سه ماوه به ده ست و پی
 به عزیک سه مای به پیۆهیه هیندیک له جیۆهیه
 بروانه چاوه کانم و ئه سرینی لیل و ویل
 چهن جوانه ئه م روانگه به هاره و شلیۆهیه
 پیروزی جیژنه تان به دلی خوش عه زیزه کان
 سه ییدیش به بی منه ت دلی خوشی به ئیۆهیه

هه وری گه و آل گه و آل له سه ر باخ و چیمه نان
لوتفی به هاره نم نمی بارانی پیوه یه
ئهی باخه وان به خوینی دل ئه م باخه شین بووه
غافل نه بی که گول چنی زوردار له جیوه یه
گول چن ئه وهنده زوره که ری باخه وان نیه
که س نالی باخه وان که کییه و له کوپوه یه
خه رمانه که ت به کاوه ده با تونده بای شه مال
بی ت و شه نه ت نه زانی به سه ر شانی کیوه یه

بەهمەن بەهاری ئازادی

بەهمەن بەهاری ئازادی   بەهمەن جیئی دلخۆشی و شادی
تۆهاتی لە ئاسوھەلات   ئەستێرەى گەشی ئازادی

بەهمەن بەهاری ئازادی

گۆلى پشکووتووی بەهاری   خونچەى باخى ئەوینداری
سروەى نەسیمی بەیانی   بەیانەى رۆژى رزگاری

بەهمەن بەهاری ئازادی

سوێسنە و بەیووون لە سەحرایە   پشکووتوون لە ھەموو لایە
بەهمەن ھات بەهاری ھینا   دەشلێن بە گۆلیک بە ھار نایە

بەهمەن بەهاری ئازادی

دوژمنی خوین مژ دەیزانی   ماوہى كەم ماوہ مەیدانی
دەپرشت خوینی لاوانی گەل   دەبویست خو بگری و نەیتوانی

بەهمەن بەهاری ئازادی

ئیسلام میلەتانی یەك خست   برپان لە دوژمنان بپرست
تیکەل چوونی عەدل و زۆر بوو   ئەو بە تەفەنگ ئەم بە دەست و مست

بەهمەن بەهاری ئازادی

دوژمن ھەر تاوہ نا تاویک   دەپرشت خوینی پیریك لاویک
ھەزاران سەر کەوتنە عەرزی   بو پاراستنی کەلاویک

بەهمەن بەهاری ئازادی

كوردی کوردیش وهک تهردهستان
 به جهلادی بو شورش ههستان
 له گهل میلله تان یهک کهوتن
 تاسهر نه کهوتن نه وهستان
 بههمه ن به هاری ئازادی
 براییانی مه هابادی
 خودا یار و یاوه رتان بی
 جیژنه تان پیروز به شادی
 بههمه ن به هاری ئازادی

هه‌له‌بچه

هه‌له‌بچه شاری وێران کراوم
 بـۆمی شـیمیا یی پـیدا دراوم
 بووکی رازاوه‌ی کوردستانی جوان
 وه‌ک باخچه‌ی گولان له‌نیو کوردستان
 ئه‌و شارهی باغات ده‌وره‌ی لێدا بوو
 وه‌ک باخچێک به‌ گول په‌رژین کرا بوو
 که‌ژ و کیو و هه‌رد ده‌شت و کوێستانی
 شوێنه‌وارێک بوون له‌ جیلوه‌ و جوانی
 ئیستا له‌و هه‌موو گول و سونبوله
 وه‌ده‌س هه‌ینانی گولێک موشکوله
 له‌ هه‌ر لا ته‌رمی لاو بالا به‌رزان
 که‌وتوونه‌ سه‌ر یه‌ک وه‌ک گه‌لا ریزان
 ئه‌و شیره‌ خۆره‌ی نازداری دایه
 وه‌ک سه‌ره‌ بزووێک هه‌ر له‌ لانکایه
 دایکی دڵ سووتاو بابی جه‌رگ ره‌ش
 غه‌رقن پێ تا سه‌ر سه‌ر تا پا له‌ هه‌ش
 دار و ده‌وه‌ن و هه‌رد و به‌رد سووتان
 ئیمه‌ش جه‌رگمان سووتان له‌ دووتان
 هه‌ر که‌سێ بۆمی وای پێدا داوی
 له‌ت له‌ت بێ جه‌رگی ره‌ش بێ هه‌ناوی

سەددام دوژمنی کۆنی کوردانە
 بلیی هەر وابی دەور و زەمانە
 ئەهی لاوی ئازا مەرد و مەردانە
 تۆلەیی بستیینه بەلام کوردانە
 هەلەبجە هەر چەند خانوو رووخاوی
 مەزرا و کشت و کال بەرهم سووتاوی
 بەلام کێوەکان هەروا سەر بەرزەن
 بەبای حەوادس یەک دەم نالەرزەن
 ئەوەش نیشانەی پایەدارییە
 دوژمن هەر بەو دەردی کارییە
 روژیک دێ کوردان تۆلەت بستیین
 ئاوە لە جێ مائی دوژمن دەر بین
 بەلام پەژارەی داخی ئەو شارە
 بە نووکی قەلەم نایەتە ژمارە

زەنجیر

شەو لە من داھات کە ھاتی زولفە کانت شانە کە ی
 تا سبەینی رووت لە من دەرکەوتەو نیشانە کە ی
 شانە ھەر ھەک من ئەسیری داوی زولف و پەرچە مە
 ھەک سەفی زەنجیر لە پێ وایە ددانە و دانە کە ی
 شوینەواری کۆت و زنجیر لە نیو کیژانی کورد
 تۆقی زیرپنی لە ئەستۆدا لە پێ پاوانە کە ی
 ناسرەوم ھەر شەو لە بەر بیر و خە یالی وردە خال
 بیرى وردى من کە پیوەندی بە دام و دانە کە ی
 گۆل لە نیو بەرگ و گەلای خۆی دابی جیلووی جوانترە
 بۆیە وا جوانی دەرازی نیتەو کۆلوانە کە ی
 من مژۆلم بۆیە پەرژین کردوووە بۆ چاوی خۆم
 تا حەساریک بێ لە دەوری وینە ریک و جوانە کە ی
 (سەبید) ئەوڕۆ شیعەرەکانی بوونە نوڤلی مەجلیسان
 خۆی بەلام کەس یادى لى ناکا وەکوو ئەفسانە کە ی
 ھەک کتیییکی موقەددەس دەچتە سەر تاقە ی دلان
 گەر لە دوای مەرگی کەسی چاپی بکا دیوانە کە ی

ته ناف

له وهه موو زولفه ره شهی تو به سه ته نیا داوئ
 بو مهلی بی پهر وپوی دل که ته نافی ناوئ
 زولفی زور که چره وه راستی له ده هوئی تر ساوم
 ههر به شوخیش که ده سی به رمی له داوم داوئ
 پیم ده لی فکر و خه یال تازه نه ریژم ئه سرین
 داخه که م پۆش و پووار ناگری به ری سیلاوئ
 نامه وئ قهت خه می تو ده رچی له دلما چونکه
 ههر خه می تو یه خه می دیم له دلی ده رداوئ
 وانه سووتاوه دلم خو به ته قه لای ئه سرین
 کوفت و کوئی دابمری یا به شه پۆلی ئاوئ
 روژی رووت ده رخه سبه یانه له باللات جوانه
 له بلندان که ده دا تیشکی گزنگی تاوئ
 من هه موو عومری در یژم که له ری تو دانا
 به و سه ری زولفه بللی بگری ده سی داماوئ
 دلی موشتاقی من ئه ورۆکه ئیشاریکی به سه
 وه کوو سه د تیر و خه ده نگیش نیه سیله ی چاوئ
 (سه یید) ئه مجاره گریی دل مه که وه بوو زولفه
 تو که پوخته ی مه به گیرۆده به دهستی خاوئ

جامی جەم^۲

دڵ لە ئالۆزانی زولفت بوو چی خاترجەم نەبێ
 بوو تە ئاوینە ی جەمالی توو کە جامی جەم نەبێ
 یادی زولفی توو بە شەوگاری درێژ ھاوارازمە
 من ھومێدم وایە سایە ی قەت لە سەر من کەم نەبێ
 ئێستە گەر تۆش لێم نەپرسی جیی گلە و شکوا نیە
 موددەتیکە من لە پیری کەس نەماوم خەم نەبێ
 من کە وەستام وەکوو کیویک لە بەر دەرد و خەما
 کیو و کوێستان قەت سەری نابێ بە ھەوروو تەم نەبێ
 جیی سەری موویە ک لە دنیا جیم نیە جیی خەم نیە
 وەک نەسیم بەر بە یان لای زولف و نیو پەرچەم نەبێ
 من کە بێ یار و دیارم یە ک دەم ئارامم نیە
 دیارە سینەش بوو نەفەس تەنگە ئەگەر ھاودەم نەبێ
 دوو شەوی وەختی کە ھات بۆلام دەم ماچ کرد کوتم
 ھاودەمیت خووشە کە ھاودەم ژەم ژەم و دەمدەم نەبێ
 کاتی وەسلت خوو نەفەس ریی ھات و چۆی نابێ بێ
 جییە وی لیبی دەبی ئەشخاسی نامە حەرەم نەبێ
 ئاو پڕیشکینی دلی کردم بە شیعری جوان (سەبید)
 کێ دەزانی قەدری گۆل دڵ تەر وەکوو شەونم نەبێ

به‌شه گوشت

جیژنی قوربانه و له بریان و که‌باب من بی به‌شم
 هەرچی قرچه‌ی دی له‌سه‌ر سو به‌م کزه‌ی جه‌رگی ره‌شم
 چوومه مه‌یخانه له‌ویش لیوم به جامیک ته‌ر نه‌بوو
 تازه ده‌سکه‌وتی ئه‌ویش هەر بوو به فرمیسکی گه‌شم
 هەر مه‌لی دل بوو که قوربانی بکه‌م چی دیم نه‌بوو
 غه‌یری ئاخ و داخ له شو‌رباوی به‌شی خۆمی کوشم
 رووم له هەر کوئی کرد به‌شی خۆم بداتی پیی نه‌دام
 وا دیاره من له هەر لابی نه‌سیب و بی به‌شم
 کهس نیه گوئی بگری بۆ ده‌ردی دلی (سه‌ید) هه‌تا
 ده‌ردی خۆم وه‌ک گوشتی قوربانی به‌سه‌ریا دا به‌شم

ئەم دنیا حیزە

دۆستم ئازیزم ئایا زانیوتە	دلی زۆر یاران لە تۆ ئیشاوە
ئەم دنیا حیزە تۆوەپیش دەخا	شەپ شەپینی دی زۆری بە دواوە
بۆ ماوەی قسە بە هیچ کەس نادە	گەر پزووێ چەنەت پسا و رەواوە
ئەگەر پیت وایە دەراوت روونە	لێی حالی نەبووی لیلە سەرچاوە
بە گەرم و گۆر بە لە گەل یارانت	تا ئاوری دەروون تینیکی ماوە
ئەو وردە بۆلە ی بەینی ئەتۆ و ئەو	بوو بە..... خەسرەو هاتوونە براوە

لە تاو بی نانی

نانه واخانە ی سەیزادە خانم	نانی زۆر جوانە ئەمن و ئیمانم
چوومە لای بە شکو نامم بداتی	کوتم موشتەری بۆ نۆبە ی نامم
کوئی وەتاغی ئەسنا ف نەنووسی	نانت پئی نادەم قەزات لە گیانم
لە سەر و تەرحی منی خوش نەهات	بۆیە رووی خوشی نەدا نیشانم
هەر کەسێ دەهات نانی دەدایە	هەر بە من نادا سەیزادە خانم

شارى شنۆ

گەر دەپرسی لە من نشانی شنۆ
 وەك دلی روشنی ئەوینداران
 ئەو دەمەى هەڵدەنیشی ئاوی رنوو
 وەك بەهاری بەهەشتە روژی بەلام
 سەوز و پیرۆزە رەنگە خوار و ژوور
 كۆمەلێكى نەجیب و روشنبیر
 پەر لە زانا و ئەدیپ و دانشمەند
 مەوتەنى شیخ ئەمین و ئەحمەدى كۆر
 بۆیە بازارى گەرمە شیعەر و ئەدەب
 هەر كەسێ دیت و ئاورى دینى
 ئەى خوای گەورە خۆت بپاریزە

پیت بلیم چۆنە شارى جوانى شنۆ
 كاتى دى بچتە جى ژوانى شنۆ
 خوشە سەیرانى كویستانی شنۆ
 زۆر لە روژ خوشترە شەوانى شنۆ
 وەك یەكە عەرز و عاسمانى شنۆ
 خەلكى ئەو شارە ساكینانى شنۆ
 شەوچران بو دلی گەلانى شنۆ
 شارى دلدار و عاشقانى شنۆ
 لە دلی ساردى كیپوێكانى شنۆ
 ئەمنیش دەستە چیلەكانى شنۆ
 لە بەلای عەرزو ئاسمانى شنۆ

دلی (سەید) لەوێ بە جى ماوه

رەنگە بووپیته باخەوانى شنۆ

کهوی مالی؟

خه ویکم بوو که تۆم تیدا ده دی ئه وشۆ خه ویشم چوو
 دلم بو جار به جار هاو سوحبه تیکم بوو ئه ویشم چوو
 به په رچهم رووی له من پۆشی و له پاشان رووشی وه رگنیرا
 ته ماشای به ختی رهش که من که رۆژم چوو شه ویشم چوو
 هه تا تۆم بووی چرای دل په رته ویکي بوو له رووی تۆدا
 که تۆ رووی به ته نیا مام چرام چوو په رته ویشم چوو
 نه چاو ماوه که پنی بگریم نه دل ماوه که بۆم بگری
 هومیدیکم به هه ر دوو بوو له میشم چوو له ویشم چوو
 له باخا دهنگی بولبول بوو له کوستان قاسپه قاسپی که
 که کوستانم نه ما و باخ بولبولیشم چوو که ویشم چوو
 هه تا کیو و که ژم بوون ئاسکی کیویم بو که وی بوو بون
 که دل ئه هلی نه ما هه م ئاسکی کیوی هه م که ویشم چوو
 هه موو شه و من خه یالی ویم له باوهش دابوو ئیستا که
 به گیانی تۆ قه سه م (سه یید) نه هه ر شه و شه وشه ویشم چوو

زمانی یه کگرتوو

دلم روونه به هیوایه ک من ئه ورؤ
 ده لئین ئه ستیره یه ک هه لدی له ئاسؤ
 وهرن کوردینه با یه ک بی زمانمان
 دلشمان یه ک گری به شکوو من و تۆ
 بریندارین ئه گهر هه ردوو به تیری
 ده با یه ک بی په رۆی سووتاوی بۆسؤ
 قسه و یه ک بی موکوریانی و برادۆست
 که خویناوی دله زووخواوی زاخؤ
 زمانی حالئ یه کدی گهر نه زانن
 که بمرن چۆن ده کهن شین و برارؤ
 ملوو هه ر که چ ده بی بدوین به دوو جوړ
 وه بالئ دوو زمانی خو و به ئه ستؤ
 (سه یید) یه ک بی زمانمان فهرقی نابئ
 که هینی ئیمه یه، وانیکئ ئه نگؤ

به یبوونی خهت خه تی

که ی دی به هار هه لاله و به یبوونی خهت خه تی
 بیهینه روو به نازه وه ئه م خالی ئه و خه تی
 کوا ئاله کوکه پرچی وه دم با بدات و بی
 پیشوازی نه و به هاری به سه ری رووت و پای په تی
 ته ستیره که م به لیوه له ری گه ییه سه ر سنوور
 هیئد سار دوسر به روومه وه هات سوبچی نه که تی
 بووکی شکوفه په رده له سه ر رووی وه لا نه چوو
 نه شکاوه گول به بای سه حه ری شوینی روومه تی
 دهر د و خه م و په ژاره یی دل پیکه وهن هه موو
 هه ر چه نده کوت کوته دلّم و جه رگ له ت له تی
 خه م باشه هه ست و ییری دهر وونم ده خاته یه ک
 شادی به لی که خوشه ده ترسم له غه فله تی
 وا دیاره نه و به هاری من ئه ورّو نه گاته جی
 گه ر بیش (سه یید) به داخه وه نه یماوه مؤله تی

داری ته قله

ههر وه کوو خونچه ئه گهر دایم له سهر داران نه بم
 شه ونمییکی سهر سپارده ی باخ و گولزاران نه بم
 سورمه نیم نازداری پیش چاوان بم و بهر دل که وم
 ئه شکی دا که وتوو له سهر ریبازی نازداران نه بم
 یه ک نه فهس وه ک جاری جاران نایه تا گیانیک نه با
 یه ک نه فهس عومریکه بو من هاوده می جاران نه بم
 هیئنده من سهر کوت کراوم و که وتم و هه ستامه وه
 بوومه داری ته قله گهر دار دهستی ناسواران نه بم
 وه ک نه سیم سووک بال و بی وستیکی دل دیم و ده چم
 بو ئه وه ی باری گرانی خاتری یاران نه بم
 دل له داوی په رچهم و زولفی په ریشان که وتوو
 خاترم جهم نابی تیکه ل کوری دلداران نه بم
 وه ک کزه ی بایه ک وه ره مه زرای دلّم زه نویر بکه
 خونچه با بکریته وه و موحتاجی باو باران نه بم
 وه عده یی داوه به هار بیّت و به سهرما رابری
 یا خودا بای وه عده بی و مه حروومی دیداران نه بم
 پرده بازی ریگه یی به یینی وه فا و یاره (سهید)
 چون ده بی پئی شیلی لومه ی یار و ئه غیاران نه بم

له زمان سروهوه

گله یی له سروه مه کهن شیعره کان و چاپ نابئ
 بزانه هه رچی بنووسریته وه کیتاب نابئ
 له کانی دلتیه وه بئ و تازه بئ دهناشتی کۆن
 هه زار ساله له خاکا بئ دورپری ناب نابئ
 به بیرری ورده وه بیکۆله وه قسه ی دلی خۆت
 له هیله گی بده دیققهت بکه خراپ نابئ
 به ناوه روکی ته ماشا که سه د مه نی کاغه ز
 که مه عنهوی نه بئ قهت مه ستهوی حیساب نابئ
 هه تا به تیشکی هه تاو شه ونمیک له گۆل نه وه ری
 هه وای باخ و چه مه ن خۆ به ئاب و تاب نابئ
 به غه یری زولفی په ریشانی یار خاترجه م
 ئه گهر خه یاته بئ یا به ن درووته ناب نابئ
 هه زار شیعر به ناله ده گاته گوینی سروه
 وه پشتی گوئ ده که وئ و چاپ و ئینتیخاب نابئ
 دلیکی وا که به ئاوری ئه وینئ پوخته نه بئ
 (سه ید) به گیانی تو هه ر خاوه بو که باب نابئ

ریبازی ئەوین

تاییکی سەری زولفی وە دەس دینم و جا دیم
 ریبازی ئەوین پر خەتەرە دەس بە عەسا دیم
 ھەردەم کە نەسیمکی وەفا بیت و بدا لیم
 وەک پووشی بە دم باوہ بی بۆ لات بە سەما دیم
 رازیم بە رەزای تۆ چ وەفات بی چ جەفات بی
 گیرۆدەیی تۆم من بە جەفا دیم بە وەفا دیم
 کووژاوہ بە شەوگاری ژیان ھەرچی چرام بوون
 ئەو شوکە بە شوقیکی شەمی چۆلە چرا دیم
 ھەر دەم کە گۆلی دەس کەوی بۆ شەمعی مەزارم
 مردن پەلە بۆ من مەکە بۆ خوم بە پەنا دیم
 ھەر دەرد و پەژارە وەتەنە بۆتە گری دڵ
 ریتی چارەیی ئەو دەردە نیە پتییەوہ رادیم
 ھەروا لە سەرم دایە ھەوای کاکۆلی (سەید)
 دڵ بۆیە پەریشانە منیش سەر بە ھەوا دیم

خه ویکی خوش

دوی شه وی من خه ویکی خوشم دی
 روژی شایی بوو چوومه داوه ته وه
 سهیره خوشی به خه و بینم من
 که بهشی من به خه بر او ته وه
 کونه دۆکم به پیکه نینه وه هات
 دهم و لیویشی به و حه لاوه ته وه
 دهست و دل باز بوو دهستی دلمی گرت
 به که می ناز و زور سه خاوه ته وه
 نه فسم باوه شینی رووی بوو نه ویش
 ئاورئ بوو به باگه شاوه ته وه
 یا وه کوو ئه م گوله ی له سیبه ری باغ
 به نه سیمی سه حر حه ساوه ته وه
 من به حاسته م دهسم له مه مکی دا
 مودده تی سینگی هه ر له راوه ته وه
 ده می نابوو به گۆیه وه ده یگوت
 بو چی پیر بووی قه دت چه ماوه ته وه
 پیتم گوت ئاخر ده زانی عومریکه
 به خه می تو دلم تلاوه ته وه
 هه ر قسه ی خوشه جاروبار ده یلیم
 وه ک یه خه ی تو دهمم کراوه ته وه

خه‌وی خوشم چوو راپه‌ریم له خه‌وا
 خه‌وه‌که‌م خوش بوو بۆم گراوه‌ته‌وه
 من که دنیا که پشته‌ی تی کردووم
 به چ روویکی ده‌چمه داوه‌ته‌وه
 بۆ منی داخ له دل وه‌کوو لاله
 دهر د و داخیکی نه‌بی چ ماوه‌ته‌وه
 شایی ئه‌ورۆکه روو له من نا‌کا
 شینی ئاواله بۆم ژیاوه‌ته‌وه
 قافییه‌ی شیعره‌که‌ت هه‌راوه‌(سه‌یید)
 جیگه بۆ ته‌نگ نه‌زهر نه‌ماوه‌ته‌وه

کەوی کولاًو

ئەمرۆکە کاکە خویندەمەوێ شیعەرەکانی تۆ
 وا دیارە بووی بە شاعیر و پیاویکی سەر بەخۆ
 پێم خۆش بوو وا بە سەر رەوو غار هاتیە نێو رەو
 هەوساری بەندە گیت لە ملا کردە لە تک و پۆ
 فەرمووتە چۆنە شیعەرە کەم و وەزن و قافیەیی
 بێ تیک و پینە نین ئەگەر بۆت نە کەم پەرۆ
 تەبعت هەیه ئەگەر بتهوێ دەبیە شاعیری ک
 دايم هەناسە سارد و خەفەت بار و رەنجەرۆ
 ساف و رەوان نیە وەکوو فرمیسکی چاوی من
 رەوتی بە قۆرتە قۆرتە وەکوو ئەسپی وشکەرۆ
 ئەو شیعەرە کاکە پوختە نیە وەک کەوی کولاًو
 لایق نیە بە سوفرەیی ئەشخاسی نوکتە جو
 فرمیسکی گەرم و خوینی جگەر خواردنەوێ دەوێ
 تا دەبیە شاعیریکی سوخەن سەنج و بەزله گۆ
 تا نیوە شەو نەنووی و لە بەر دوو کەلی چرا
 بەیتان یلێ و قافیە ساز کە ی بە جوست و جو
 زولفیکی یار بە دەستەوێ بگری و بە بیرى خۆت
 بیهۆنیەوێ بە شیعەرەوێ بیکە ی بە تارو پۆ
 ئەمجارە شیعەرە کەت بە ئەم و ئەو نیشان بەدی
 یەک بۆت بکا پەرۆ یە کێ خۆت بکا ترۆ
 ئەو وەختە رەنگە بییە هونەر مەند و شاعیری ک
 وەک من هەناسە سارد و خەفەت بار و رەنجەرۆ

دۆستی کۆن و ئاشنای تازه

بە لای ئەهلی پاتۆڵ و کەوا بووی
 کە ئیستا لایقی شان و عەبا بووی
 بە جوانی مەرد و ریند بووی و رەزا سووک
 بە پیری فییری ئەتوار و ئەدا بووی
 وەبیرت نایە دەورانێ جـحـیـلـی
 لەگەڵ من چەندە با مینەر و وەفا بووی
 دڵم گەرمی وەفایە من هەتا هەم
 ئەتۆ کەنگی وەها سارد بووی هەتا بووی
 بە تەنیا یی ئەم خۆم عالا مێک بووم
 هەتا هەر تۆم هەبووی تۆم ئاشنا بووی
 ئەم بۆ دەفەعی دوژمن لەمپەرت بووم
 ئەتۆش بۆ من هەموو دەفعولەلا بووی
 کە چی ئیستا کە وەک نۆ ئاشنا وای
 لە پیشیشدا برادەر بووی برا بووی
 بە راستی نەمدەزانێ ئەم زەمانە
 لەوەش هەر حیزترە مائی خرا بووی
 لە خۆت گۆراوی یا خۆم لێ دەگۆرێ
 هەوات تێدایە یا بادی هەوا بووی
 بە جوانی خۆت دەبەخشم جورمت ئەمجار
 گەر ئیسباتی بکە ی ئەمجارە چا بووی
 برۆ (سەبید) لە قەولی من بلێ پێی
 وەژێر ریشی نەدا ئەو قەولە دا بووی

مندالی ناعاملاو

دایک و بابی لی نه زان مندالی ناسولحاو دهبی
 هیچ وپوچ دهردی له کار به دناو دهبی بی ناو دهبی
 زۆر به ناز پهروه ده کردن بو منال خیری نیه
 گول ته گهر زۆری بدیری بی گومان ناز ئاو دهبی
 چاو ته گهر فرمیسک ته ریژی دانه دانه ی گه وه ره
 زۆری پی بگری به ریژه و لیل دهبی لیلاو دهبی
 سارد و گهرمی رۆژگار تیکش بیینی باشته
 تیغی جه وه ردار به مانه تیژ دهبی تیرو دهبی
 گیانه مندالی هه تیو جه بری زه مان دهیکا به شت
 جا که کچ بی شیره ژن دهردی که کور بی پیاو دهبی
 داخه که م بو و رووت و قووتانه ی به سه رمای زینده گی
 ئیحتیاجیان یا به ئاور یا به تینی تاو دهبی
 کچ که حه بسی بی هه میشه ههر وه کوو ته یری قه فه س
 رۆژی دهری سهرده میک موحتاجی دانه و ئاو دهبی
 کور که هه وساری به دهس خوی بی وه کوو بارگینی تۆر
 مانگرو جوته وه شین و شیت و ناعاملاو دهبی
 ههر منالیک خویتده وار بی بو ژیان ئاماده بی
 بابی سهر به کلاو دهبی دایکیشی مل به دراو دهبی

ماتەم

مەن پەريشانە دلم ئەو پۆكە غەرقى ماتەم
 ۋەك چىيى بەرزەم بەلام گىرۆدەيى ھەور و تەم
 نامەوي كەس بارى دەردم ھەلگىرئ مەمنوون دەبم
 ھەر ئەو ھەندەي خۆي نەيىتە بار و سەربارى خەم
 پىر بووم دەرد و خەمى دنياى ھەموو جۆر چىشتووە
 پىرەدار دانايە مەن بەو بارەووە چۆن ناچەم
 مالى ئەو زولفە پەريشان بى منى گىرۆدە كرد
 ئىستە بەو خۆشناوى يەى مەن بووم ريسواى عالەم
 روژى رەش وا پەرتەوى رووى تووى لە مەن شاردۆتەووە
 چارە رەش مەن تازە ھىوادارى شوعلەيكي شەم
 تووزى گەردى رىگە كەت دەرماني زەخمى دەردمە
 ھەر بە ھىواى تووزى لوتفى تۆم و تووزى مەرھەم
 نالە نالى دل دەلاوینىتەووە كۆرپەي خەيال
 ھەر شەو ھەر تا روژ (سەيید) گوئي راگرى زىر و بەم

کور بۆ تەنگانان

گەرچی پیر بووم و کەنەفتم من خەمی دیکەم نەبوو
 گەر لە دنیای بێ کەسەم دا هەر وەکوو کچ بایە کور
 روژی رەش بۆت مل بە کوینە هەر نەبێ خەم خوارە کچ
 هەر ئەوی روژی بەزەییکی بە تۆدا نایە کور
 پیم دەلین بۆ روژی لێ قەومان دەبێ کور نیعمەتە
 ئەی ئەگەر خۆی لێت بقەومینێ چ چارە ی نایە کور
 کور ئەگەر بۆ روژی تەنگانان نەبێ یا خوا نەبێ
 وەک قسە ی پوچ و بە تال و بێ مەزە و مەعنایە کور
 کور ئەگەر پیاو بێ لە ژێر باری خەم و بەد بەختیا
 وەک ستوونی ئاسنین قەت ناچەمێ دانایە کور
 ئەی رەفیقان وەسیەتە بۆ کور خەمی زیاد ی مەخۆن
 پیاو بێ بۆ خۆی پیاو دەبێ گەر نە وەکوو کچ وایە کور
 روژی فەرغانان (سەید) خۆ هیچ کورێک خوێری نیە
 روژی تەنگانان دەبێ بنوینێ گەر ئازایە کور

سه فەر به خیر

بـراکـان گـهـر دـهـپـرسـن چـۆنـه حـالـم
 بـلـیـم چـۆنـم نـه زـیـندووم و نـه مـردووم
 مـه گـهـر نـه تـیـسـتووه شـه و چـم بـه سـهـر هـات
 خـودایـا کـه سـ نـه یـینـی شـامـی وـا شـووم
 لـه بـهـر دـهـر دـی دـل و ئـیـشـی سـهـر و پـیـم
 لـه سـهـر پـیـیـه کـ دـهـسووتـام هـهـر وـه کـوو مـووم
 وـه کـوو فـرمـیـسـکـی گـهـرمـی چـاو رـژـا بـووم
 ئـهـمـن پـامـالـی هـهـر کـه سـ بـووم لـه دـهـس چـووم
 بـه تـاوـانـیـک دـهـسووتـام مـن کـه نـه مـبوو
 بـه بـرـوایـه کـ دـهـکوژـرام مـن کـه زوو بـووم
 وـه کـوو خـووم لـه گـهـل یـارـانـی دـیـرین
 نـه گـۆـپـاوم هـهـتـا هـم هـهـر ئـهـو مـ بـووم
 هـهـمـوو کـه سـ مـهـحـرهـمـی ئـهـسـراره ئـهـو پـۆ
 بـه تـهـنـیا هـهـر مـنم لـه و بـهـهـره مـهـحـرووم
 مـهـکـۆک نـیم دـوو سـهـره هـهـر هـات و چـۆم بـی
 وـه کـوو تـیرم سـهـر ی هـاتم سـهـر ی چـووم
 وـه کـوو مـهـعـلوومـه تـۆش بـاز و شـهـهـین نـی
 بـهـلام مـن چـۆلـه کـیـکی بـی پـهـر و پـووم
 رـقـی کـۆنـه و غـرورـی تـازـه کـردی
 بـه سـهـر هـاتـیـک کـه مـن دـیم و کـه مـن بـووم

ئەھلی شاری

ئەھلی شاری دەبئی وریا بئی بر و باوی ھەبئی
 فیز و پۆزیک و دەمیکێ تەر و پاراوی ھەبئی
 بە کوتە ی وان نەو ھەکوو ئەو کەرە کرمانجە ی دی
 نە زمانی بئی نە زاری بئی نە زاراوی ھەبئی
 کفتە شوڤراوی ھەبئی چەنگی لە گۆشتاودا بئی
 سەری ھەر مانگ بە سەر و پێ یەکی شوڤراوی ھەبئی
 سەر و پێ یەک نە بە گێپە و بە برینج و تەرە ماش
 رەقە لاقیکێ وەھا لە زەھتێ قاچاوی ھەبئی
 ھەر کەسێ نە کرپێ سبەینان لە خەمان جێ ماستیک
 ئەھلی شاری نیە با پوولێ بە لیشاوی ھەبئی
 ھەموو عەسران تەرە پیواز و پەنیری پیستە ی
 نانی تازە کە گوڵی کردبێ ماستاوی ھەبئی
 جار بە جار پیکێ نە ھاران لە کەبابی حەمە شەل
 شیشە جەرگیکێ نە برژا و نە سووتاوی ھەبئی
 باو ھە وانیک لە قساندا وەکوو وانیک ھینە
 ھینی ئیمەش وەکوو وانیک ئەگەر باوی ھەبئی
 خوشەو یستن لە دلا میللەتی ئەم شارە برا
 دل کە وریا بئی دەبئی قەدری لە بەر چاوی ھەبئی

تەم

بینه دەر رووی وه کوو روژت له تهما
 ماوه بو و روژه دلم هەر به تهما
 ره مزی حوسنه که له ژیر باری له شا
 نه ونه مامی قهه و بالای نه چه ما
 له سوئی گیلگیله کانی دله که م
 وا ده له رزی وه کوو هاتیته سه ما
 پیره دار گهرچی به زور دانایه
 من چه میم گیانه به جوانی له خه ما
 ئه وه موو ده رده که تو دیت ماوه
 ئه وه فا و میهره که من دیومه نه ما
 نوخته یی زیعفی ده می بوو که نه بوو
 که می دیکه ی نیه ئیلا له فه ما

چەقە ساو

چەندە پىم خوش بوو کوت باوه لى باوئىكى به سه
 به لى بو ئه و كه سه وا موخلىسه باوئىكى به سه
 من به دل عاشقى زارم نيه چاوم له ويسال
 دلى من قانيه هه ر سيله يى چاوئىكى به سه
 دلته رپكى وه كوو من به سيه ئيشاره يى چاوى
 گل كه نمناك بى له خویدا نه ئاوئىكى به سه
 شايه ئه و كه مەرى جوانه بيته دوى من
 من گەرپكم به سه شاييش هه موو تارپكى به سه
 شيعرى تو تيغى چه قوى تهبعى منى تيرتر كرد
 تهبعى من تيغى ده با نه چه قه ساوئىكى به سه
 يادى توّم ناشت له دلا كفنى وه فام تى پيچا
 كه فه قير قولكه يه ك و نيو گزه جاوئىكى به سه
 تابى دوورى نيه سه ييد به جه فامه يكووژه
 پيره پياوئىكى وه كوو من ته ب و تاوئىكى به سه

بـریندارە دـلـم پـردەرد و ئـیـشە
 سەری ساریژە ئەمما نیوی ریشە
 دەهۆلە دەنگی وا دوور دی بە خوشی
 ئەگەر خوشی بی ئەویش بۆ قەوم و خویشە
 بە زاهیر هەنگوین، شیرینە، نووشە
 ئەگەر مییش بتگەزی زۆر تالە، نیشە
 مەبادا تالی ئەم سەر رشته بپسی
 ئەتۆ لەم کاتەدا زۆری مەکیشە
 برا ئەمڕۆکە کەم کای کۆن بە باکە
 برینی کۆنە ناسۆری بە ئیشە
 بە قەد میروولە یەکی کیشت نەماوە
 سەید چت داوە تۆ لەم کیشە کیشە

زمانی مادەری

کاری ئەم دەور و زەمانە بە ھەوا و سەر سەری یە
 خۆ بشاریتەو ھەر کەس بە ھومێد سەرورەری یە
 پیم دەلین ھۆنەری وە ک تۆ نە دەبوو ھەلبەستت
 بە زمان خۆتەو ە بێ تاکوو بلین مادەری یە
 ھۆنەریکی وە کوو تۆ یا خوا ھەناوت رەش بێ
 شیعی زۆرت کوتوو ە یا دەری یە یا وەری یە
 کوتم ئە ی کاکە مە پرسە کە زمان ئامانە
 ئەو سەرە دوورە لە ئافەت لە زمانی بەری یە
 ئەو سەرە ی نە یی لە سەر یا خەم و عیشقی وە تەنی
 شیتە دیوانە یە بێ عەقلە لە چاکێ عەری یە

● سەرمەستی ئەوین ●

سەرمەستی ئەوینە دل و زنجیرە لە پیما
 ھەرچەندە کە ئیستاکە نەسەرما و نەپیما
 ریبازی ژیان پەرگول و پەرلالەییە ئەمما
 ھەر داخی دلە بو من و ھەر خارە لە ریمما
 ئەو وەختە کە ھاویری بوو، ئەمن لەنگ و ئەویش ساغ
 بی رحمە بەزەییکی نەھات کاتی بە پیما
 گەر حالی منی خەستە دەپرسن کە چلۆنم
 بی لاقم و کەوتووم و لەدەس چوووم و لە جیما
 من ماومەوہ بی یاوہرو بی یار و رەفیقان
 ئاواتی دلە ماوہتەوہ چاکە بەجیما
 غەیرەز منی بیچارە لەنیو کۆری ئەویندار
 بی ھەمدەم و تەنیا و غەریب ماومە کیما
 ھەر قافلەییە دیت و دەچی پیش دەکەوی زوو
 سەر قافلە سەید بوو عەجەب مام کە بەجیما

دهنگی ماملی

به ئه‌ستۆی تۆ وه‌بالێ کوشتنی من
 خه‌می زولفت که ئالا بوو له‌ گه‌ردن
 ئه‌جه‌ل بێ ده‌ردی خۆمت بوو به‌یان که‌م
 هه‌تا پیت و نه‌بی پیم سه‌خته مردن
 دلم مه‌جنوونی زولفی بوو په‌ریشان
 سه‌رم مه‌فتوونی بالایه‌ک سینه‌وبه‌ر
 نه‌ ئه‌و زولفه‌ ته‌نافی کرد له‌ ئه‌ستۆم
 نه‌ سایه‌ی سه‌روی بالای خسته‌مه‌ سه‌ر سه‌ر
 له‌ وه‌ختی مردنا گه‌ر تۆم له‌ لا بێ
 به‌لێ ئه‌و وه‌خته‌ مردن خۆشه‌ نه‌ک ژین
 به‌ دل سوژی ده‌به‌ن ته‌رمم له‌ سه‌ر شان
 که‌ چاو جوانیکی وه‌ک تۆ بۆم بکا شین
 ده‌لێ (سه‌یید) که‌ وه‌سیه‌ت بێ بخوین
 به‌ ده‌نگی ماملیم یاسین و ته‌لقین
 له‌ روژی مه‌حه‌شه‌را با پێ بزانی
 فه‌قه‌ت ئه‌و ده‌نگه‌ بوو خۆشیه‌ک که‌ ده‌مدین

● ته رجه مهی شیعریک له مه ستووره ●

ئه گهر زولفت له گهل یه ک نه بی دیوانه یی که متر
له شه معی رووت دلّم دووری بکا په روانه یی که متر
هه تا دووربم له تو، قازانجی تو یه پیّت بلیم بوچی
که غه و غایه ک له ده ورت که م ده بی ته فسانه یی که متر

له به زمی تو که نارم گرتووه و بی مال و حاله دل
ئه تو ئاسایشی زیاتر، منیش ئاسانه یی که متر
به چاوی مهستی ته و مه ست و خومارم بوچمی مه یگیر
ئه گهر توش نه مده یه ی جامی، چ بوو په یمانه یی که متر

ده زانی بای سه با ته و کاته بوئی زولفی تو ی هیئا
له ره ونه ق که وتووه بازاری عه تار، شانه یی که متر
له بهر داخی ته وینت من له ناله و دهردی دل که و تم
دلّم مهستی ته وینه، ناله یی مه ستانه یی که متر

سه یید مه جنوونی له یلابوون دلی مه ستووره وا جوانه
له کوچی دوا یی یا با پیّم بلیم فهرانه یی که متر

چیمه ن و نه سیم

به سهر چیمه ن دا هات نه سیم   به کانی گزنگ ئه نگووتن
چیمه ن چاوی له خه و رابوو   نه رگسه کانی پشکووتن

***

به هیوای بای واده ی خو ی بوو   ده یزانی به هار نه زدیکه
دیته وه باوه شی چیمه ن   مه حته لی ناکا چی دیکه

***

چاوی له شه ونمی ئاوات   پر بوو له مرواری ره نگی ن
ده تگوت پی ده کهنی چاوی   کاتی مه وجی ده دا ئه سرین

***

زانی بای واده ی خو یه تی   دلی ئه م باسه ی راگه یاند
چیمه ن له خو شی ئه م رازه   مرواری یه کانی هه لوه راند

***

دەنگی دوور

دەنگی دئی لەو دیوی ئاسۆ   بانگ دەکا ئازیز بۆ نایە
لیم نەدیوی یا لیم زیزی   یا سەرگەرمی گەمە و کایە

***

من قەترەشە و نەمی گەشم   کاتی شەو ئەز زینگیته وە
لە سەر بەرگی گولیک بەیان   پییدە کەنی و دەتوێتە وە

***

تۆ ئەو گولەشێ ژینی منی   بە خوینی دل ئاوم داوی
بۆ چی بۆنت ناکەم ئیستا   خۆت بە منەو ئەسیر مەکە

***

من تۆم لە بیر ناچیتە وە   بەلام تۆ قەت من بیر مەکە
با هەر من گیرۆدەشێ تۆم   خۆت بە منەو ئەسیر مەکە

***

من لە سەحراشێ بی نیشانیم   من لە گەرووی هەژدیها دام
من یۆنسی دەریای ژینم   من لە گێژاوی دەریا دام

***

گێژ و خولی ئەم دەریایە   گێژم دەدا و دەخولیمە وە
بەرەو وشکی دەروم بەلام   هەر دەروم و هەر دیمە وە

***

من قەتیس ماوم لەم هەردە   ریتی هاتنە خوارم بە سراوە
من تەیریکی نابەلەد بووم   نەمزانی چوار دەورەم داوە

***

تۆ مەندالی بەلام ئەمن   لە نیۆ بێشکە ی ژیندا گیرم
دەس بە دەسرازە بەسراوم   بەل شکاوم مەن ئەسیرم

***

لە مابەینی مەن و تۆدا   گۆمییکی قوول و بێ بنە
ئەورو سەرم لی شیواوە   ریگای بوایم لی ونە

***

ئاخ بو مەلەوانیکی ئازا   بـمکاتە قەلاند و شانئ
یا بو تەیریکی تیژەبال   لە سەر بالی خویم دانئ

***

سامم لە دەریا بشکینی   شەپۆلەکان راوەستینی
لە بواری بـمپەریتیتهوه   بو لای تۆ بـمپهینیتهوه

***

ریسوا

کهس له دنیا دا وه کوو من عاشقی ریسوا نه بوو
 وهک دلم بو پهرچه می ئاشوفته و شهیدا نه بوو
 وام ده زانی کهس له من بوو زولفه شهیدا تر نیه
 تا نه سیمی بهر به یانم دی که دیتم وا نه بوو
 دهم به دهم بو خوّم ده سوو تيم و به لام بو شه معی روت
 وهک دلی من هیچ ده می پهروانه بی پهروا نه بوو
 وینه ییکی چینی زولفی بوو له چاومدا که من
 هه ده گریام و گری و گولیکی چاوم چا نه بوو
 وهک نه سیم بوو وله هیچ شوینی له کهس جیگه نه گرت
 بویه بو من وهک نه سیمیک مامه نو ماوا نه بوو
 هه ده لئی کویستانی کوردستانه باخچه ی سینه که ی
 هیچ گولیکی جوان نه بوو له ودا ئه گه ره له مدا نه بوو
 دل به دووی خویدا ده با وه عده ی ویسالی پهرچه می
 من له به ختی رهش هومیدیکم به وه عده ی وانه بوو
 هه رچی تیکوشام شهوی دهستی من و ده رزی به روک
 ئه و له داوینی نه بووه ئه م له ییخه ی جیا نه بوو
 من دلم دایه به سه ودا ی تایه کی زولفی که چی
 که چره وی کرد و له گه ل من مایلی سه ودا نه بوو
 کهس وه ها ورد و زه ریف نه دوا له خالی گه ردنی
 هینده ریکه و توو (سه یید) نه قشیک له سه ر مینا نه بوو
 گو به روک دهستی له سه ر ئه وسینگ و مه مکه ی هه لنه گرت
 تا سه ری زولفی له مه دانا سه ری پهیدا نه بوو

گۆلی مەحبوبی شەو

مەحبوبی شەو گۆلی بۆن خۆش   بزۆینەری ھەست و بیرم
ئەوێندەى ئەتۆ ئازادی   من سەد ئەوێندە ئەسیرم

* * *

تۆ مات و بێدەنگ و ئارام   خۆ دەنویتی بە نەینى
بەلام لە پشت پەردەى خەيال   ھیزی دەروون دەبزۆینی

* * *

تۆ ھاوارازی یاری من بووی   دل ھەر لە لای تۆ بە جی دى
کاتیک لە باوێش ئەودا بووی   بۆیە بۆنى ئەوت لى دى

* * *

مەغزم بیرم فکرم ھەستم   ھەمووی بە تۆوێ ئالاوھ
ھیزی جوولانەوێ ئینى   لە گەل خویتم تیکەلاوھ

* * *

ئەم دیوێ و دیوت بۆنیە   درگارى لە تۆ نابەستى
تۆ بیرى وردى ھونەرى   ھیچ کۆسپیکت پى ناوہستى

* * *

ھەناسە کەت تیکەلاوی   جەریوێ مەلى بەیانان
ھەر دوو ئەسپاردیکی تازەن   لە بۆن لە ژین و لە ژیان

* * *

مەحبوبی شەو گۆلی بۆن خۆش   من ھەمیشە تۆم لە یادی
تۆ پەيام ھینەرى شادی   تۆ بۆنى خۆشى ئازادی

* * *

شهمعی مهزار

هه تا ماوم ئه من شه معی مه زاری هه لیکه م چاکه
 به ته سرین لاله یه ک با شین بکه م له جیاتی شهم چاکه
 هه ناسهم زولفه که ی لادا وشه و چاوی له خه و رابوو
 ته گهر نه رگس له خه ودا بی نه سیمی سو بده م چاکه
 به ته سرین گفت و گو ی دل دانه مرکا بویه ههر ده گریم
 ته گهر ئاور له سه حرا بهر بی ههر سیلاوو چه م چاکه
 له به ختی رهش هه مووده سکه وتی ژینم ههر خه م وده رده
 به جامی مه ی ته ویش روژی وهدم ئاوی بده م چاکه
 به دل له و یاره ویستی یارمه تیم بوو نه مده زانی من
 که ویستی زور له بی جه رگ و دلان تا بکری که م چاکه
 ده لیکن شادی فه رامو شیشی پیوه من که نه مدیوه
 نه کوو ساتی له بیرم چی هه میشهم دهر د و خه م چاکه
 وه کوو نه ی ههر له سینهم دا ده نالم با نه زانی که س
 که ناله ی بی که سیکی وه ک (سه یید) بی زیر و به م چاکه

تۆبه

له دلماهه گریه چینی زولفی ئه و به له ک چاوه
 نه سیمی به ره به یان تا کوو نه هات ئه و عوقده نه کراوه
 تماشای چینی زولفت وه ک به شه و رویشتنی ری به
 که نووری چاوی من له و ری به دا هه ر که وتوو هه ستاوه
 ئه وهنده ی من به کول ده گریم گریی لی نابری چاوم
 ده لیی وینیکی چینی زولفی توی تیدا به جیماوه
 مه گه ر فرمیسکی چاوم گفتم و گوئی دل دابمرکیی
 ده نا ئاوری ئه وین هه روا به تینه سوئی هه ر ماوه
 دل و دینی به جاری لی ستاندم نیو نیگای چاوی
 به تیری دوو نیشانه ی پیکه وه ئه و شوخه پیکه وه
 ئه گه رچی نامه وئی من تۆبه بشکینم خودا چ بکه م
 هه موو جار رووره شی لای تۆم ده کا ئه و په رچه مه خاوه
 خه یالی زولفه که ی ویم هاته پیش چاو دوی شه وئی (سه‌ید)
 ئه وه سایه ی له چاوما ماوه چاوم به کله نه رئاوه

ئاورگە

لە بەر تۆ دەمرم و ناژیم لە بەر خوّم
 دەسووتیم وەك شەم و قەت نایە بۆ سوّم
 ئەمن ئاورم لە خوّم بەردا لە بەرتۆ
 كە چى تۆ خوّلّى خوّم ناكەى وەسەر خوّم
 دەمى فرمىسكى چاو و شكايى نايە
 شەتاوى بى بوارە چاوە يا چۆم
 غەمى كۆنەت لە گەلّ دڵ بۆتە ھاواراز
 بنیژە تۆ خەمىكى تازەتر بۆم
 ئەتۆ ئەو زولفە تا تايەم لە مل كە
 وەبالى ئەو گوناھەى تۆ بە ئەستۆم
 شەویش بى ھەر دەروم من روو بە ئاسۆ
 ئەگەر ئەستىرەيەك ھەلبى لە ئاسۆم
 ئەمن ئەو بەردە وا شيشەى شكاندم
 لە دەس ياران دەبى بیدەم لە ئەژنۆم
 لە ياریدا ئەگەر راست بى وەكوو من
 كە وا بى تۆ منى و كاكە منیش تۆم
 (سەبید) چ بكا لە گەلّ خوّت ولە گەلّ خوّت
 لە گەلّ خوّم غەير و يىگانەم لە گەلّ تۆم

هه‌وای به‌هار

کاتی به‌هاره جوانه چرووی سهر چلی چنار
 پیران جحیل ده‌کاته‌وه لوتفی هه‌وای به‌هار
 عاشق ده‌با هه‌لاله و گول پر به باخه‌لی
 بولبول ده‌باله لاله و سونبول به کول وبار
 یه‌ک ره‌نگ و سه‌وزه پۆشه هه‌موو ده‌شت و کیو و که‌ژ
 فهرقی نیه له به‌ینی سیا کیو و لی‌ره‌وار
 شه‌ونم ده‌خاته باوه‌شی گول گه‌وه‌ری ئه‌وین
 لاله‌ش ده‌بیته بووکی به‌هار و شه‌می مه‌زار
 بولبول بیینه ژاله و لاله‌ی ده‌وئ به جووت
 مندال ئاو و ئاوری پی جوانه بو قومار
 تا چاو هه‌ته‌ر ده‌کا گول و گیا سروه‌یی نه‌سیم
 ئارام ده‌یانسه‌کیته له پی ده‌شت و به‌ر بنار
 چه‌ن جوان و جیی هومیده چرووی تازه دهر بکا
 ههر وه‌ک نه‌مامی تازه لق و پۆپی پیره‌دار
 ههر که‌س به ده‌ست و دیاری یه بو جیژنه (سه‌ید)یش
 چه‌پکی گولی وه‌نه‌وشه به شی‌عیریکی ئابدار

هه‌ووری ره‌حمه‌ت

شه‌و و روژ چاوی من ئەس‌رین به‌سه‌ر دل‌دا ده‌بارینئ
 له‌سه‌ح‌رای بئ‌که‌سان که‌ی هه‌ووری ره‌حمه‌ت لاله‌ ده‌روینئ
 گول‌یکم ده‌س که‌وئ دوا‌ی مردنم شه‌مع‌ی مه‌زارمی که‌م
 گه‌لایه‌ک له‌و گوله‌ دنیای ژیان‌ی من هه‌موو دینئ
 له‌به‌ر به‌ختی ره‌شم هه‌ر چین ده‌خاته‌ په‌رچه‌م و زولفی
 نه‌سیم‌ی به‌ره‌یان له‌کو‌ئ‌یه‌ ده‌ستیکی وه‌به‌ر بئ‌ئ
 وه‌کو‌و فرمی‌سکی دا‌که‌وتوو له‌چاوان که‌وته‌سه‌ر ریان
 ده‌بئ‌یار و نه‌یار تابئ‌به‌لاما پئ‌یه‌کم لی‌ئ
 وه‌کو‌و پیری موغان شیشه‌ی دل‌ی خو‌م دا‌وته‌ده‌ستی
 که‌چی ئەو وه‌ک منال‌ی هیچ نه‌زان ئەو شیشه‌ ده‌شک‌ینئ
 دل‌م گیر‌وده‌یی دا‌ویکه‌ گه‌ر جه‌ووری ره‌قیب بئ‌ئ
 وه‌فاداره‌هه‌تا دوا‌روژی ژین ئەو تاله‌ ناپ‌سینئ
 له‌ئه‌شکی چا‌ووده‌ریای دل‌سه‌مه‌ر هه‌ر گه‌وه‌ه‌ری عیشه‌
 ده‌درو‌ئ به‌ره‌می خو‌ی هه‌ر که‌سئ له‌و دانه‌ ده‌یچ‌ینئ
 که‌سئ ده‌س نا‌که‌وئ ده‌ردی دل‌ی (سه‌ید) له‌خو‌ی بیه‌
 که‌بو‌سازی شک‌او‌گو‌ئ نا‌گری که‌س تا بنال‌یتئ

کیژی دیهاتی

کیژی شاری کاتی بو سه‌لمانی ده‌چن و دینه‌وه
 وا له خو‌یانیان ده‌گورن هیچی نانسرینه‌وه
 ده‌ستی سه‌لمانی شک‌ی شیوه‌ی سروشتی تی‌کده‌دا
 هه‌ر له جوان ناچن ده‌نا هه‌ر چی بلی‌ی وا دینه‌وه
 لیوی سوور ئه‌برۆ تراشراو پرچی لوول پش‌چاوی شین
 هه‌ر وه‌کوو ته‌سی‌یحی شی‌ت هیچ کاتی نا‌هو‌نرینه‌وه
 که‌س فریو ناده‌ن به‌ چارشییوی فش و پشتینی زل
 کیژی دیهاتی به‌ کولوانه و به‌ به‌ره‌ه‌لینه‌وه
 داری چاکی نین که‌ ئالا بن به‌ پارچه یا په‌رۆ
 سه‌روی ئازادن به‌ بی‌ پیرایه ده‌شر‌ازینه‌وه
 ئاله‌کو‌ک نین سه‌ر نو‌قوم بو‌وبن له نیو پرچ و په‌چه
 سه‌ر بلندن وه‌ک گولی مه‌ریه‌م ده‌می ده‌کرینه‌وه
 روژ و ماتیکیان نیه هه‌ر ده‌م به‌ ره‌نگی بی‌نه‌ دهر
 پاک و یه‌ک ره‌نگن وه‌کوو ئه‌ستی‌ره ده‌دره‌وشینه‌وه
 ئاوی روونی کانیای بۆته ئارایش‌گه‌یان
 بۆیه وه‌ک پۆلی په‌ری وان تا له کانی دینه‌وه
 تو‌قی زی‌ر نایینه‌ تو‌قی له‌عنه‌تی مل مو‌شته‌ری
 روژ‌ی دینه‌ سه‌ر مه‌حه‌ک ره‌ش ده‌بنه‌وه ده‌پسینه‌وه
 هیچ ده‌زانی چه‌نده جوان بوو کاک (سه‌بید) دابی قه‌دیم
 گو‌به‌رو‌ک و که‌مه‌ره‌ی زی‌وین له سه‌ر پشتینه‌وه

تیر و کەوان

کوتم زولفی پەریشان کە نەسیمی بەشکوو خەمم لاچئ
 دەلئ چین و گریئ هئند زۆره چ بەکم دەستی تئ ناچئ
 دەمت هئنده پچووکه بمدەیهی گەر لەو دەمه ماچئ
 ئەگەر بو من بەهاکە ی گیانه بو تو هیچی تئ ناچئ
 موژە ی وەک تیرە ئەبرۆی وەک کەوان ئەمنیش نیشانە ی ئەو
 دەبی پیش وە ی لە سینەم تئپەرئ تیری لە دل راچئ
 چەمەن خەملیو کویستان سەوزە دار هاتوونە گول کردن
 بەهاریه پیی بلین با ئالە کوکیش پرچی هەلپاچئ
 لە هەورازی ژیان سەر ناکەوئ ئەستیرە کە ی بەختم
 ئەگەر بیو سەر کەوئ پرشنگی نابئ زوو دەبی داچئ
 هەتا چاو لیک دەنیم هەر وئنه کە ی تو دیتە بەر چاوم
 لە خەودا شەم دەبینئ چاوی پەروانە لە خەو راچئ
 سەید کەشتی شکاوم من لە گئزای ژیانمدا
 لە کوئ یە بای موافق سەر کە لەم گئزاو دەرناچئ
 لە هەورازی ژیان سەر ناکەوئ ئەستیرە کە ی ژینم
 ئەگەر بیو سە کەوئ پرشنگی نابئ زوو بەی داچئ

پهروانه

پیم دهلین بۆ مه جلیسی یاران به بی پهروانه چی
 من به بی پهروانه چم چاکه به لام پهروانه چی
 سلسیله ی زهنجیری مووی ئه و شوخه توقی گهرده
 من له مل خویدا ده مالم ئه ی دلّ دیوانه چی
 دهس به داوینی ئه وین بووم دهس نه گه یه دامه نی
 ئیسته دامووم که ئه م دامانه به و دامانه چی
 داستانی له یلی و مه جنوون دهلین ئه فسانه یه
 گیانه پیی باوهر مه که جیی باوهر و ئه فسانه چی
 جامی مه ی وهختی له مه یخانه منی دی پیکه نی
 پیی کوتم (سه یید) ئه تو چی و مه یکه ده و مه یخانه چی

کازیوه^۱

برا ریگه ی ژیان دوور و دریتزه و پیچ و نادیه
 هه موو ژینم به سهر چوو ئیست ریم تا نیوه نه بریوه
 حریف دوو روو نه بی قهت پوولی سهرم بی ره واج نابی
 سکه ی بهخت و زه فهر دوو رووی هه یه ئه م دیو و ئه و دیوه
 له ئاسوگی ئه مه ل سهر ناکه وئی ئه ستیره که ی به ختم
 مه گهر شه و شهق بیو و رووی خو ی نشان دا کاتی کازیوه
 به ئاوی چاوی خو م باخی ژیان عومریکه ده دیدرم
 له داری ئاره زووم ئیستا به ریکی تازه نه چنیوه
 گهر ئیستا شیعی (سهید) تامی شیرینی ده دهن گیانه
 هه زاران تال و سویری و رهنجی فهر هادم له سهر دیوه

پەیک

بریا پەيامەكەى من وه ك پەيكى باى سەبا با
 له جوابى كاك عومەردا ئەم شیعەرە بوى برا با
 پەيت وانەبى كە (بابا) بايىكە لەو كىتابە
 (بابى) نەبوو لە فەسلە فەسلە نەبوو لە (باب)
 باباىەكى بى بابا ھەر چەن خوا بەھا (با)
 ئەو گونەزەى كە تۆ دیت (با) بوو لە نىو (حوبابا)
 تۆ بۆ چى لى ئەترسای لەو شیرى بى دم و يال
 شیر بوو كە توانى بايە كتكىكى ژىر (عەبا) با
 ھەر ئەم كۆنە و كۆنى بوو پۆلى وە دووى ئەكەوتن
 ئاوام ئەھاتە بەر چاومشكىك كە وا بە (با) با
 سەيد و مەلا و مەشاىخ نابى لە چت بترسن
 خراپى تى گەيشتووى ھىچى نەبوو نە (بابا)
 پىم خۆش بوو ئەم قسەى تۆ ھەر كەس خواى بەھابا
 با خواردنیش نەزانى ئەيخا بە مل (كەبابا)

له جوابی که مالدا

تۆ که پیت وایه زنهی عیلم و ئەدەب زاوہ تەوہ
 ھونەر ئەو جوۆرە که پیویستیە نە ژیاوہ تەوہ
 کئی ھە یە قەدری ھونەر مەندی بزانی ئەو وړۆ
 ئەوہ گیان سەختی یە ئەو تۆزە ئەگەر ماوہ تەوہ
 ھیچ ھونەر مەندی نە تاکوو لە دەس بی ھونەر ان
 حەقی ژیر پئی نەبووہ رەنجی نە چەوساوہ تەوہ
 بی کفن دەمری ھونەر مەند و کەجی تابووتی
 بە دوو سەد سلسلە و فلفلە رازاوہ تەوہ
 ھەستی جوانی تۆ برا جیگەیی تەحسینە کەمال
 وەکوو تۆ ئیستە کە بیرئ لەوہ نە کراوہ تەوہ
 کاک کەمال بۆ چی دەلیی بوومە ئەسیری قافیە
 پیاوی ئازا بە پەت و میخی نە بە سراوہ تەوہ
 گەر وەبەر دل دەکەوی شیعری من ئەو وړۆ ئەوہ یە
 گەوھەری ئەشکە بە خوینی دلم ئاو داوہ تەوہ
 تازە دەستت بە قەلەم گرتووە زمانت بە قسان
 قەلەمت بوو یە لە چەن جیگەوہ لە رزاوہ تەوہ
 زۆر بلئی و وەک چەقە بیجوورەوہ کاویژی بکە
 چەقە کەت خوش دەبی ئەو وەختە کە جووراوہ تەوہ

دههوی دوژمن

ئەشکی خوینیم که ئالون به سەر موژگانهوه
 وهک سهری مه حکووم به سەر نیزه ی سته مکارانه وه
 خونچه پشکووتوون ئە گەر ئە ورۆ به لوتفی شه ونمه
 وا ده بینم پیکه نینی خۆم به دم گریانه وه
 من له گه ل ئە و مه سته په یمانی دروستم به ستووه
 ئە و به سه د په یمان شکینی من به یه ک په یمانه وه
 ئەشکی من وهک کوتری هیلانه لی تیکچوو ده چتی
 یا له سەر سووانه ی مژۆله یا به ریگه وبانه وه
 سیله چاویکی نه دامتی خو دلی ئە منی شکاند
 شیشه که ی سالم ده مینتی قهت به دهس مه ستانه وه
 نیوه گیانیکم بمینتی به سمه تا دیمه حوزوور
 تا دوو سه د گیانت به قوربان که م به نیوه گیانه وه
 هه رچی ده یبینم درۆی دوژمن دههوی نامه ردی یه
 که لله پووک تا بیکوتی بای ده چته نیو هه مبانه وه
 من له مزگه وتی ده هاتم پیم ده لئی دوژمن (سهید)
 ریگه که ی که چ کردووه من دیم له لای مه یخانه وه

بەھار

کاتی بەھارە جوانە چروۆی سەرچلی چنار
 پیران جحیل دەکاتەو لوتفی ھەوای بەھار
 عاشق دەبا ھەلālە و گۆل پەر بە باخەلی
 بولبول دەبا لە لالە و سونبول بە کۆل و بار
 یەک رەنگ و سەوزە پۆشە ھەموو دەشت و کێو و کەژ
 فەرقي نیە لە بەینی سیاکیو و لیڕەوار
 شەونم دەخاتە باوەشی گۆل گەوھەری ئەوین
 لالەش دەبێتە بووکی بەھار و شەمی مەزار
 سوێسنە و ھەلālە لالەیی سوور و ن دەکەن رکێف
 ھەر وەک پیادە وایە لە دەشتا لە دوور سوار
 تا چاو ھەتەر دەکا گۆل و گیا سروەیی نەسیم
 ئارام دەیانە کێنی لە پێ دەشت و بەر بنار
 چەن جوان و دلرفینە چروۆی تازە دەر دەکا
 ھەر وەک نەمامی تازە لق و پۆپی پیرەدار
 ھەرکەس بە دەست و دیاری بە بەم جێژنە (سەبید) یش
 چە پکێ گۆلی وەنەوشە بە شیعریکی ئابدار

دوو بەیتی

بۆ ماموستا مە لا غە فوور حافیزی مە هاباد

چاو خۆشەویستە گەرچی لە لای خاوەنی نەزەر
 نابێ بە بێ بە سیرەتی دڵ لە زەرەتی بە سەر
 پێم خۆش بوو کوێر بام و بە لām وەک مە لا غە فوور
 روشن دڵ و ئە دیب بام و خۆش زهوق و باهونه

تەخمیسی مە لا غە فوور لە سەر ئە و دوو بەیتی یە

پیاویکی بەرز و زوبەدە لە سەیدانی موعتەبەر
 پسپۆری فەننی شیعەرە لە ورد بینیا ئە بەر
 ئەم فکەرە چەندە بیکەرە کە لە و مە غزە دیتە دەر
 چاو خۆشەویستە گەرچی لە لای خاوەنی نەزەر
 نابێ بە بێ بە سیرەتی دڵ لە زەرەتی بە سەر
 ئە و خینوی مووقە لەش و هەستی پر لە نوور
 غە واسی بە حری بینش و ئیدراکی بێ سنوور
 برپوانە ئارەزووی دلی بیگەردی وەک بلوور
 پێم خۆش بوو کوێر بام و بە لām وەک مە لا غە فوور
 روشن دڵ و ئە دیب بام و خۆش زهوق و باهونه

له جوابی دهرده دلیکی مه لاغه فووردا

هیچ دهزانی چهنده ئەم دنیا به پیسه و نه کبه تی
 قهت له دل خۆتی مه خه داخ و په ژاره و چه سره تی
 چاوی دیدارت نیه چاکه ی له گه ل کردووی خودا
 خۆزگه به و روشن دله ی نایینی دهر د و مهینه تی
 * * *

دوو به یتی

ئهوی بی چاوه خودا بی هه د و ئەژماری ده داتی
 هونه ری جوان و دلی روشن و وشیری ده داتی
 گهر نه بیینی چه مه نی سهوز و گولی سوور و چیا ی شین
 هه ر له باخچه ی دلی خۆیدا گول و گولزاری ده داتی
 * * *

یا شیخ چ باسه تاوی له لام ئوقره ناگری
 تو به رقی شاری یا خو سپهندی سه ر ئاوری
 گه ر خانه قا به هه شته، سه رای من جه هه ننه مه
 هه ر مالی خۆته هه ر چی درهنگ بی زوو رابری
 * * *

خه ویکم بوو که تو م تیدا ده دی من
 ئەویشم چوو له بهر به ختی به دی من
 به چادر زولف و رووی پۆشی و کوتم پیی
 شهو و روژم نه ما چ بکه م ئەدی من
 * * *

دەپرسی بو چى وا دل تەنگە سەيىد
 زمانى بـەستووە بـيـدەنگە سەيىد
 دەلّيم با ھەر ئەمن ماچ كەم دەمى تۆ
 دەلّىي چاو چەندە بەرچاو تەنگە سەيد

* * *

ئەو كچە كوردە كە ھىچ عەيىي نىە
 حەيفى ھەمدەم نىە زۆر دەمدەمى يە
 كە بلّىي عەيىي تىيا بى نىەتى
 نوقتە زەعفيكى كە بى بى دەمى يە

* * *

ھاژەي باي وەعدە ديسان ھاتەوە
 لە نىو شاخ و كىو دەنگ ئەداتەوە
 خونچە لە باتى ئەوەي گوى بگرى
 وەك شىيرە خوړە دەم ئەكاتەوە

* * *

رۆژ باش بو كەسك بكا لە رۆژدا
 بو كارىكى باش جارىكى تەلاش
 ھەنگاويك لە رىي گەلدا ھەلگرى
 ئەم جارە باشە پىي بلّىي رۆژ باش

* * *

ئەوەي دەمويست خودا بىكا عەتا پىم
 ويسالى بوو، ئەويش نەيدا خودا پىم
 بە گەرمى لىم دەپرسی رووى دەپۆشى
 بە ساردى جوابى داوہ رووى نەدا پىم

* * *

ئەگەر فرمیسکی من نایە بە لافاو
 مەزانە من نەسووتاوم نەماوم
 کە دیم زولفی بە چین کەوتۆتە سەر یە ک
 گەری کەوتۆتە کاری ئاوی چاوم

* * *

زولفت کە بە حەلقە دیتە خواری
 ھەر جارە بەشیکی یا بە یە کجار
 وەک حالی دلی مننە پەریشان
 وەک بەختی رەشی مننە سەرە و خوار

* * *

جەمە لە وجوودی نازەنینا
 گشت نۆکتەیی ورد و رەمزی شیرین
 ئەو زەردەخەنە دەمی پچووکی
 وەک جوملەیی ئیبتیدا بە ساکین

* * *

لیفە ی سەری من سیبەری عاسمانی شین
 ژیر راخەرەکم عەرزێ خودا پان و بەرین
 چاوم ھە یە تا بە عەیبەو دامپۆشی
 گوێچکەم ھە یە جار و بارە دەیکەم بە سەرین

* * *

ئەم جیھانە بێ سوویاتە بێ ستم گەر ناسرەوی
 گەر یە کێ دەروا یە کی دیکە ی لە جیگەیدا ھە یە
 عاقیەت سایە ی لە سەر دنیا نەما داس و چە کوش
 داسی رووسی روویی ئەمما چە کوشی ئەمریکا ھە یە

* * *

تاک به یتی

قاسپه قاسپی که و له کۆساران نیشانه‌ی شادییه
 گەرله چوار چیۆه‌ی قه‌فه‌سدا بی و بخوینئ شیوه‌نه

* * *

ئه‌وه‌وره‌ ره‌شه‌ی وا سه‌ری کیۆانی به‌ ته‌م گرت
 چون رزقی خودای پیۆه‌یه‌ مه‌ته‌م ده‌ره‌وینئ

* * *

که‌لله‌ی زل و به‌ تاله‌ ئه‌گه‌ر زۆر ده‌لئ قسه‌
 لۆمه‌ی مه‌که‌ن که‌ گۆمه‌زی چۆل ده‌نگ ئه‌داته‌وه‌

* * *

گه‌رچی پیری له‌ منی گه‌رته‌وه‌ ئه‌لماسی ددان
 ده‌که‌م خۆشه‌ خیلال مننه‌تی پووشیکی نه‌ما

* * *

گه‌ر دو‌عایی دڵ شکاوان ئه‌ی خودا گیرا ده‌بی
 من دو‌عام وایه‌ که‌ دووباره‌ دلم بشکیتته‌وه‌

* * *

نامه‌وی من رووی تماشا که‌م نه‌کوو بو ده‌فعه‌یه‌ک
 وه‌ک له‌ ئاوینته‌ی خه‌یاڵم دا دیاره‌ وا نه‌بی

* * *

هه‌موو جوانی‌یه‌ک له‌ سه‌ر ئه‌و خاتیمه‌ی دئ
 وه‌کوو ئه‌له‌حه‌مه‌ ئاخری دئ به‌ ئامین

* * *

چؤن دہبا باری لہشی ئہ و کہ مہری باریکی
کہل بہ موو بہ ندہ لہ قانونی مہلاحت لہ ودا

* * *

من کہ نویژی بۆ ريام پئی کوفرہ دووری لیدہ کہم
جیی لہ دلدا چؤلہ ہەر وہک باوہشی میحراب بہ تال

* * *

دل وہ کوو مالی کہوان پاکہ لہ کینہ خالی یہ
تیری تانہی تۆ لہ من ہەر بۆیہ ناپیکئی نیشان

* * *

ہەر چہ ندہ کہ پەروانہ بہ شہم بال و پەری سووت
خۆ ئہ و شہمہ قہت وہک دلی پەروانہ نہ سووتا

* * *

ہہمیشہ چینی زولفی نایہ لئی من رووی تماشاکہم
تماشای بہختی رہش کہ چؤن گبری کہ وتۆتہ کاری من

* * *

چاو وگویم چوون و ددانیش وردہ وردہ ہلہ لۆہری
داری پیری گہر وہ بہ رہات ہہردہ مہی دینی بہریک

* * *

تانہ کہی سہرچاوی من ہہردہم بہ ئہ سرین زیاد ئہ بی
قہلپہ زہی ئاوہ لہ ہہلدیران کہ کہف دینیتہ روو

* * *

نہ سیم کہم باوہشیینی زولفہ کہی کہ دل لہ وئی دایہ
ئہ توش وہک مایہ فیتنہ ئاوری دل خوش مہ کہ چیدی

* * *

له گهل یارانې دل سووتاوی خوټه کدل به دووره نگی
له لالهش من قه بوول ناکه دلې وه ک من نه سووتا بې

* * *

هیچ ده‌زانی سهروی ناز بو چی له گول بالاتره
سهر بلندی ئه وه له گولشه‌ندا له‌به‌ر ئازادی‌یه

* * *

قەت نەبوو شیعر و هونەر دەرمانی دەر دی دل بکا
خەزەنە خو ویترا نه که ی خو ی ئاوه دان ناکاته وه

* * *

ئەوئەندەي تىدەكۆشم نايگەمى يىگرمە نىۆ باوئەش
دلم خۆشە بەوئەي وەك سايە ھەر ھاوسايەيى تاوم

* * *

گول له شاخه‌ی خو‌ی جيا كه‌ی تازه ئوقره ناگرئ
 كه‌ر له باخه‌لدا بئ پئويسته يه‌خه‌ی لئ دابخه‌ی

* * *

روژگاری رهش به روژ و شهو له دووی بهختی منه
دز هه‌میشه چاو له دووی داها‌تی خه و لی‌که‌وتوو‌ه

* * *

ژيانم مەينەتە ھيڭدەم بە تالى روژگار دەروا
ئەگەر سالاىك لە عومردە گوزەرى جىژنىكى بۆدە گرم

ته قه‌للاي زور ژيان موشكيل ده‌كا ته يري له داو كه وتوو
هه‌تا بال ليك بدا زياتر له داودائي پهر وبالي

* * *

لالە یە کاتی بە ھاران مینەتی باران دەکیشی
 وشکە پووشی کەژ لە بارانی بە ھاران بێ نیازە

***

بە کۆل گریام کە دیم رووی خۆی دەپۆشی
 کە رۆژ گیرا بەلێ ئەستێرە ھەلدی

***

نوکی قەلەم نەبی خەمی دل چارە ناکرێ
 نەشتەر نەبی دمل بە چەقۆ پارە ناکرێ

***

ئەجەل ھاتوو نەمردم تا کوو رزگار بم لە دەس مەینەت
 زەمانە ئەمنی بوو دەرد و بەلا ھێشتۆتەوہ جاری

***

گەر نیمە چەمەن باسوو قسەم زۆرە لە گەل دل
 بوو توتی حەبسی پەری سەوزی چەمەنیکە

ئەسیر

نازدارەكەم لە ئاوتنەى دلى مندا
 بە غەيرەز وىنە جوانەكەت
 ههچ گوليەك تيندا ناپشكوئ
 بۆيە باخچەى دلى پەرۆش
 بۆتە ئاوتنەى بالا نوين
 بۆيە دلى بى قەرارم
 لە ههچ لا ئۆقرە ناگرئ

* * *

تۆ بلى ئە و رۆژەكەى دئ
 دەستە نەرم و ناسكوئەكەت
 لە نيو دەستى خۆمى بگرم
 گەرمى پەنجەكانى جوانت
 بگەرئ لە نيو لەشمدا
 ئە و قژە لوول و پەرچينەت
 ببيتە تۆقى ئەستوى من
 تا دەمرم هەر لە داوتا بم
 ئەسیرت بم
 بۆ تۆ بمرم بۆ تۆ بژيم

* * *

پیتم بلی ئه و روژه که ی دی
 وه ک لاله ییکی دل سووتاو
 به داخ و تاسهی دیدارت
 سهر له سهر داوینت دانیم
 که م که م له ئاوری ئه ویندا
 بسوو تیم و بتویمه وه
 پیتم بلی ئه و روژه که ی دی

۷۲/۹/۱۵ سهید

جەفای زەمانە

جەفا و جەوری زەمانە و دەردی پیری وای لە پێ خستم
 مەگەر تاینکی زولفت بێتە یاریم بۆ عەسای دەستم
 نەسیمکی وەفای پیویستە تاوانە ی سرشکی من
 لە سەر دەریای ھومیڤم یەک بخا مەوجی خەم و ھەستم
 لە بادە ی چاوی تۆ ھەرچەندە نەشائیکم نەدی جاری
 نیگاییکت بەسە بۆ بیری وریا و بۆ دلی مەستم
 لە پێ کەوتووم و پیرم دەس بە داویننی چ جوانی بم
 وەفاداریکی دیرینە نەبی کی بیگری دەستم
 لە گولزاری دلا بوون کاتەکانی ئەو شەوێ دیمی
 ھەمووم کوکردەووە بۆرۆژی خۆی وەک چەپکە گۆل بەستم
 بە نیونکی ئەمەل شیم کردەووە ھاوریشمی بیرت
 بە دەستی دل چنیم و تار و پۆکە ی تال بە تال رستم
 تریفە ی مانگەشەو باخچە ی دلی وەک لالەزار لیکرد
 دەپشکوون جار بە جار (سەید) شکۆفە ی شیعرو ھەلبەستم

دهعوته

براكهم كاك جه ميل بىرت ده كه م بىحه د و ئه ندازه
 وه ره دهركى دلم بو خوشه ويستان روژ و شه و وازه
 دلم به ينيكه غه م داي گرتووه وهك ئاوري داغه
 مه گهر تو ئاوي پيداكه ي به شيعريكي ته ر و تازه
 به تاري زولفي يار به نده دلم بوئه ده ناليني
 ئه گهر سي تاره كه ي نه پسي نه واكه ي زه مزه مه ي سازه
 ئه گهر چي ماله كه م كوئه و پچووكه مالي دل ئاوا
 به زاهير ته نگ و بي ئاوايه ئه ماما ده ست و دل بازه
 براكانت له گه ل خوت بيئه بو راز و نيازي دل
 كه مه حفهل شه معي پيداويسته شه معيش مه حره مي رازه
 به دوودي سينه ما دياره كوئيوه ئاوري جه رگم
 منه ت ناكه م له سه ر تو گهر بليم دو كوئيوه كه م سازه

عیر فانی وه فایی

وه فایی عاریفی هه قولیه قینه
 سه راپا عیشقه سووتانه ئه وینه
 دلی هه شه معه هه مه په روانه بو شه مه
 به یه ک جی شه مع و په روانه ببینه
 * * *

وه فایی بولبولی زاره و نه زاره
 نموونه ی عیشقی پاکه له دیاره
 له هه ر باغیک گولیکی تازه شین بی
 نیشانیکی وه فایی لی دیاره
 * * *

له بهر عیشقیکی پاک بوته هه وایی
 هه موو زه ربه ی وجودی بی جودایی
 له هه ر جی باسی عیر فان و ئه دهب بی
 ده لین هه ر وه ک وه فایی وه ک وه فایی
 * * *

وه فایی عاشقی دل پر له رازم
 به تووه بهش به حالی خوّم ده نازم
 ئه تو و رازو نیازی خوّت له گه ل خوّت
 من و دهردی دل و راز و نیازم
 * * *

هەموو دیوانە کەت سەرپرێ مویینە
 نوکاتی حیکەمەتە یارەمزی دینە
 هەموو شیعرێکی نەقشێکی دەروونە
 هەموو بەیتێکی ئاویڤنە ی ئەوینە

* * *

ئەگەر گیرۆدەیی زولفێکی خاوی
 وەکوو مورغی قەفەس کە وتووێه داوی
 منیش کە وتووێه نیو هەودای تەشی رێس
 منیش سەردەر گومم وە ک تۆ لە تاوی

* * *

ئەتۆی دڵسۆزە کە ی دڵ پر لە هەستم
 بە نەشئە ی شیعی تۆ وشیار و مەستم
 وەکوو تۆ عاشقی جوانی سرشتم
 بە وشیار و بە مەستی دەپەرستم

* * *

کەس نالێ غەریبی عیشق کێ یە
 وەفایی کێ یە گلکۆکە ی لە کوێ یە
 لە سەحرا ی مە کە دا هەر بۆنی گۆل دێ
 بە وەم زانی کە گلکۆکە ی لە وێ یە

* * *

ئەگەر پیت خۆشە تۆ نالە ی جودایی
 زەبووری داودی نەغمە ی غینایی
 وەرە گوێ بگرە بۆ بەزمی ئەدیبان
 بە دەنگی ماملێ شیعی وەفایی

* * *

به رۆژ مه یگێری جه معی عاشقانه
 به مه یخانه و به مه ی ده گری به هانه
 به شه و تیکه ل به کۆری عارفانه
 که چی هاومه جلیسی به زمی ئەوانه

* * *

هه میسه موبته لای قه هری خودایی
 گـرفتاری جه فای نائاشنایی
 به دهر د و مهینه تی دڵ موبته لا بی
 ئەوهی بو تو وه فایی بی وه فایی

* * *

له ده ریای مه عریفهت که شتی سوباتی
 چرای روونی له ریـبازی ولاتی
 وه کوو ئەستیره بیکی جوان و روشن
 له ئاسوی شیـعری (سه یید) دا هه لاتی

* * *

بۆ ئازادی خوشەویستم

ئازاد ئەي رۆلەي رهزا شیرینم
 پیم خوش بوو کویر بم ئاوات نه بینم
 نه خوشی یه که ی تو دهستی منی به ست
 ئەتۆی له پی خست ئە منی له پی و ده ست
 ئە منیش به لاوی وه کتۆم به سه رهات
 هه ردوو کمان وه ک یه ک ژین و به سه رهات
 ده ردی تازهی تو ده زانم چۆنه
 بو من ناسووری برینی کۆنه
 له خوا ده خوازم ببی شیفایاب
 نه ییه وه بالی ئە ستۆی دای و باب

بۆ حاجی سەید جەمیل ھاشمی

براکەم کاک جەمیل بیرت دەکەم بێ حەدد و ئەندازە
 وەرە دەرکی دڵم بۆ خوشەوستان روژ و شەو وازە
 دڵم بەینیکە خەم دایگرتوووە وەک ئاگری داغە
 مەگەر تۆ ئاوی پێداکە ی بە شیعریکی تەر و تازە
 بە تاری زولفی یار بەندە دڵم بۆیە دەنالتینی
 ئەگەر سێ تارەکە ی نەپسێ نەواکە ی زەمزەمە ی سازە
 ئەگەرچی مالاکەم کۆن و پچووکە مالتی دڵ ئاوا
 بە زاهیر تەنگ و بی مەئویە ئەمما دەستوو دڵ بازە
 براکانت لە گەڵ خۆت بێنە بۆ راز و نیازی دڵ
 کەمە خفیل شەمعی پێداویستە شەمعیش مەحرەمی رازە
 بە دوودی سینەما دیارە کۆلیوە ئاگری جەرگم
 منەت ناکەم لە سەر تۆ گەر بلییم دۆکۆلیوەکەم سازە
 سەبید ھەر چاوەروانی رینگەتانی زوو وەرن کاکە
 ئەگەر شەو زۆردرەنگ بێ وەختی خەو دیو کاتی خەمیاژە

جه فای زمانه^۹

جه فای جه وری زه مانه و دهردی پیری وای له پی خستم
 مه گهر تاییکی زولفت بئته یاریم بو عه سای ده ستم
 نه سیمیکی وه فای پیویسته تا دانه ی سرشکی من
 له سهر دهریای هومیدم یه ک بخا مه وچی خه م و هه ستم
 له باده ی چاوی تو ههر چه نده نه شئیکم نه دی جاری
 نیگاییکت به سه بو بیری ورد و بو دلی مه ستم
 له پی که وتووم و پیرم دهس به داوینی چ جوانی بم
 وه فاداریکی دیرینه نه بی کی بیگری ده ستم
 به نینوکی ئه مه ل شیم کرده وه هاویشمی بیرت
 به دهستی دل چنیم و تار و پوکه ی تال به تال رستم
 تریفه ی مانگه شه و باخچه ی دلی وه ک لاله زار لیکرد
 ده پشکوون جار به جار سهید شکوفه ی شیعر و هه له ستم

پاوه

بههشتی جوانی بی هاوتایه پاوه
 گۆلی باغی ئهدهب ئارایه پاوه
 له ههر گۆل دهسچنیکى لایه پاوه
 له سایه ی تۆوهیه ئهم مایه پاوه
 له سه زمان کهم نه بی ئه و سایه پاوه
 نه میرزا قادری شوخ و هونه ر وه
 به ته نیایی وه کوو گهنجیکه گه وهه ر
 ئه دیب و شاعیر و زانا و به جه وهه ر
 هه موو لاوانی ئهم ناوه سه راسه ر
 هونه ر مه ندن که جیی هیوایه پاوه
 وه رن یاران وه کو بن کهم بکه ن شین
 وه بیر هاتوونه وه یاران ی دی رین
 هه ساریک بوو ئه ده ب بی هه ژگو په ر ژین
 به لام ئیستا قه لای ئاماده بو ژین
 له چاوی به د به دوور که ی خوایه پاوه
 له بهر ئه غیار ئه من هه رگیز نه نالم
 له دهس یاران به لام کافر به حالم
 وه کوو لیم حال یه و دیته خه یالم
 له مه ولا ناتوانی زۆری زالم
 به تالانی به ری سه رمایه پاوه

سەراسەر شۆر و عەشقە ئەم دیارە
 لە ھەر لا جیلوویی جوانی دیارە
 ئەگەرچی لەت لەتە دڵ پارە پارە
 لە عەشقا ئەم نیشانەش ئیعتیارە
 کە رەسمی عەشق بازی رایە پاوہ
 مەلێن پاوہ وە کوو جارەن نە ماوہ
 وە کوو لالە ھەموو جەرگی سووتاوہ
 ھەموو جەرگی مەنە لەت لەت کراوہ
 ھەتا رۆلە ی گەلت مابێ بە پاوہ
 بناغە ی قایمە ئەم پایە پاوہ
 بەلام پە ی پۆلی لاوانی ئەویندار
 ھەتا پوختە نە کائار دلی زار
 نەبێ تا دڵ بە دەردی خەم بریندار
 ئەتۆ نازانی زولفی یاری غەددار
 بە پێچە خواوہ یا ھەودایە پاوہ
 ئەگەر چی مەن لە پێت کە تووم لە دەس چووم
 لە ئاوات و ئەمەل دوور و نزیک بووم
 بەلام ھەر جان فیدا و دڵ سۆزە کە ی زووم
 ھەتا ماوہ ھە یاتم تا کوو دەبزووم
 سەری سەید لە ریتی تۆ دایە پاوہ

ره به ق چوار مانگه که وتووم و له سهر جیم
 له بهر ئیشی لهش و دهر دی هه موو جیم
 نه ههر دهستی شکاو ناگاته ئه ستۆ
 وه بالی دهست و شانیش که وته سهر پیم
 له پئی خستم زه مانه وه ک هه موو جار
 برا چ بکه م ده بی رابیم و پئی بیم
 له ریی ژینا ژیانم ژانه ئه ورۆ
 هه موو کو سپیکی ناخوش که وته سهر ریم
 به ئاوی چاوما دیاره وه کوو شه م
 له سهر پئی یه ک هه تا روژی ده سووتیم
 حه قیقی چۆنه ئه وسال لیت نه پرسیم
 له بی لوتفیت برا ئه و جار ده ترسیم
 له ئه حوالت ئه من خو بی خه بر نیم
 برا بو لات زه مانئ بی خه بهر دیم
 له پئی که وتووم و مه حروم له دیدار
 به سهر دیم من ئه گهر نه کرا به پئی بیم
 سه یید له خودای ده وئ دیداری یاران
 قه بوولی کا ئه گهر ئه مجا خودا لیم

اشعار فارسی

سید

توحید

خدایا گر چه خود مشکل نمایی
 دلی کز پرتو مهر تو خالی است
 خدایا مهر خود در دل فروزم
 چو تابد ذره‌ای از مهر جانان
 من آن خواهم کنم چون ذره پرواز
 گنه بار مرا سنگین کند بیش
 گنه از شوق عفوت میکنم باز
 ز عفوش آنچنان دل در خروشم
 مرا با توره سوداگری نیست
 عبادت را بها باغ ارم نیست
 ترا می‌خواهم از دنیای هستی
 دلم از سوختن پروا ندارد
 دلم تنگ است چون با عشق زاد است

به عشقش دادم ار سرمایه‌ای بود
 که این سوداست سید را دهد سود

عید قربان

روز قربان پرتوی از جلوه جانانه بود
در حریم کعبه جز آن جلوه‌ها جانانه بود
در رهش جان باختن از هر کسی کی ساخته است
گر تو اسماعیل گویی مظهر جانانه نبود
آشنای هم‌چو ابراهیم از خود بگذرد
آشنای عشق با دل بند خود بیگانه بود
بعدها این کلبه خاکی ز نور احمدی
کعبه امال شد روزی که یک بتخانه بود
در حریمش محرم اسرار کس نتوان شدن
چون محمد وارث این خانه و کاشانه بود
آسمان اکنون که سر بر آستانش سوده است
خانه را این منزلت از فرّ صاحبخانه بود
ذات پاک او حقیقت بود و حق بود واز او
محو شد هر چیز باطل بود یا افسانه بود
جسم بی روح صنم جبر زمان بشکسته بود
آنچه بشکستی محمد روح جبارانه بود
حاجیا دانی که مقصود از طواف کعبه چیست
یعنی شمع خانه را باید دمی پروانه بود

در صفا و مروه پیمان بر سر زمزم مبند
زمزمی جو کو محمد را بیک پیمانه بود
نفس را سنگی بپا انداز در راه خدا
رجم شیطان حاصلی گر داشت رنج شانه بود
سیل عشق او خراب آباد دل آبادکرد
این صفا بین سیل خود مجذوب یک ویرانه بود
ای صبا چون بگذری بر آستانش عرض کن
سید دل خسته هم خاک ره آن خانه بود

اتحاد

بیا برادر من بهر این برادر خویش
ز مهر و لطف تو مبرهم گذار بر دل ریش
همیشه لنگ بود کاروان تک رو راه
باتفاق رسد کاروان به مقصد خویش
بیا ز لطف مرا دوستانه یاری کن
که دشمنان همه گرگند در قیافه میش
فریب دشمن نا اهل را نخور هرگز
بظاهرت چو دهد نوش باطنش همه نیش
زمانه هم‌رهی ما نمیکند، نکند
چه باک گر تو بگیری ره وفا در پیش
چو آب دیده بخون جگر بیامیزد
شود بگونه دریا ز قطره‌ها کم و بیش
چو هست مصلحت از اتفاق نتوان کرد
خلاف مصلحت خویش شخص دور اندیش
مرا منتفعت اندر وفاق با هر دین
تراست مصلحت از اتفاق با هر کیش
ز مهر هم‌رهی کاروان سید کن
بیا و پنجه‌ای بر دف بزن تو هم درویش

شوخی با یک همکار ثبتی

الا همکار ثبتی ناظر اعمال سر دفتر
 خدا را دوستان خویش را دریاب گهگاهی
 تو با من مهربانتر باش در این بیوفا دوران
 که بی ریب و ریا نازت کشم والله وباللهی
 گنه گر پول پارو کردن سر دفتران باشد
 چه غم روزی چو افزون شد خورد هم مرغ هم ماهی
 چرا سر دفتر ار پایش بلغزد سرنگون گردد
 معلق میشود در دادگاهی گاه و بیگاهی
 خطا گر پر کاهی باشد از وی میشود کوهی
 وگر کوهی کند خوبی ندارد جلوۀ کاهی
 ولیکن ثبتیان را اسم اعظم هست در گردن
 که محفوظاند از هر بازپرسی یا زوا خواهی
 اجل چون آشتاب آمد ولیکن با شتاب آمد
 ورق زد برگ زرین دفترم چون کاغذ کاهی
 بقصد جان و مالم آمد و تیرش بسنگ آمد
 که نگذارد مرا در جسم جانی در بساط آهی
 ولی برگ سیاه دیگران را ماست مالی کرد
 چنان گویی یمانی را نبوده در حبش راهی
 بلی قانون بتار عنکبوتی فی‌المثل ماند
 ضعیفان را چنان پیچد که دام و تورها ماهی

قوی زنجیر باشد بگسلد چون تار مو زیرا
که او را هست در هر بارگاهی خیمه خرگاهی
مرا این غم کشد کاین خانه امید ما چون شد
که هر ناباب را باشد در او بابی در او راهی
گاهی با چاپلوسی میکند راهی بدلها باز
وزان ره میکند بهر رفیقان چاله یا چاهی
براه راست این ناهم‌رهان یا رب هدایت کن
که سید را نباشد کینه‌ای از هیچ همراهی

تهران سال ۳۲

به تهران مردمان صاحب علم و هنر دیدم
 کز اینان ملک ایران سربلند و مفتخر دیدم
 بهر محفل نسیمی از صفای جان و دل پرور
 بهر مجلس شمیمی از گل فضل و هنر دیدم
 همه تهرانیان را مهربان و زنده دل دیدم
 بهر کو از نشاط و شور مملو رهگذر دیدم
 بهر جا لاله و گل افشاده توده در توده
 به پای هر گلی از بلبلان خسته سر دیدم
 بهر گلخانه‌ای از دختران گل‌فروش آری
 ندیدی غنچه‌ها، در دست گل، من بی شمر دیدم
 شدم در اشتباه از شوق تا بوسم کدامین را
 دمی کان زلف مشکین چنگ اندر نیلوفر دیدم
 اگر چه شهر تهران مظهر نور و صفا باشد
 ولی بس تیرگی را در میانش مستتر دیدم
 بجزیر آن عمارت کاسمانش زیر پا دارد
 هزاران بی کلاه و کفش را از پا و سر دیدم
 بهر جا خسته و نالان یتیمی بینوا گریان
 ز سوزش آتشم بر جان ز اشکش دیده تر دیدم
 ز کار افتاده‌ای در گوشه‌ای از یادها رفته
 چسان محزون و نالانش غمین و محتضر دیدم
 هزاران کودک آواره از آغوش مادرها
 هراسان اشک ریزانش بجویای پدر دیدم
 کسی را غرق شادی در کنارش باده و معشوق
 یکی را در بغل زانوی غم شب تا سحر دیدم

چادر عفت

ای که بشکسته‌ای از جور و جفا خود دل ما را
باز ما را تو بیاد آر دگر بار خدا را
زلف او مشکل ما بود چو پیچید بچادر
کرد پیچیده‌تر از اول خود مشکل ما را
عنبرین زلف تو هر چند که پوشیده بماند
باز غافل نتوان کرد از او باد صبا را
روی پوشیده و مردم به تماشای تو مشغول
ماه را هاله چو گیرد بشود منظره آرا
پرده پوشی بود این چادر و دانند خلایق
آخر از پرده برون آرد این روی و ریا را
او که بر دور خود از چادر دیوار کشیده است
تا چه در پرده کند لعبت بی شرم و حیا را
مستدام است اگر سایه زلف تو برخسار
بوم دیگر نبرد میمنت بال هما را
هیچ دانی چه لطیفه است در اینجا که نماید
مرمر سینه به ما و به تو هم نقره پارا
یعنی ای بسته جهان چشم تو از خوبی عالم
چشم بگشا و ببین حکمت این صنع خدا را
نیست در بین من و دوست حجابی و به چادر
او کشد پرده بر دیده آن هرزه نگارا
پرده عصمت ای دختر زیبای مسلمان
باید الگو شود و مظهر تقوا و تقا را

نان و آب

چیست این موضوع شهر از آب تاب افتاده است
 خلق بهر جرعه آبی در عذاب افتاده است
 هر کجا آبی گمان بردم حبابی بود و بس
 جز دو چشم خود که در موجش حباب افتاده است
 تشنه‌ای میگفت سد هم در برویم و نکرد
 کار این لب تشنه هم در سد باب افتاده است
 نانوائی را بگفتم نان چرا کم هست گفت
 چون گره در کار آب آسیاب افتاده است
 جز دل مجنون و زلف لیلی و چشمان من
 هر چه می‌بینی ز تاب و التهاب افتاده است
 خانه‌تان آباد باد ای ساکنان کوی آب
 کی کنی رحمی بحال ما خراب افتاده است
 تا بخواب خوش ببیند شب‌نمی یا ژاله‌ای
 دیده مخمور نرگس هم بخواب افتاده است
 شوخ طبعی گفت از بس گفته‌ام من آب آب
 خوب شد یک کم دهان خشکم آب افتاده است
 در بهاران یاد آن ایام بارانی بخیر
 ' قدر ما اکنون که از چشم سحاب افتاده است
 بسکه گرد تشنگی بنشسته بر لبهای گل
 در میان لاله و بلبل حجاب افتاده است
 طبع شاداب تو سید در فشاند خلق را
 این هم از فیض دو چشم ماست ناب افتاده است

برق

می‌رود برق نفس سوخته از منزل ما
مانده خاکستری ازوی که بود حاصل ما
برق ای سوخته پر کمتر از آن خفاشی
که زند بال و پری شب بدر منزل ما
نور امیدی که از پرتو خورشیدم بود
آن هم افسرد ز ابری که بشد حائل ما
رفتنت چون تک تازی و ولی آمدنت
چون خر لنگ که افتاده درون گل ما
آنچه می‌بینم از این آمدن و رفتن تو
سهل حل می‌نشود مسئله و مشکل ما
پرتویرا که در این خانه تو سید بینی
گرمی آتش دلهاست در این محفل ما

نانوایی

آن نانوا که چهره کشد در نقاب خویش
روزی رسد که پس دهد آخر حساب خویش
از تکه‌های سوخته و از خمیر خام
بهر من و برشته، برای جناب خویش
یارب که نانوا بصلیبی کشیده باد
داند که چیست قصه نان و شراب خویش
گویم بحال دل که بسوزد در انتظار
ما را کفایت است شراب و کباب خویش
آخر نشد که دفعه‌ای در روز و ماه و سال
راحت خورم نان خودم را به آب خویش
یارب همیشه امت در صف نگاه‌دار
از آتش لهیب تنور و عذاب خویش
آن شاطری که جمله ملازم رکاب بود
اکنون کشیده مشتریان در رکاب خویش
سید گر از گرسنگی خوابش برد چه خوب
نان برشته گشته ببیند بخواب خویش

دانشگاه آزاد اسلامی مهاباد

بال دانش گر نباشد فکر را پرواز نیست
شعله کی برخیزد ار با یک دمی دمساز نیست
گرچه دانشگاه بسیار است در عالم ولی
همچو دانشگاه اسلامی که انسان ساز نیست
مرغ استعداد را بال و پر تعلیم ده
ورنه مرغان قفس خود قدرت پرواز نیست
تا بکی بلبل کشد بر سینه داغ لاله را
پشت دیوار چمن چون در برویش باز نیست
کاسه صبر من و لب تشنگان لبریز شد
جان چو بر لب میرسد دل جایگاه راز نیست
همت آزادگانی ساخت دانشگاه ما
آفتابی از چراغی روشن این اعجاز نیست
کاروان راه افتد و بانگ جرس آید بگوش
کیست با این نغمه جانسوز هم آواز نیست
گر فلک با ما سر ناسازگاری داشته است
دیگر از این نغمه‌ها سید که کارش ساز نیست

دانشگاه پیام نور مهاباد

هر آنکه در دل او عشق علم و فرهنگ است
بگو بجان و دل این نغمه بس خوش آهنگ است
از این پیام شکوفا شود چو گل ز نسیم
دلی که مایل و مشتاق علم و فرهنگ است
پیام نور امید است چون فرشته علم
هنوز یک تنه با دیو جهل در جنگ است
کند چو آینه صیقلی ز پرتو خویش
دلی که خود ز جهالت سیاه چون سنگ است
چو ساربان نبرد کاروان ببانگ جرس
بروز حشر جلودار قافله لنگ است
براستی که در این عصر جهل و نادانی
برای مردم دل زنده چو ما ننگ است
فروغ علم چو تابد بساحت دل ما
خود این طلیعه خورشید هفت اورنگ است

در عزای هیمن

هر طرف را ز اشکهای لاله گلشن کرده‌ام
بسکه بر خاک تو ای استاد شیون کرده‌ام
گر زبان خاموش دارم همچو سوسن منع نیست
در عزای بلبلِ من ترک گلشن کرده‌ام
گریه بر خاک توام امروز دل روشن نکرد
بر مزار چلچراغی شمع روشن کرده‌ام
گل نیم قدر تو دانم باغبان لاله‌ام
داغ را بر سینه چون پیراهن تن کرده‌ام
آتش دل می‌جهد چون اشک از چشمان من
بهر این آتش فشان از دیده روزن کرده‌ام
اشکهای تلخ و روشن از گریبانم گذشت
رنگ رنگ از غنچه‌ها یکجا بدامن کرده‌ام
داغ بر دل اشک بر دیده چنان هم کس نکرد
آنچه پیدا و نهان در شیونت من کرده‌ام
آنکه شمع انجمن افروز بودی مدتی
در عزایش سید اکنون شمع روشن کرده‌ام

بیاد همین خرداد ۶۷

نه گلشن بی تو خود لطفی دل انگیزانه دارد
 نه بلبل بی نوایت نغمه مستانه دارد
 نه دل میگیردم بی یاد تو در سینه آرامی
 نه جان بی پرتو تو جلوه جانانه دارد
 کسان از سنگ و آهن خانه میسازند لیکن او
 درون هر دل پر شور و شوقی خانه دارد
 بگیتی مرد نام آور فزون فرزانه هم بسیار
 ولی شعر ادب ما را یک این فرزانه دارد
 بیا و مجمع ما را ببین آشفته و درهم
 بهر دل بنگری خود حالت دیوانه دارد
 پریشان خاطرند امروز یاران انجمن بینم
 ز بی نظمی نشان از طره‌ی بی شانه دارد
 اگر سیلاب اشکم ساحلی جوید دل من هست
 زهر جاره برو بندند خود ویرانه دارد
 تو ای با راز دلها آشنا بگرفتی از من دل
 که چون با تست با من رنگی از بیگانه دارد
 فلک از کج رویهایش هزاران قصه پرورده است
 و لیکن قصه او شیوه افسانه دارد
 چو شمع از انجمن بیرون رود اشکی بجا ماند
 حکایتها ز تلخیهای یک غمخانه دارد
 قلم جز رنج و محنت بر بیاض دفترش ننوشت
 برسم خود فلک نقشی سیه کارانه دارد
 بیای شمع اگر پروانه میسوزد عجب نبود
 عجب سید که او خاکسترش پروانه دارد

حلبچه

خود جهان امروز پر گشته ز غوغای دگر
چهره عالم بخود بگرفته سیمای دگر
باز یک پرونده از ظلم و جنایت باز شد
هیروشیمای دگر شد شهری از جای دگر
بر سر شهر حلبچه بمب شیمیایی بریخت
ساخت صدام از جنایت هیروشیمای دگر
جز دل من کز غم این شهر در خون خفته است
نیست ویران تر ازو جایی و ماوای دگر
آخر این خلق مسلمان را بگو تاوان چه بود
سوختی در آتش او را از چه فتوای دگر
انتقام خویش را باید بدست خود گرفت
انتظار خیر نتوان داشت ز ابنای دگر
انتظاری نیست از این مجمع بین الملل
کاین ضعیفان جمله سر دارند در پای دگر
این جنایت کار را امروز سرکوبی کنید
تا جنایت ریشه کن گردد بفردای دگر
باید از نو ساخت در جای همین شهر خراب
از برای این عزیزان شهر زیبای دگر

صله

ما که خواهیم از این مردم بازار صله
علت آن است نخواهیم ز اغیار صله
من که صد شعر فزون ساختم اندر شب عید
احسنی را نگرفتم من از اشعار صله
خون دل خوردم و دود جگر و نفت چراغ
همه شب تا که شود صبح پدیدار صله
لیک دادند به پاداش عمل آنچه نکرد
هدیه‌ها بیشتر از صد به شهردار صله
غیر خوبی که ندیدند ز اشعار ولی
بد شود شعر اگر کرد گرفتار صله

* * *

جای در دلهای ما دارند مهمانان ما
خانسان آباد چون راضی باین ویرانه‌اند
خیر مقدم گفتنم امشب به مهمانان خطا است
دوستانی آمدند اینجا که صاحب خانه‌اند

گر به عابد نماز کرد

آنکس که قصد رفتن نجد و حجاز کرد
اول کویت را هدف حرص و آرز کرد
بر ساحل خلیج چه خوش آرمیده بود
آرامشش بهم زد و از خواب ناز کرد
گویا به نفت قبله عالم نیاز داشت
میخواست زین مقدمه رفع نیاز کرد
اسرار دل که راز نهان بود مدتی
مغرور و بی ملاحظه افشای راز کرد
هر چند بسته بود سر دیگ اغذیه
آن حقه باز رفت و سر حقه باز کرد
وان بره را که بهر خودش دنبه داشت کشت
وانگه نثار گربه و گرگ و گراز کرد
با دشمنان پر گله ناسازگار ماند
با دوستان یکدله هم فتنه ساز کرد
اکنون که کوتاه است زهر سوی دست او
دست نیاز خویش بهر سو دراز کرد
بی علم اجتهاد کند بی وضو نماز
زین گفته‌اند گربه عابد نماز کرد

فتنه

قدرتی آنگونه ده یارب تو این اسلام را
تا ز بیخ و بن کند این فتنه ایام را
در میانه تا بیاسایند مردم هرطرف
از میان بردار آخر این فساد عام را
باد نفرین خداوندی بر آنکه آفرید
فتنه‌ای در عالم اسلام چون صدام را
ای سیه دل گیردت حلقوم در انجام کار
دست تقدیری که دارد قدرت انجام را
آه مظلومان نگیرد هیچ آرام و قرار
تا نگیرد هم قرارت از تو هم آرام را
ننگ باشد نام اسلام تو بردن همزمان
خون همی شوید ولی این ننگ از این نام را
خود طمع در کشور اسلام کردن ابلهی است
بایدش بردن بگور او این خیال خام را
رشته زنجیر را دیوانه نتواند گسست
خود به پای خویش بسته حلقه‌های دام را
ای کمانداران تیرانداز از هم بردرید
سینه پر کینه این گرگ خون آشام را

عید در بهاران

شکر خدا کنم که جهان شد بکام ما
خالی نماند از می مقصود جام ما
خود خاطر مشوش یاران قوام یافت
از انقلاب بهمین و یمن قیام ما
از سایه همای که بنشست بر سرم
اکتون فکنده سایه به خورشید بام ما
از تار و پود مهر وطن بافتیم دل
بس محکم است رشته این انسجام ما
یارب بلطف خویش قوی و قویم دار
این شور انقلاب که باشد قوام ما
هشیار باش باز عدو در کمین ماست
غافل ز کار خود مشو این هم پیام ما
عید است و یاده آر که شیرین بود به طبع
چون تلخ می حرام بود در نظام ما
خواهی که تلخیش برود در گلوی جام
بر خوان تو شعر سید شیرین کلام ما

نوروز در بهمن

باد نوروزی به بهمن میوزد گلشن شکفته
آنچه اندر فرو دین میرست در بهمن شکفته
بار فروردین سبک تر شد از این بهمن از آنکه
هر چه گل اندر بغل میداشت در گلشن شکفته
ز آنچه بر خاک سیه بگریستم عمری به شیون
لاله روئیده از او در حالت رستن شکفته
حال باید آبیاری کرد از سیلاب چشمم
کانچه از خون جگر جوشیده بر دامن شکفته
آن نسیم روح پرورین چه معجز ها نموده
زیر پایم خارها چون لاله و سوسن شکفته
گنج نایابی است قدرش دان زدل جوشیده باشد
گوهری کان روز خوش از دیدگان من شکفته
رحمت حق آنچنان پرورد دلها را به لطفش
نی عجب ایمان اگر در قلب اهریم شکفته
من بجرم آنکه داغ لاله‌ای بر دل گرفتم
بیضدا صد داغ جانکاهم بجان و تن شکفته
گرچه جان سوز است داغ لاله‌ها بر لوح سینه
لیکن این مهر شرف بر سینه میهن شکفته

عید

بهمن دهد ز عید و ز نوروز نو نوید
 یا نو بهار آمده دارد خبر ز عید
 بهمن رسید و قافله در راه و اشک شوق
 ار دیدگان منتظرانش همی چکید
 از ره روان قافله پرسید رنج راه
 داند کسی که خار مگیلان بپاخیلید
 در انتظار باد صبا غنچه در چمن
 در سینه حبس کرد نفس تا سحر دمید
 قفل دهان غنچه بصد حیل و نشد
 تا نوک بلبل نشد آن قفل را کلید
 آبستن شکفتن گل بود فرو دین
 بهمن دم شکفتن گل را جلو کشید
 چشم بخواب مدعی از بانگ انقلاب
 دیوانه‌وار باز ز خوابی گران پرید
 بر ساحت محیط هما بال و پر گشود
 وز بام خانه بوم جفا پیشه پر کشید
 چون شمع سوختن شب و با مرگ ساختم
 تا کوکب فروغ سحر از افق دمید
 پوشیده بود راز دل عاشقان گل
 تا لاله‌های سرخ قبا پیرهن درید
 پرسیدم از شکوفه خونین ز نام گفت
 فرزند شاهد چمنم نام من شهید
 باخون دل ز موج حوادث گذشته‌ایم
 تا کاسه پر نشد دل سید نیارمید

اجل

اجل آمد که جانم را بگیرد با شتاب از من
 نمیدانست قبل از وی گرفته آشتاب از من
 ندانم از چه با این دشمنی شد روبرو با من
 مگر خون پدر میخواستی آن لاکتاب از من

گل قهری

اشاره بلب بوسه خواه او کردم
 بقهر گفت عجب بی مبادی آدابی
 بگفتمش گل قهری مگر تو کز همه کس
 ز یک اشاره انگشت روی برتابی

گل محبوب شب

هر کس که یک نفس گل محبوب بو کند
 کی روز حشر بوی بهشت آرزو کند
 همانم دلبر من و هم همنشین او
 زان رو دلم همیشه ترا جستجو کند
 یک چند بوده‌ای تو در آغوش یار من
 بویت از آن حکایت آغوش او کند
 امشب مرا حضور گل و یاد دلبر است
 ساقی بگو پیاله ما را سبو کند
 باد صبا بزلف وی آمیزد و کنون
 سید همین معامله با عطر او کند

گذشت عمر

گذشت عمر و دوباره عذاب لازم نیست
بلی تذکر عهد شباب لازم نیست
فروغ روی تو نامحرمان نمیینند
به روی باز بیا چون حجاب لازم نیست
به گلشن دل من اشک دیده میبارد
بهار سبزه دلان را سحاب لازم نیست
بیا به کلبه من شب ولی چراغ میار
که با وجود رخت آفتاب لازم نیست
همیشه خواب تو بینم به خواب و بیداری
مرا دو حالت بیداری و خواب لازم نیست
به مکتبی که در او رمز عشق آموزند
دگر حکایت هر شیب و شاب لازم نیست
ز جمع لاله‌رخان من ترا پسندیدم
تو بهتری ز همه انتخاب لازم نیست
به حال زار دل خسته آسمان نگر نیست
برای غسل شهیدان که آب لازم نیست
خرابی دل سید ز چشم مست تو بود
به خم نشسته که جام شراب لازم نیست

دیدار عید ح ب

کنون که فصل بهار آمده است و عید بیا
بهار را تو به یک گل بده نوید بیا
به عید دیدن گل حالتی دگر دارد
صنم چو نوبت دیدار گل رسید بیا
مرا بدون گل روی تو بهاری نیست
تو نو بهار منی غنچه لب چو عید بیا
تو عاشقی به تماشای لاله‌ها در باغ
ز باغ دیده من لاله بر دمید بیا
چو شبمنی که به پای بنفشه بنشیند
سحر بدامن شب زد خط سپید بیا
چو سایه کز قد سرو اوفتد بساحت باغ
نگاه خلق به پای تو آرمید بیا
سرشک دیده من در حصار مژگان بود
گذشت از آن و به دامن من چکید بیا
افق چو سایه مهتاب در بغل بگرفت
شفق چو گشت چو گم گشته ناپدید بیا
چو نشئه در دل (سید) هزار وسوسه کرد
خیال دیدن چشم تو روز عید بیا

هم نفس

بینم چو مرا هم‌نفسی نیست در اینجا
 افتاده‌ام از وسوسه در دردسر اینجا
 جز نوک قلم نیست مرا همدم ودانی
 زان نامه سیه گشته‌ام افسرده تر اینجا
 از طالع بد بال و پرم سخت شکسته است
 گر تا فلک شعر کشم بال و پر اینجا
 من شمع و اما ز دم باد حوادث
 آتش شده از شعله خود تا بسر اینجا
 من مرغ خوش آوایم و افتاده بدامم
 از گلشن و گلزار شدم بی خبر اینجا
 من خاک سیه روزم و بازیچه بادم
 چون کان گهر از چه گرفتم مقر اینجا
 از علم و ادب مختصر اندوخته دارم
 آوخ به هدر میرود آن مختصر اینجا
 شمع سحرآمیز روی زبان است
 افسانه شود قصه عمرم سحر اینجا
 سید به دل آتش بسی افروخت ولیکن
 صد خرمن جان سوختش از هر شرر اینجا

شرار

نه چون روی تو گل در هر بهاری میشود پیدا
 نه چون من بلبل مفتون و زاری میشود پیدا
 شود شیدا بگلشن بلبل از یک خنده غنچه
 که مستان راز موج می خماری میشود پیدا
 به خلوت خانه دل عشق او را یافتم یعنی
 در این ویرانه گنج شاهواری میشود پیدا
 میان ما و او باشد وجود حاسدی حائل
 ز هر جا جلوه‌گر گل گشت خاری میشود پیدا
 تو دریای جمالی با تو من چون موج مشتاقم
 بهر سو روکنی ما را کناری میشود پیدا
 چو با یاد تو بر خاک سیه اشکی بیفشانم
 درون کلبه من لاله‌زاری میشود پیدا
 درون غنچه پنهان میکند گل صورت خود را
 ز شرم رویش آری شرمساری میشود پیدا
 ز فیض عشق از دل خیزد اشک چون گهر ما را
 کجا اینگونه در آبداری میشود پیدا
 بترس ای خرمن حسن از شرار آه سوزانم
 که آتشها به خرمن از شراری میشود پیدا
 ز آب می بلوح دل صفایی ده که از آهی
 رخ آئینه را گاهی غباری میشود پیدا
 بکوی می فروشان میروم از دست غم (سید)
 که در میخانه یار غمگساری میشود پیدا

سودای وصال

هست سودای وصالش به سر ما امشب
«بارالها» به سر ما است چه سودا امشب
پای در محفل عشاق چو بگذارد دوست
شمع روشن‌گر بزم اوفتد از پا امشب
اینهم از دولت عشق است که در جیب گدا
یک بغل ز اشک بود گوهر یکتا امشب
دوش از گرمی یک بوسه سراپا دل سوخت
باز از لعل تو دارد چه تمنا امشب
رخ برافروز که اسباب پریشانی ما
هست از سایه زلف تو مهیا امشب
الفتی هست میان می و (سید) هر چند
اشکم از شور زند طعنه به صها امشب

قلب ثریا

نه همین ز آتش وصلت دل شیدا می‌سوخت
باده از شوق لب‌ت در دل مینا می‌سوخت
گشت پامال جفای تو چو شمع آخر کار
آنکه در پای تو تا صبح به شبها می‌سوخت
همچو پروانه بهر جا رخ چون شمع تو بود
به تماشای تو دل آمد و شیدا می‌سوخت
در شب وصل که خاکستر دل رفت به باد
ساقی و مطرب و میخانه بیک جا می‌سوخت
دل که عبرت نگرفت از طمع وصل تو باز
دیدمش دوش که بی صبر و شکیبا می‌سوخت
آسمان شب که بدی شاهد وصل من و تو
زین حسادت همه تا قلب ثریا می‌سوخت
دیده (سید) هر چند ز دریا کم نیست
شور بختیش نگر بر لب دریا می‌سوخت

حاصل عمر

آنچه عیان بود هستیم به نهان رفت
و آنچه نهان بود حاصلم به عیان رفت
عمر جوانی به مقتضای جوانیش
گریه کنانم گذاشت خنده کنان رفت
آنچه ز شادابیش بجای بماندی
دیده و آنهم بسوی او نگران رفت
باد حوادث نهال عمر مرا کند
ماند عصایی از او که پیر بدان رفت
بحر جوانی که قطره قطره فزون شد
ناگهم از سرگذشت و موج زنان رفت
گرچه من از عمر خویش بهره نبردم
فصل بهارم گل امل به خزان رفت
پیری آثار رنجهای گذشته است
عمر که بی سود آمد وبه زیان رفت
چونکه بود یادگار روز جوانی
دانم قدرش که پیر نیز توان رفت

حدیث دل

هزار سلسله دل در کمندت از یک مو ست
تو باز دل بری از خلق وه‌ترا که چه روست
چو گل بروی دل تنگ من بخند که دل
ز انبساط نگنجد چو غنچه اندر پوست
ز ناوک مژه‌ات گر چه دل به خون بنشست
هنوز مائل و مشتاق آن کمان ابرو ست
ز دوستان بدلم نیش طعنه بیشتر است
مرا نبود زبد طالعی چو دشمن دوست
اگر چه در پی نیکی بجز بدی نکنند
جواب بد تو به نیکی بده خود این نیکوست
حدیث حال دل (سید) از صبا پرسید
که اوست همنفس موی آن سیه گیسوست

دام و دانه

دلم ز قصه غمها چه کودکانه گریست
بهانه جوی دل من به هر بهانه گریست
ترانه‌ای بسرودم ز ماجرای دلم
چو گشت آگه ازین ماجرا ترانه گریست
گریستیم من و دل به نزد شمع شبی
ز غصه شمع کشید آتش زبانه گریست
فسانه گشته‌ام ای دوست از لب خاموش
عجب ز قصه ناگفته‌ام فسانه گریست
منم به کنج قفس پر شکسته مرغ اسیر
که بر غریبی دل نیز دام و دانه گریست
دمی که کشت به تیر نگاه سید را
به بیگناهی او ناوک زمانه گریست
کمند زلف تو آشفته بود و دلها زار
چو حال زار دل ما بدید شانه گریست

بیگانه

تهی ز باده و صلم اگر چه پیمانه است
هنوز چشم امیدم براه جانانه است
بخانه‌ای که تو باشی نه جای روزنه است
که با وجود درخت آفتاب بیگانه است
بزلف و خال بزدد راهی مرغ دل ز فرار
فضا همه شده دام و زمین همه دانه است
نهاده سلسله زلف را بگردن دل
کند چو شانه از این بار خالی دیوانه است
فروغ روی توام خانه در دل تنگ است
چنانکه چین دو زلفت دل مرا خانه است
ز هر طرف دل من شد اسیر لشکر غم
ره فرار چو باشد بسوی میخانه است
حکایت من تو را فسانه خواهد کرد
زمانه‌ای که خود او بی ثبات و افسانه است
جز اشک نیست متاع (سید را)
بمقدمش فکند هر چه را در انبانه است

شمع انجمن

امشب به انجمن بت رعنا نیامده است
در گلستان گل چمن آرا نیامده است
بی نور خانه بنیم و بی جلوه انجمن
امشب چراغ خانه دلها نیامده است
از بهر سوختن همه جمعد عاشقان
پروانه جمع و شمع به تنها نیامده است
گل تر دماغ نیست چو شبم ندیده است
بلبل بنال زیور گلها نیامده است
چون روی او ندیده‌ام اندر چمن گلی
چون قد او چه سرو ببالا نیامده است
می میخورم به مجلس او زانکه در بهشت
فرقی میان کوثر و صہبا نیامده است
یکدم نیامرد دل من طاقت فراق
از عاشقان که صبر و شکیا نیامده است
(سید) زبان طبع تو شکر فشان ز چیست
طوطی چنین ظریف شکر خا نیامده است

بت در خانقاه

رمید از من و نشنید هیچ از ما پند
 نگشت رام و نشد خود بدام ما پابند
 به خانقه مروای دلربا که می‌ترسم
 رسد به چهر تو از شیخ چشم زخم و گزند
 به توبه می‌روی ای بت ولی نمیدانی
 که حوریان بهشتی گناه شناسند
 ندانم از چه خمی شد به طاق ابروی او
 هزار لرزه بمحراب خانقاه افکند
 کمند زلف تو ما را به خانقاه کشید
 که زلفهای تو هر کس کشد و را بکشند
 بخاکدان منشین کاین ترا بود پستی
 که آفتاب کند جا به آسمان بلند
 ز خانقه بدرا گر ز غم بمیرد او
 چه غم که از رخ تو عالمی شود خرسند
 گرفتگی و بنهادی تو شیخ و زاهد را
 یکی عبابی ز دوش و یکی بی‌پای کمند
 مرو بخلوت میانداز شیخ را بخطا
 بریش شیخ تو ای شوخ این خطا می‌پسند

قصهٔ مریم

بجهان هر که ز خود سیم و زری داشته است
 شب بخلوتگه خود سیم بری داشته است
 گفتم او را چو همی رفت به خلوتگه شیخ
 ای صنم کلبهٔ ما نیز دری داشته است
 عزم آنجا کنی و شیخ تراشد همه ریش
 دل آگاه وی از تو خبری داشته است
 گرد شمع رخ افروخته‌ات سوخته‌اند
 هر که پروانه صفت بال و پری داشته است
 گنه از چهره دلجوی تو باید دانست
 شیخ اگر بر تو بنحوی نظری داشته است
 قصه مریم و عیسی تو به افسانه مگیر
 آدمی گر شکم پر ز پری داشته است
 اگر آن کودک نوزاد به مادر ماند
 باورم نیست ز آدم پدری داشته است
 از عبادتکده باز آ که درخت املت
 زود از لطف خدا بار و بری داشته است
 ظن بد را من از این واقعه بر کس نبرم
 تا نگویند که (سید) نظری داشته است

خط باطل

در باغ حسن چون رخ تو نوگلی نبود
چون من به سر عشق تو صاحب‌دلی نبود
چون مردم سیه که شد آئینه دار دوست
در دیدن جمال تو روشندلی نبود
روزی که خانه دل من نور عشق داشت
زان کلبه گرم‌تر بخدا محفلی نبود
ما را ز عشق و شور سرشتند آب و گل
شالوده وجودم ز آب و گلی نبود
من عاشقم بروی تو و حاصلم غم است
چون رسم عاشقی غم بی‌حاصلی نبود
بر هستیم زمانه خط باطلی کشید
گرچه زمانه غیر خط باطلی نبود
(سید) بیاد آر که جز سایه سرشک
آن شب میان ما و رخس حائلی نبود

سیلاب

آنشوخ ز اشک من بیتاب گریزد
چون آهوی صحرا که ز سیلاب گریزد
حال من دلخسته چه دانید که بر من
چون برق زند خنده و چون آب گریزد
بوس لب لعل تو غم دل بزداید
آری تب بیمار ز عناب گریزد
دل تاب وصال تو ندارد عجبی نیست
شمع سحر از مهر جهانتاب گریزد
خواهان غمت دل شد و اینهم غم دیگر
زین کلبه ویران شده سیلاب گریزد
از شوق رخت ای بت طناز شب وصل
چون ابر غمم از بر مهتاب گریزد
از دست خیالات گریزد دل (سید)
پا بسته‌ای با رشته طناب گریزد

خاکستر

هر دل که جور دلبر جانانه می‌کشد
آتش درون کلبه و کاشانه می‌کشد
آتش گرفت خانه دل از شرار اشک
سیلاب سر بخانه ویرانه می‌کشد
آن حسرت می‌کشد که سحرگه عزای شمع
خاکستر فسرده پروانه می‌کشد
این طرفه بین که مایه تشویش دل شود
نازی که از دو زلف کجش شانه می‌کشد
عشق دل است مایه اشکم بدیدگان
کاین شعله سر ز روزنه خانه می‌کشد
آغوش دام حلقه زلفت تهی نماند
از مرغ دل که خال تواش دانه می‌کشد
بر چشم اشکبار نهد زلف عنبرین
زنجر را بگردن دیوانه می‌کشد
(سید) خموش باش تو از ماجرای عشق
کاین قصه‌ها زمانه بافسانه می‌کشد

به مناسبت مبارزات انتخاباتی آقای صهبا سروده شده است.

سلام بر صهبا

سلام ما بپذیر ای سخنور نامی
که دوستان به تو از صدق دل سلام کنند
برای دلشدگان شعر توست مونس دل
که چاره غم دل را مگر بجام کنند
کنند زمزمه شعر ترا بهر کویی
مگر غزال فراری بحیله رام کنند
چنانکه دلبران همچو کبک دست آموز
بگرد نقل و نیید تو ازدحام کنند
شنیده‌ایم که جمعی به جور صهبا را
بدان شکر سخنی حیف تلخکام کنند
کشیده‌اند بروی تو گر رقیبان تیغ
زمن بگوی که بهتر بود نیام کنند
کسی که مجمع دلها قوام خاطر اوست
چه اشتباه بزرگی برو قیام کنند

در زمان حیات رهی سروده شده است.

تقدیم به رهی معیری

ای نغمه‌ات به شور در آرد سه تار دل
ابریشمین سروده تو پود و تار دل
گل بشکفد به گلشن خاطر ز شعر تو
گویی نسیم صبح وزد در بهار دل
شعر تو هست چشمه آب بقا مرا
از قطره‌ای بشوی خدا را غبار دل
در کلبه‌ای که نیست مرا یار و همدی
نظم تو هست همدم من نیز یار دل
نا آشنا مباش مرا کاین غریب نیز
دارد به سینه آتش گرم از شرار دل
یک همزبان ندارم و غم میخورم از این
هم روز من سیه شد و هم روزگار دل
«سید» رهی به شعر چو یادی کند زما
چون تحفه عزیز بود یادگار دل

موج سرشک

ندانم دلم از چه تیر نگاهی
 چنین زخم خورده است و شیدا گریزد
 قرار ی نگیرد ز وحشت بجایی
 عجب دل که از خویش و از ما گریزد
 سرشکم به مژگان دود نظم و موزون
 غزالی ز باغی به صحرا گریزد
 برافروزد او در دل سنگ آتش
 شهابی است کز تیره شبها گریزد
 سحرگه چو خورشید تابان برآید
 چو دیوانه‌ها رو به صحرا گریزد
 ز گل می‌چکد قطره‌ٔ ژاله چو نان
 کز آئینه عکس دلارا گریزد
 گریزد ز چشم من آنشوخ دلبر
 چو برق امیدی ز دلها گریزد
 بـخلوتگه راز دلها نشیند
 نگاهی که از چشم شهلا گریزد
 نشیند بدامان آن شوخ زیبا
 گل اشک کز دیده ما گریزد
 رباید ز رخسار مهتاب بوسه
 هر آن موج کز سطح دریا گریزد

بخاک سیه قطره اشکی فشاندم
کز آنجا بسوی ثریا گریزد
بکام خروشان اشکم شود گم
ثریا گر از آسمانها گریزد
دل از رنج هجران جانسوزت ای گل
بکوی تو از کلبه ما گریزد
چو طفلی ز تشویش کابوس وحشت
به آغوش مادر ز رویا گریزد
بسوز دلم گوش کن ز آنکه شعرم
بود نغمه‌ای کز دم ما گریزد
چو «سید» بدامان مینا است دست
ز دست دل ناشکیبا گریزد
به میخانه رفتم در او شیخ دیدم
قدح بر کف دست هر جا گریزد
مرا محتسب گفت شیخ مزور
به عصیان ز درگاه یکتا گریزد

آرزو

همیشه دیدن روی گلی بود هوسم
خزان عمر رسد من به آرزو نرسم
چو نیست همدمی با او برآورم نفسی
چو غنچه تنگ شود هر دم ای صبا نفسم
عجب سرشک گریبان من گرفته که من
بحال بی سروسامانیش دمی برسم
چنان گرفته بمن تنگ این جهان که مگر
بگاه مرگ برآید براحتی نفسم
شود سبک غم دل از بیان شکوه ولی
که را بگویم تنها غم است همنفسم
شیم سرآمد و بگذشت کاروان و هنوز
در انتظار دم صبح و بانک آن جرسم
شکسته بال و پر من خود بین تو همت من
بجد و جهد کنون در شکستن قفسم
فغان من نرسد گر بگوش کس (سید)
زبان بشکوه گشودن دگر بود عبسم

درد بی دوا

ای که می‌نالی ز درد بیدوای خویشتن
نی مگر نالد ز کس جز او نوای خویشتن
ما در این محنت سرا حق حیاتی خواستیم
زان سبب بایست دیدن هم سزای خویشتن
ما ببانگ دیگران راه خطا پیموده‌ایم
گوئیا نشنفته‌ایم اول ندای خویشتن
کس بی‌پای من نمی‌بسته است دامی در ازل
من بدمای دیگران رفتم بی‌پای خویشتن
خود خطا بود آنکه از خوبان وفا می‌خواستم
پس جفای او بود عذر خطای خویشتن
تو عزای دیگران خواهی برای عیش خویش
زان سبب عیش کسان بینی عزای خویشتن
تیره‌بختی بین که من از غیر خواهم قدر خویش
خود نمیدانم ولی قدر و بهای خویشتن
(سید) از جور کسان نالد چو پیروز ای عجب
آنکه خود گوید که من بینم جزای خویشتن

گریه

کار دو دیده گشته سراسر گریستن
همدرد را خوش است برابر گریستن
گریم بر اشک خویش و نه جای ملامت است
بر رشته ی گسسته ی گوهر گریستن
بر بخت تلخ گریم و بد طالعی نگر
خود تلخ تر شود ز مکرر گریستن
در پای دوست گریه من دلنواز بود
چون جویبار پای صنوبر گریستن
چونان شفق دمد به میان ستاره‌ها
بر توده‌های غنچه پر پر گریستن
این کلبه‌ی فسرده و تاریک دل نگر
روشن نگشت زین همه اختر گریستن
تا دامنش غبار نگیرد براه ما
(سید) بگو بدیده که بهتر گریستن

یتیم

زنو صحن چمن رشک ختن ماند
 چمن خالی چو از زاغ و زغن ماند
 زمستان با همه سنگین دلی رفت
 ولی آن کودک چون شیشه تن ماند
 یتیمی کو بدامان محن زاد
 برای دیدن رنج و محن ماند
 بلی آن بینوا آن زنده در گور
 در آن سختی عجب سالم کفن ماند
 ندانم سخت جانی حد ندارد
 که آن آئینه رو روئینه تن ماند
 اگر رسم این بود هر بینوایی
 بمیرد هر گهش بی جامه تن ماند
 که ناز پرنیان پوشان کشد باز
 که تا چون برگ گل نازک بدن ماند
 نمرد از ضربه شمشیر اگر او
 برای بازی شمشیر زن ماند
 مداوم اشک ریزد او دو چشمش
 چو او کشتی کجا طوفان شکن ماند
 دل افسرده (سید) بنازم
 که با افسردگی پرتو فکن ماند

مرگ نرگس

بهمن و دی هم در آرزوی بهاری
با همه رنج و مشقتش بسر آمد
ناگهان از روی برفهای گران خواب
باد بهاری وزید و عید بر آمد

فصل بهار آمدی که برگ درختان
باز شود سبز چون امید دل ما
باد بهار آمدی که باز ستاند
آنچه خزان برده بود باز به یغما

سروش‌هی صف کشیده بر کمر باغ
باغ تو گویی گماشته است نگهبان
بر سر هر شاخه‌ای ز غنچه خندان
شمع فروزان بدی ستاره رخشان

باغ صفای بهشت داشت و لیکن
وقت بهارش خزان رسید بدامان
شاخ درخت و نهال باغ شکستند
دیو و ددانی بنام آدم و انسان

ساحت باغ از نهال و شاخ شکسته
پر شده آنگونه قتلگاه مغولان
سرو بر افتاده مادران سیه پوش
لاله شده داغدار مرگ عزیزان

دیده نرگس پر از سرشک شقایق
آب بجو بارها بزاری و شیون
ناله‌کنان باد شاخه‌های شکسته
می‌برد آنسان جنازه‌ها سوی مدفن

ماند مرا گلبنی یگانه ز نرگس
کو ز سرشک دو چشم من همه پرورد
در شب سردی که غنچه‌های شکوفاش
خنده بلب داشتند یخ زد و افسرد

غنچه نرگس نهاده روی چو بر خاک
خاک به سیمای او نشاند غباری
طفل یتیمی بدی بریده ز مادر
رفته به خواب ابد بر رهگذاری

قهر طبیعت فسرد غنچه نرگس
دست حوادث شکست شاخ درختان
قهر طبیعت روا مراست که مائیم
دیو و ددانی بنام آدم و انسان

من شده حیران ز کار خلقت یا رب
این همه بد خلقتی چراست بعالم
خلقت آدم برای معرفتی بود
خلق شد اما بدون معرفت آدم

شمع بزم

از یک نگاه گرم تو شیدا شود دلم
چون شعله از نسیم شرر را شود دلم
مجموع زلف خویش پریشان کند بدوش
تا خود از این مشاهده شیدا شود دلم
مضرب را به تار دل ای بار بد بکش
در شور عشق همچو نکيسا شود دلم
تا جلوه میکند قد و بالای آن پری
آئینه دار عالم بالا شود دلم
ای ماه اگر ز مهر کنی ذره پروری
از پرتو فروغ تو دریا شود دلم
در دیده‌ام بجلوه درآ همچون آفتاب
تا همچو ذره محو تماشا شود دلم
ای ابر نو بهار به دریای دل ببار
کز موج خویش گوهر یکتا شود دلم
دلگرم اگر به انجمن دوستان شوم
چون شمع بزم انجمن آرا شود دلم
(سید) خموش باش تو از ماجرای عشق
ناگفته بهتر است که رسوا شود دلم

مونس جان

هر درد که از عشق ویم بز دل و جان شد
یک چند چو بگذشت از آن مونس آن شد
در گلشن حسن از همه زیبایی عالم
یک غنچه دمیده است که آن نیز دهان شد
رنج دگرم ده که مرا این غم دیرین
الفت بمن آنگونه گرفته است که جان شد
اینهم غم دیگر که تنم بار غمت را
دیگر نتوان برد که بی تاب و توان شد
هر اشک ز شوق قدت از دیده فشاند
یک سبزه از آن راست که آن سرو روان شد
با یاد تو من میرم و بیمم نه ز دوزخ
عشق تو بدوزخ چو ببرند جنان شد
بر برگ گلی نقش جمال تو کشیدند
از شرم رخ خوب تو در غنچه نهان شد
دی شعر تو (سید) بدل سنگ بخواندند
بگذاخت از این پرتو چون آب روان شد

گذشت عمر

انجام من است این سر آغاز
جان خسته و دل فسرده کردم
در گلشن من خزان رسیده
کاتش بدلم آزان دویده است
اندر پی جان ناتوانی
خود کلبه بی کسان برد آب
یک خار بود هزار پیکان
از یک شرری تمام سوزم
بر سینه دردمند بنشست
در سینه تنگ من ننگی
خود نیز از آن مکان گریزم

موی سر من سفید شد باز
من پیر نیم و لیک دردم
آری که هنوز گل نچیده
سی سال ز عمر من برفته است
ای تب تو بلای آسمانی
آری که ز قطره‌ای چو سیلاب
در پای ضعیف تیره‌بختان
من شمع خموش تیره روزم
هر تیر بلاکز آسمان جست
ای دل تو که کوه درد و رنجی
خواهم که ترا بدور ریزم

مه‌رومه

چو مه دریغ کند شب فروغ روشن خویش
سحر زمهر کشم روشنی به‌ر وزن خویش
اگر بدامن شمع‌ی نمیرسد دستم
شب فراق من و اشک و دست و دامن خویش
بیاد لاله رخان دل کم از گلستان نیست
به گلستان چو نیم میروم به گلشن خویش
چو گرد خاک پراکنده‌ام بهر کویی
مسیر باد صبا کرده‌ام مأمن خویش
دل شکسته بنام که روز رنج و محن
شناختم ز هم دوستان و دشمن خویش
گدای کوی تو مستغنی است از عالم
گهر ز مخزن چشم آورد بدامن خویش
کشیدن سر زلف تو گر گناه و خطاست
من این گناه بر غبت نهم به گردن خویش
ز سر دل بزبان گفتنت خطا «سید»
که نقد خویش کسی کی دهد به دشمن خویش

رمز خلقت

ای خداوند آسمان و زمین
وی بدلها نهاده مهر و کین
به وجود جهان نیاز چه بود
رمز این قصه دراز چه بود
بلکه بازیچه تو باشد و بس
خلقت این جهان چو نیست عبس
یک فضا از خلایق آکنده
مست و شیدا در او پراکنده
دسته در فرقه فرقه در دسته
همچو آن رشته‌ای که بگسسته
دسته‌ای آدمیان مردمدار
فرقه‌ای مردمان آدمخوار
فرقه‌ای غرق مال و نعمت و ناز
شده با دلبران به راز و نیاز
دسته‌ای بی قبا و پیراهن
همچو این خامه لخت و عریان تن
گر نپوشی بجامه تن پوشان
شرم‌دار از نگاه کردنشان

این همه فرقه‌های رنگ به رنگ
این همه نیک و بد ز زشت و قشنگ
همه در جستجوی چیست روان
ذره‌سا در فضای سرگردان
خویش گم کرده عقل فرزانه
شده در جستجوی بیگانه
حاصل این جهان هستی چیست
جز فنا در قبال هستی نیست

در جواب بیت اول که از خانم سیمین صها سروده شده.

اشک

چرا کمتر از آن اشکی که در چشمانم آویزد
رود بر گونه‌ام آرام و در دامنم آویزد
نه من آن اشک خوشبختم که از مژگانت آویزم
من آن گرد سیه روزم که در دامنانت آویزم
اگر ای بیوفا در قلبت ایمان گمان بردم
چو شیطان میتوانستم که در ایمانت آویزم
من آن برگ خزان هستم نسیمم می‌برد هر سو
نه همچون لاله سرخم که در بستانت آویزم
ز زلفت جز سیه روزی نصیبی نیست در دستم
کجا چون شانهم ای گل که در زلفانت آویزم
تو خود شمع فروزانی که در کنج دل افروزی
منم پروانه و در شعله لرزانت آویزم
تو در چشم منی من خود سرشک تیره بختانم
گاهی در دامنانت گه در تن عریانانت آویزم
مرا دست قضا باب سخن با اهل دل بسته است
مگر شعری شوم گویا و در دیوانت آویزم

ساز خموش

واعظ شهر کند زمزمه صبر بگوشم
میشود با همه این شور که من پند بنوشم
ای که در چشم منی یک نفس از خانه برون رو
که تو تا خانه نشین باشی من خانه بدوشم
زخمه جور توام تار دل خسته نواز
عالمی را بخروش آورد این تار خموشم
گرچه چون گرد بدامان تو بنشسته‌ام اما
خود بدامان تو دستم نرسد هر چه بگوشم
عالمی دارد رسوایی عشق تو دل آرا
به دو عالم بخدا لذت آنرا نفروشم
تا بماند به دهن لذت آن بوسه شیرین
بر لب خود زده تا بوس دگر مهر خموشم
گرچه چون حلقه جهان تنگ گرفته‌است به (سید)
باز در حلقه عشق توام و حلقه بگوشم

اسیر

ز شوق آنچه بگفتی اسیر زلف تو هستم
هزار پر بشکستم که در قفس بنشستم
به تار موی ببستی تو پای مرغ دلم را
تو پایداری ما بین که تار مونگستم
گرفته داغ تو در بر چو لاله گلشن خاطر
ز باغ عشق تو رستم ز داغ هجر نرستم
به هوش بودم و کردم طمع بجام وصال
کنون چه چاره کنندم که در هوای تو مستم
ز عشق روی تو جانا بلند اخترم اما
ز شوق زلف درازت چو خاک پای تو پستم
امید میکشدم دل بطرف آتیه (سید)
وگر نه طرف چه بستم که دل به آتیه بستم

سیه بخت

سیه پوستی اشک گوهر همی ریخت
بران گونه تیره رنگ پر از چین
برخسار او رشته اشک بینی
چنان شب نمایان شود عقد پروین
بگفتم تو ای تیره بخت سیه روز
چرا این چنین گشته‌ای زار و غمگین
ز مردان نزیید چنین ضعف و زاری
به آئین مردانگی این نه آئین
بگفتا تو این اشک روشن که بینی
بر آید ز قلب چو جام بلورین
غم من همه از سیه رنگی من
که شد مایه تیره‌بختی مرا این
که خود دیده مردم کور باطن
نبیند بجز ظاهر خوب و رنگین
چو بشنیدم این نکته را از سیاهی
روان اشک من نیز شد لیک خونین

آتش خاموش

عهد مرا اگر چه خاموش میکنی
این عشق تابناک نه خاموش میکنی
مدهوش را بجلوه‌ای هشیار میکنی
هشیار را به عشوه‌ای مدهوش میکنی
از جان چو حلقه گشت که آغوش من تهی
دیدم ترا چو غیر در آغوش میکنی
گردد ز شوق لعل لب می بجام مست
لطفی به باده است گرش نوش میکنی
اشکم ستاره‌ایست درخشیده بر زمین
شعرم ترانه‌ایست گرش گوش میکنی
روزی شود تو نیز فراموش میشوی
این نکته را اگر چه فراموش میکنی

کوزه بدست

صبح مه روی من آن دختر شوخ
 بشد از خانه سوی چشمه روان
 چشمش از خواب گرانش مخمور
 زلفش از باد سحر رقص کنان
 چو نسیم سحری نرم و لطیف
 کرد از کوچه در آن صبح گذر
 از رخس چون شفق سرخ غروب
 ماند بر ساحت دیوار اثر
 پیرمردی به تماشای رخس
 کرد بیرون سر از ایوانش
 سر ذوق آمده گویی نگیرد
 کبودکی بازی همسالانش
 کوزه در دست سرچشمه برفت
 چشمه از جلوه‌اش آمد بخروش
 آب چون اشک یتیمان خوش رنگ
 شد نثار قدمش مات و خموش
 عکس او تا بدل آب افتاد
 همچو دردانه یکتا به صدف
 چشمه چون مست در آمد به نشاط
 قطره در پوست نگنجد ز شعف
 آب چون دانه الماس سپید
 از لب کوزه بیرون ریخت به پاش
 قطره گویا چو یتیم از (منعم)
 پای بوسیدش و میداد سزاش

یخبندان

در هوای سرد و یخبندان که خون افسرده است
گرم طبعی از من افسرده دل امید نیست
از غم و درد و ملال هر قدر خواهید هست
لیکن از شوق و نشاطم هر چه می‌پرسید نیست
زین محیط بی هنر دانی که جانم خسته است
از غم و رنج و ملال باز می‌گوئید نیست
باد نوروزی وزد اما دل من نشکفت
آنکه افسرده گل آمال او را عید نیست
در خزانم آنچه برگ از شاخه‌ها میریخت هست
و آنکه گل از بهر من از باغها می‌چید نیست
من بـزیر سایه سرو آرمیدم مدتی
دیگرم آسایش خاطر به پای بید نیست

پرستار

ای پرستار که بیمار همی بنوازی
باخبر باش مرا هست نهانی رازی
ای پریچهره تو از زخم دل آگاه نه‌ای
من بدل خسته و تو جمله به تن پردازی
هر چه بر زخم تنم مرهم جان بخش نهی
تازه زخم دل ریشم به جفا میسازی
من بیمار بسی خسته و زان خسته ترم
روح افسرده ز بی همدمی و همراهی
من بدام تو خوشم گوشه‌نشین قفسی
مرغ بشکسته پری مانده ز هر پروازی
آمد آن شوخ به بالین من و شادم کرد
بر نیاورد نیازی و کشیدم نازی
ایکه بر بستر من اشک ترحم ریزی
گل پژمرده دل را به نمی بنوازی
من نخواهم که به بالین من آیی غمگین
خواهمت باز بدان عشوه‌گری، طنازی
من ترا شاد همی خواهم و دلشاد ازخویش
که گه مرگ باسان بودم جان بازی

بامداد گل

گلشن بکام گل شده و بر مراد گل
در دل نمانده و سوسه‌ای غیر یاد گل
گل دلبر است و جلوه‌گر است و سبک سر است
سری نهفته است عجب در نهاد گل
جام سحر ز پرتو خورشید پر شود
از بسکه دنواز بود بامداد گل
یک گلبن از چه بهر جانی ز دل بس است
گو باغبان بکوش تو در ازدیاد گل
من داد دل ز غنچه بگیرم چو در بهار
گیرد ز باد سرد خزان باغ داد گل
گل مست و ژاله مست چمن مست و صبح مست
صبح قیامت است مگر بامداد گل
باد صبا که تجربه آموز گلشن است
گوید که دل مبنده به عهد و وداد گل

پای شکسته

میرسد روزی به گوش تو نوای نای من
کز من و نایم نوایی نیست جز آوای من
آن همه شور و نشاط و خرمی از کف‌برفت
وه چه بی انصاف بودی چرخ در یغمای من
همچو یک نا آشنا پوید ره ویرانه‌ای
بر سواد دفترم چشمان کم بینای من
پای من بار تنم عمری به بی منت کشید
حال صدمنت کشد از دست و دوشم پای من
اشک بی مقدارم از چشم فلک افتاده‌ام
پایمال روزگارم وای بر من وای من
من ندانم حکمت خلق وجود من چه بود
بی خیالم نافرید از خالق خود رای من
یارب اندر خلق مگر نیت خلل می‌افتاد
گر بعالم نقطه‌ای خالی بدی در جای من
وین عجب درکوی و برزن کوس رسوایی زند
دست تقدیری که خود کوشیده دراغوای من

قطعات، رباعیات، دو بیتی

چون نکر دم ز دوستان قدیم
 حس مهر و وفا ایرا ادراک
 گوشه بگرفته‌ام ز دشمن و دوست
 چو محبت بگوشه دل پاک

* * *

چو از جمال دل آرای تو حجاب افتد
 حجاب بر رخ مهتاب و آفتاب افتد
 جمال خویش می‌پوشان ز چشم گریانم
 که نیک باشد نیکی و گر به آب افتد

* * *

با درد و غم عمر جوانی گذرد
 یارب نشود چو من جوانی ناکام
 پیرانه گذشت در جوانی عمرم
 تا چون گذرد بروز پیری ایام

* * *

در خانه دل هست شما را راهی
 بی مهری و زان گمان برم گمراهی
 نه نه غلطم تو می‌پرستی آتش
 مستانه تو آتشکده‌ای می‌خواهی

* * *

چو گوهر است دل من بروشنی و صفا
به عمر خوش ز من خاطری ملال نکرد
فتاده‌ایم ز چشم تو همچو اشک عجب
گهر شناس گهر را که پایمال نکرد

* * *

پریشان زلف او بر چهره او
چو موج سایه بر آئینه لغزید
میان زلف تیره طالع او
بشب گفתי دمیده صبح امید

* * *

هر آنچه میچکد از رو سیاه خامه من
سیاهی دگر افزون شود بنامه من
اگر شرار دل من شهاب ثاقب نیست
چرا زبانه کشد آتش از چکامه من

* * *

ای بید چرا چنین جنون آمده‌ای
اینگونه مشوش و زیون آمده‌ای
تو قلب منی چنین پریشان شده‌ای
تو بخت منی که سرنگون آمده‌ای

* * *

جام دل همچون خم از می غرق در خون من است
نور خورشیدم صفای صبح مفتون من است
من بزیر سایه خود آرمیدم چون هما
بید شیدا سایه‌ای از قلب مجنون من است

* * *

● خود ساخته ●

من هنوز ابهت چشم تو نشناختم
نظری بود که من سوختم ساختم
گر به چشمان من از سروچمن نقشی هست
سایه‌ای از قد وبالای تو پرداختم
بی بها خون مرا ریختی و میدانی
خون بهارا عوضش من به تو پرداختم
تا که شمشیر دو ابروی توام مایل شد
هم سرانداختم هم سپر انداختم
ذره‌ای بوده‌ام از پرتو نور رخ دوست
عجبی نیست که در آتش و نگداختم
من به خودگرچه نپرداختم از غم دهر
بسکه در خویشتن خویش خودت ساختم
بازی عشق نه آن است که سید داند
زان سبب هم‌دل و هم قافیه را باختم

حسن اقبال

خیال خال تو بر لوح دیده نقش ببست
چنین خیال کند مردمک خود این خالی است
اگرچه دیده‌ام از اشک جای مردم نیست
تو خود که مردم چشمی و جای تو خالی است
به پیش حسن دل افروز مهر منظر دوست
فروغ طلعت بدر منیر اجمالی است
فروغ روی تو در خواب دیدم و گفتم
چه طالعی است فروزان چه حسن اقبالی است
بگاه مرگ به بالینم آ که در دو جهان
بجز حضور توام ای صنم چه آمالی است

تک بیت‌ی‌ها

خون ما ریزد به پیش روی تو
آبرو دارد مگر ابروی تو

* * *

دلم بقامت ای گل براستی مائل
بابروی تو قسم کج روی ز ما دور است

* * *

حکایت دل خود را دهم بدست نگاه
که مرغ نامه بر من امین اسرار است

* * *

دست بر دامن او نتوان زدن
دست ماکوتاه و دامانش بلند

* * *

شمع را هم جان خود را باد می‌بسپرده‌ام
این امانت را بدست همدی بسپرده‌ام

* * *

کمند زلف تو آشفته بود و دلها زار
چو حال زار دل ما بدید شانه گریست

* * *

در شب وصلت زمن در سینه دل میخواست دوست
آنچه خود نایافته در روز صاحب خانه‌اش

* * *

جام دگرم ده که از آن جام که دادی
یکباره گذشته است مرا خود ز سر آبم

گله دوستانه

بیا جانا دمی مهمان من باش
چو مستی نشئه بخش جان من باش
چو خواب از دیدگان من پریدی
چو اشکی زینت چشمان من باش
چرا کمتر ز اشک دیدگانی
گاهی گوهر تو بر دامن من باش
چو آیم گر ز سر نگذشته باشی
چو اخگر آتشی بر جان من باش
مرا با عهد دیرین هست پیمان
وفا جو باش هم پیمان من باش
چو شعری محو دیوانم نگردی
چو گل سرلوحه دیوان من باش
مسیحا دم گرم نائی به بالین
بیا چون مرگ پس مهمان من باش

به مناسبت توضیح در باره ماهواره‌ها در برنامه دانش تلویزیون

ماه و ماهواره

با ناز و عشوه کرد ز تلویزیون شبی
مه پاره‌ای حکایت یک ماهواره‌ای
شیرین حکایتی و دل آویز قصه‌ای
شیرینتر آنکه از لب همچون ستاره‌ای
بشنید می بگوش دل آن قصه لطیف
زان قصه‌ها بگوش دلم گوشواره‌ای
تصویر ماهواره و او در کنار هم
چون مهر و مه نشسته بیک گاهواره‌ای
از شرم روی مهر منظر او ماهواره بود
سرگشته چون شهاب جدا از ستاره‌ای
خوش آنکه پای صحبت آن مه نشسته بود
می‌جست از برای دل خویش چاره‌ای
بودند جمع مهر و مه و دل بصفحه‌ای
آنان بگوشه‌ای، دل من هم کناره‌ای
دریای بی کران بود ایدوست این جهان
ما دل خوشیم بر لب آن از نظاره‌ای

قصه ناگفته

عشق جان سوزت چنان آتش بجان ما شود
قصه ناگفته من نقل محفلها شود
دل به بحث دوست بنوازم چو طفل بی قرار
گر حکایتها ز جور آن بت رعنا شود
موجم و با ساحلی خواهم کنار آیم ولی
موج وقتی بر کنار افتاد ناپیدا شود
عکس دل در جام افتد گر نه می خود تیره نیست
شیشه را بی رنگ بیند دیده گرینا شود
من به دل داغی گرفتم از جفای لاله‌ای
معتبر نبود کتاب عشق بی امضا شود
(سید) از عزلت برون آ، آفتابی شو چو اشک
کو چو بیرون می‌رود خود گوهر دریا شود

دختر ترسا

آن همه حسن که آن دختر ترسا دارد
نه رخ مریم و سیمای مسیحا دارد
همه از عشق تو ترسا چه مسلمان چه یهود
گوش بر زمزمه زنگ کلیسا دارد
آفتابی و ترا خانه درون دل تنگ
رخ بر افروز که آئینه ما جا دارد
غمّت از دل نکشد دست که در بردن دل
طره زلف سیاهت ید بیضا دارد
دل به یک شعله شب وصل چو پروانه بسوخت
دیگر از شمع ندانم چه تمنا دارد
تا بدانند که (سید) به غم عشق تو سوخت
داغ‌های دل او نقش چلیپا دارد

شب وصال

شمع شبم به سینه زنم سنگ صبحدم
گر میزند نسیم سحرگاه صبحدم
بر سینه بلور تو افتاده چین زلف
گویی گرفته دامن شب دست صبحدم
اکنون حجاب غیر نگه نیست در میان
ای دیده بی نظر بنه مژگان بروی هم
بر هم مزن صفای حضور و سکوت شب
آخر نفس بسینه بمان یک نفس مدم
شمع شب وصالم و بیزارم از سحر
آوخ که کشت روشنی صبح کاذبم
تالاب بروی لب بنهادیم صبح شد
یارب شب وصال چه کوتاه بود و کم
برق امید خنده به سیلاب غم زند
(سید) اگر غمی است کنونم بدل چه غم

در تلاش معاش

آن شنیدی که من شدم به تلاش
سخت افتاده در تلاش معاش
من خود اکنون که مرد زندگیم
زندگی با چه محنت و چه تلاش
این همه نان بخور که من دارم
همه بی نان و بی لباس و قماش
نتوان با اصول کهنه خویش
کرد تأمین زندگی و معاش
تا به کی دست ما و دامن گاو
زودتر کردمش رها ای کاش
بی زبان است و قابل رحم است
کرده باشد اگر چه گاو خدش
بزبانی که نیست حرف و سخن
گویدت ای ستمگر عیاش
بازبینی که روز رستاخیز
گیرد از تو خدای گاو جزاش
رفتم آوردمش ز کمپانی
یک تراکتور کار انترناش
می شکافید آن زمین که بدی
سبز و خرم چو خاطر نقاش

رسد آهنگ زندگی بر گوش
 زان صدایش که هست گوش خراش
 روزی ماشین من ز کار افتاد
 گشت زنجیر چرخ دام به پاش
 گفت شوهر من که ماشین را
 (گره آشم بگفتمش گدن اش)(۱)
 نرود دنده عقب بجلو
 نیست این دنده لاجرم سرجاش
 این عقب ماندگی دگر ز چه است
 این خرابی مگر بود به کجاش
 رفتم و پشت رل نشستم من
 تا کنم سرّ عیب او را فاش
 سوخته بود از آنکه صفحه کلاج
 یافته چرخ دنده‌هاش خراش
 هر چه کردم نشد درست و شدم
 رنج بیهوده بی نتیجه تلاش
 پای من درد کرد و گفت کلاج
 جان من رنج کم کشید یواش
 هر چه روزی مقدر است خورید
 ز آنچه مقدور نیست صابر باش

۱- این مصرع ترکی معنیش اینست: باید بازکنم گفتم برو بازکن

خسته دلان

ای که می‌پرسی از احوال دل خسته دلان
منم آن خسته که گویند همه خسته دلان
تو که از حال من سوخته دل آگاهی
که چه دیدیم و کشیدیم در آن دورو زمان
ما در آن روز بسی ظلم مضاعف دیدیم
کس ندید است چنین ظلم رود بر انسان
از زمین هر چه ستم بود کشیدیم به قهر
آسمان روی خوشی نیز نداد است نشان
هرگز از گردش این چرخ ندیدم مهری
هیچ‌گاه از ستم دهر نبودم به امان
دل آشفته من چون سر و سامان گیرد
که نه آرام دلم راست نه سر را سامان
گر ز مهر همه دل کنده‌ام آن‌دم نه عجب
کس خبر داشت ز من آن‌دم و از کندن جان
گره مملکت از پنجه تدبیر گشای
که زتد بیر همه ملک بگیرد سامان
همچنین میکند این قافله خود طی طریق
همچنان باشد اگر در کف تدبیر عنان
دست درمانده بگیرد در این روز سیاه
که گرفته است بسی اشک یتیمان دامن

هست امید در این مرحله کز لطف عمیم
گوشه چشمی بما داشته باشد یزدان
وقت آن است در این فصل کز ابر کرمی
تر کند مزرعه خشک لبان را باران
ابر رحمت چو ببارد به چمن سبزه و گل
خشک هرگز نشود از غضب باد خزان
گرمی مهر زمانی چو نتابد به زمین
گلشن افسرده شود در همه طول زمان
یارب از پرتو مهر تو تمنا دارد
دل سید هم از این محنت دیرین برهان

عرفان مستوره

جشن تجلیل ز مستوره گر آراسته است
این نشانی است که فضل و هنر آراسته است
آنچه پیداست که مستوره چه طوبی شجری است
همه از علم و ادب برگ و برآراسته است
موجها داده به دریای فنون گردش دهر
تا به ساحل ز ادب یک گهر آراسته است
چه صفایی است در این گلشن قدسی همه جا
عطر گلهای چمن بوم و برآراسته است
فیض حسن ادب و لطف هنر مییابد
آن صفا را که چنین بحر و برآراسته است
آنزمان داشت که زن مهر خموشی بر لب
طوطی ما سخنی چون شکر آراسته است
دل اگر نور بصیرت نتوان داشت چه سود
دیده را گر چه بنور بصر آراسته است
معرفت مایهٔ اکرام بشر مییابد
گرچه با صورت احسن بشر آراسته است
او که وارسته تر از سیم و زر و زیور بود
لیک در طبع خود از سیم و زر آراسته است

مرغ پر بسته نبودی و اسیر قفسی
آسمانی چو هما زیر پر آراسته است
زن آزاده نه در بند حریم حرم است
کهکشان را چو به سیر و سفر آراسته است
قصه زلف سیاه از همه دفتر افتاد
شب یلدا بسر آمد سحر آراسته است
یک جهان است ز عرفان و ادب مستوره
سید از وی سخنی مختصر آراسته است

سید ۷۳/۹/۲۵

● معلم ●

گر جامعه تن هست معلم چو سرانند
بر تن سر بی‌دانش و فن بارگرانند
خود ناشر فرهنگ و فنون است، معلم
دانی که همه خلق از او بهره‌ورانند.
هر جامعه‌ای راه به فرهنگ نبرده است
چون دایره سرگشته و اندر دورانند
آنانکه ندانند همه ارزش این قوم
از علم و ادب دور و ز خود بی‌خبرانند
هستند معلم همه خود روح بصیرت
کاین روح بصیرت همه نور بصرانند
ای لاله‌رخان قدر تو دانند کسانی
کز گردش این چرخ چه خونین جگرانند
گر مادر دلبند از این حرف نرنجد
گوئیم معلم همه جای پدرانند
یارب نظری دار بر این طایفه خوب
چون من، همه از جور زمانه نگرانند
سید نظر خوب ترا نیک پسندم
هرکس نپسندید، بدان بد نظرانند

● سربی سامان ●

سر سودائی مارا سر و سامانی نیست
چون دل خسته من کلبه ویرانی نیست
بسکه در حلقه زلف تو دل ما جمع‌اند
که در این دائره جز جمع پریشانی نیست
همه با خون دل و دیده تر می‌گذرند
زیر این چرخ کسی را لب خندانی نیست
دل بینای منش کرد شبستان روشن
گرنه در دیده به جز گوهر رخشانی نیست
عمر من گرچه به پایان نرسیده است هنوز
طالع بد نگرم این ز گران جانی نیست
گر نسیم سحرم ره نگشاید چون گرد
پایمال همه و راه بیابانی نیست
خوان گسترده دل بین که همه خلق بر اوست
غیر من هیچ کسی نیست که مهمانی نیست
کار اندیشه به‌جائی نرسیده سید
محنت دهر مرا نقطه پایانی نیست

گذشت عمر

گذشت عمر و دوباره عذاب لازم نیست
 بلی تذکر عهد شباب لازم نیست
 بحال زار دل خسته آسمان نگریست
 برای غسل شهیدان که آب لازم نیست
 فروغ روی تو نامحرمان نمی‌بینند
 بروی بازییا چون حجاب لازم نیست
 بیا به کلبه من شب ولی چراغ میار
 که با وجود رخت آفتاب لازم نیست
 به گلشن دل من اشک دیده می‌بارد
 بهار سبزه دلان را سحاب لازم نیست
 همیشه خواب تو بینم بخواب و بیداری
 مرا دو حالت بیدار و خواب لازم نیست
 به مکتبی که در او رمز عشق آموزند
 دگر حکایت هر شیب و شاب لازم نیست
 ز جمع لاله رخان من ترا پسندیدم
 تو بهتری ز همه انتخاب لازم نیست
 خراب شد دل سید ز چشم مست تو برد
 به خم نشسته که جام شراب لازم نیست

در کنگره ایلام ۷۳/۶/۱۹ قرائت شد

شهر ایلام و ارکوازی

شهر ایلام را چه رازی هست
 که دل مابدونیازی هست
 بهر دلدادۀ هنرپرور
 سر عشقی و رمز و رازی هست
 مردمانش ادیب و دانش ور
 که خود این نیز امتیازی هست
 علم علم و دانش و فن را
 اعتزازی و اهتزاز می هست
 تار دل می‌نوازدم بخروش
 مگر اینجا دفی و سازی هست
 ناز دارند اهل فضل اینجا
 مردم خوب و دل‌نوازی هست
 گر بشیراز حافظ و سعدی است
 هم به ایلام ارکوازی هست
 فخر بر آسمان کند ز ادب
 که در او نیز فخر رازی هست
 سر خود گیرد و رو به آن خطه
 که در آن خطه سرفرازی هست
 عاشقان جمع و جمله سوخته دل
 شعله شمع کارسازی هست
 سید خسته دل مهابادی است
 که در او نیز پاکبازی هست

حمیده

به سینه انس نگیرد دل رمیده من
قفس پذیر نشد طاهر پریده من
ز باغ وصل نچیدم گلی بخاطر خواه
به‌انتظار فسرده آن گل نچیده من
هنوز داغ کهن پرده‌اش ز دل نگرفت
فشرد پرده دل داغ نورسیده من
چو لاله داغ زخود نقش بر دل خویشم
ز خود چه شکوه کند قلب داغ‌دیده من
اگرچه دیده‌ام از اشک جای مردم نیست
حمیده مردم چشم است خود بدیده من
شب فراق روان شد ز دیده موج سرشک
بروی چهره افسرده حمیده من
حمیده همچو یکی قطره اشک سرگردان
بروی غلطد و خندد باشک دیده من
سپس به عجز نگه میکند که میگوید
دهد تسلی آن قلب رنج‌دیده من

● خوشه‌چین ●

ای چرخ دل از تو پر زکین است
کینش ز تو از ره یقین است
شناخته خود حقیقتش را
جبریل که مخبر امین است
تردید ندارم آنکه او هست
اما نه چنانکه او چنین است
بگشود بروی ناکسان در
دروازه رمز خلقت این است
دوزخ که بعین وحشت افزاست
گویا به بهشت حور عین است
مه طلعت من ز چشم بد دور
در دیده من چه نازنین است
بر رخ ز اشارت سر انگشت
از لطف چو خال بر جبین است
ای آنکه ربوده‌ای دل و دین
آخر تو بگوی این چه دین است
سید نگریزد از غم دهر
بر خرمن عشق خوشه‌چین است

● محرم راز ●

دلم آن محرمیان بنده نوازش کردند
پاک چون آینه از کینه و آزش کردند
خود که نشناخته بودند حرمخانه غیب
دل آگاه مرا رو به حجازش کردند
دل دربسته پر از راز نهان بود ولی
به یکی جام زمی خالی و بازش کردند
بی‌نیاز آنکه بدی از خود و از خلق خدای
هرچه میخواست ز عالم به نیازش کردند
آنکه در مجلس ما سر زتنش پائین بود
صدر مجلس بنشانند و فرازش کردند
او که بیگانه بد از سر حرمخانه دوست
هم‌نشین حرم و محرم رازش کردند
دل دیوانه به سودای وصالی شب دوش
عاشق زار سر زلف درازش کردند
چونکه سلطان ازل نیت محمود نداشت
چو گدا خاک ره کوی ایازش کردند
ناز سید نکشیدند و ز پا افتاده است
لیک هربی سر و پارا همه نازش کردند

۲
۶
۳۵۲

آدرس: ارومیه - صندوق پستی ۷۱۷ تلفن ۴۵۷۰۰

قیمت ۷۰۰ تومان